

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

ISSN 1513-1661

ปัญญาจากใจ

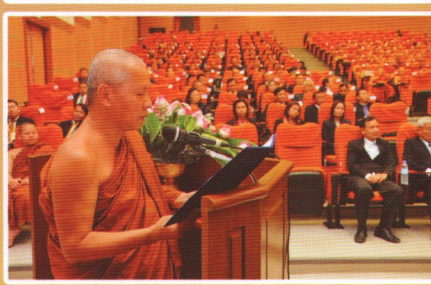
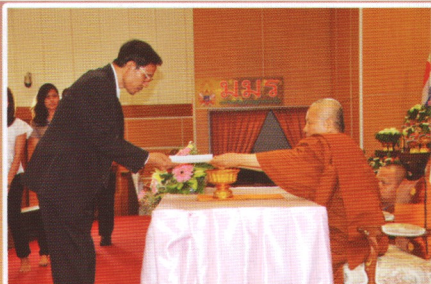
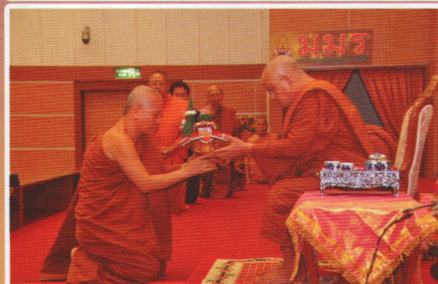
สารสารรายเดือน

ปีที่ ๑๔ ฉบับที่ ๖๘ ประจำเดือนกรกฎาคม-กันยายน ๒๕๕๘

000859

สมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๕
 ทรงได้เสด็จประพาสยุโรปครั้งที่ ๑
 เมื่อปี พ.ศ. ๒๔๕๐ ทรงเสด็จกลับประเทศไทยเมื่อวันที่ ๒๕ ตุลาคม พ.ศ. ๒๔๕๐
 ทรงมีพระชนมชีพอยู่ ๕๖ พรรษา ๖๖ วัน ๖ ชั่วโมง ๔๗ นาที ๑๖ วินาที

โครงการสัมมนาตามกฎวิชาการ ประจำปี ๒๕๕๔ สำหรับอาจารย์ประจำและอาจารย์พิเศษประจำ

เจ้าประคุณสมเด็จพระวันรัต อุปนายกสภามหาวิทยาลัย เป็นประธานในพิธีเปิดงานโครงการสัมมนาตามกฎวิชาการ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ประจำปี ๒๕๕๔ สำหรับอาจารย์ประจำและอาจารย์พิเศษประจำ ระหว่างวันที่ ๒๓-๒๔-๒๕ สิงหาคม ๒๕๕๔ โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อพัฒนาศักยภาพบุคลากรสายอาจารย์สอนทุกคน/สาขาวิชา ทั้งบรรชิตและคฤหัสถ์ ภายในส่วนกลาง วิทยาเขต วิทยาลัยและศูนย์การศึกษา ทั่วประเทศ จำนวน ๓๕๐ รูป/คน ณ ห้องประชุม อาคารสุชีพ ปุณฺณานุกาภ

ปัญญาจักขุ

ประธานที่ปรึกษา :

พระสาสนโสภณ, พระธรรมเมธาภรณ์, พระเทพปริยัติวิมล
ที่ปรึกษา :

พระเทพวิสุทธิกวี, พระราชญาณปริชา, พระราชพิศาลมณี,
พระราชบัณฑิต, พระปริยัติสารเวที, พระศรีมงคลเมธี,
พระเมธีธรรมสาร, พระครูปลัดลัมพิตพัฒนวิริยาจารย์,
พระครูธีรสารปริยัติคุณ, พระมหาบุญศรี ญาณวฑฺฒ โส.ศ.,
พระมหาวิทยา ปริญญโสโธ, พระมหาปัญญา ปญญาวุฑฺฒ โส.ศ.,
ศ. รัชช ปุณโณทก, นายวสิน อินทสระ,
ผศ.ดร.พรชัย พัชรินทร์ตะกุล, น.อ.ประยงค์ สุวรรณบุบผา,
นายนิยาม ทองเป็นใหญ่, นายเสมอ กลั่นหอม,
นายศักดิ์ชาย พุดเพราะ

บรรณาธิการบริหาร :

พระมหาสมศักดิ์ ญาณไพโร โส.ศ.ดร.

ผู้ช่วยบรรณาธิการฝ่ายจัดการ :

ผศ.ดร.สุวิญ รัชชสัจด์

หัวหน้ากองบรรณาธิการ :

พระครูสิริปัญญาเมธี ดร.

บรรณาธิการผู้พิมพ์ผู้โฆษณา :

ผศ.ดร.รัชช หอมทวนลม

กองบรรณาธิการ :

พระมหาศิลปะ สิปปบรมโม, พระมหาพงษ์พิสิษฐ ฐานวโร,
พระมหาสมัคร มทาวโร, พระมหาทองเชิด กตปุญโญ ผศ.,
พระมหามงคล ขนดีธิโร, พระมหาอากร อุดมปญโญ ดร.,
รศ.จ่านง คันธิก, ผศ.เสถียร วิพรมหา, นายมงคล มาลี,
ดร.บุญร่วม คำเมืองแสน, นายประยูร ฉิมมาอยู่,
นายภิเชก ดวงสูงเนิน, นายพีรพัฒน์ รัตนเศรษฐี,
นายสมหมาย สายแก้ว

ผู้จัดการ :

รศ.จ่านง คันธิก

ผู้ช่วยผู้จัดการ :

นายแหวนทอง บุญคำ

ที่ปรึกษาฝ่ายกฎหมาย :

นายนรา โสติสงฆ์

เจ้าของ : มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

สำนักงาน : กองวิชาการ มจร.

ถ.พระสุเมรุ เขตพระนคร กรุงเทพฯ ๑๐๒๐๐

โทร. ๐ ๒๒๘๑-๖๔๒๗ โทรสาร ๐ ๒๒๘๑ ๐๒๕๔

จัดพิมพ์ : หจก.องศาบายดี

๒๖/๒๕๙ ม.๖ ถนนเทอดพระเกียรติ ตำบลวัดชลอ

อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี ๑๑๓๓๐

โทร. ๐๘๖ ๓๑๖ ๙๓๖๘ โทรสาร ๐ ๒๕๘๓ ๙๖๘๗

บก.แกลบ

ในช่วงนี้ ประเทศไทยเรากำลังผจญกับเรื่อง
วิกฤติน้ำท่วม โดยเฉพาะภาคกลาง ตั้งแต่จังหวัดนครสวรรค์,
พระนครศรีอยุธยา ปทุมธานี นนทบุรี และกรุงเทพฯ
รอบนอก ก็ไม่แน่ใจว่า วารสารปัญญาจักขุฉบับนี้ออกไปแล้ว
จะรักษาเมืองหลวงได้หรือไม่ ก็ได้แต่ภาวนาให้รอดปลอดภัย
เพราะในรอบ ๕๐ ปีเป็นต้นมา ครั้งนี้จะรุนแรงที่สุด แม้ว่า
การที่มนุษย์เราจะเอาชนะธรรมชาติได้นั้น ไม่ใช่เรื่องง่าย
แต่ถ้าช่วยกันรักษาธรรมชาติ ไม่ตัดไม้ทำลายป่า ไม่สร้าง
บ้านเรือนขวางคลอง หรือปิดกั้น สร้างถนนหนทางขวาง
หรือถมคลอง ก็ล้วนแต่ทำให้น้ำไหลลงสู่ทะเลไม่สะดวก
สรุปก็คือ มนุษย์เป็นต้นเหตุทั้งสิ้น

ภาวะวิกฤตในครั้งนี้ ทำให้มหาวิทยาลัยมหามกุฏ
ราชวิทยาลัย ต้องเลื่อนงานใหญ่ ถึง ๓ งานด้วยกัน คือ
ระหว่างวันที่ ๑๘-๒๐ พฤศจิกายน ๒๕๕๔ การประชุม
มหาวิทยาลัยพระพุทธศาสนาเถรานุเถระนานาชาติโลก ซึ่งเรา
เป็นสมาชิกอยู่ การประชุมพระธรรมทูต และงานพิธีทาน
ปริญญาบัตร ซึ่งเลื่อนไปจัดในเดือนกุมภาพันธ์ พุทธศักราช
๒๕๕๕

ก็ขอให้พวกเราชาว มจร ร่วมแรงร่วมใจกัน ช่วย
ให้งานดังกล่าว อันถือเป็นหน้าเป็นตาและศักดิ์ศรี ให้ลุล่วง
ไปได้ด้วยดี ให้ถือเสียว่าเป็นงานของเรา และเพื่อเกียรติยศ
ของพวกเราชาว มจร

สารบัญ

ปัญญาจักขุ ปีที่ ๑๔ ฉบับที่ ๖๘ ประจำเดือนกรกฎาคม-กันยายน ๒๕๕๔

ข้อเสนอประกอบการพิจารณา
ในการจัดทำนิตยสาร

ปัญญาจักขุ

ข้อเสนอประกอบการพิจารณาใน
การจัดทำนิตยสาร ปัญญาจักขุ

๑. ในการใช้ชื่อนิตยสารว่า
“ปัญญาจักขุ” นับว่าเป็นมงคลนามตาม
พุทธวจนะ ในอติวุตตะก (เล่มที่ ๒๕) ที่
แสดงจักขุ ๓ ประการ คือ มังสวัจักขุ
ทิพยจักขุ และปัญญาจักขุแต่ในมหานิทเทศ
(เล่มที่ ๒๙) ท่านพระสารีบุตรเพิ่มอีก ๒
จักขุต่อท้ายคือ พุทธจักขุ และสมัตตจักขุ
เพราะฉะนั้นชื่อนิตยสารนี้จึงเหมาะสม

๒. ในนิตยสารนี้ ควรเทิดทูน
พระพุทธวจนะเป็นหลักใหญ่ หลักฐาน
อื่น ๆ ตลอดจนอัตโนมัตินี้ถือว่ารองลงมา

๓. พยายามประสานสามัคคีไม่ว่า
เป็นเวทีทะเลาะวิวาท พยายามให้เกียรติ
แก่พระสงฆ์ทั้งสองนิกายตามอุดมคติดั้งเดิม

๔. ส่งเสริมสหวิทยาการศึกษา
(Interdisciplinary studies) อันเป็นการ
ศึกษาแนวกว้างและส่งเสริมบูรณาการ
(Integration) อันเป็นการศึกษาแนวลึก
ซึ่งพระพุทธเจ้าของเราทรงนำมาใช้ในการ
เผยแผ่พระพุทธศาสนา โดยอธิบาย
ธรรมะให้ผสมผสานในศาสตร์ทั้งหลาย รวมทั้ง
ให้ศาสตร์ต่าง ๆ ช่วยส่งเสริมกันและ
กันเช่นรัฐศาสตร์อิงเศรษฐศาสตร์และอิง
คุณธรรมการทูตอิงธรรมะ เป็นต้น อัน
นับได้ว่าทรงเป็นผู้นำหลายพันปีแล้ว

๕. มีข่าวสารในการสร้างสรรค์
เกี่ยวกับพระพุทธศาสนาทั้งในและนอก
ประเทศพอสมควร

สุชีพ ปุณฺณานุกาพ

๒๒ มิถุนายน ๒๕๕๒

บทความ

กำหนดการพระราชทานปริญญาบัตรประจำปี ๒๕๕๔ ๓

คนดี : ตามที่คณะของชาวพุทธ ๕

ที่มาแห่งความโศกเศร้าและความกลัว ๘

เที่ยวไกลไปลาว-จีน กับ มมร. ๑๒

คุณธรรมสำหรับผู้บริหาร ๑๖

ซากสะสมทางวัฒนธรรม ๑๙

คำพิพากษาของศาลสูงสุดของสหรัฐอเมริกาเกี่ยวกับ

การสอนทฤษฎีพระเจ้าสร้างโลก (Creation Theory)

และทฤษฎีวิวัฒนาการ (Evolution Theory) ๒๒

นโยบายสาธารณะตามแนวพุทธศาสตร์ ๒๖

บทกวี : แต่ลัดนิ้วกฎสงสาร ๓๓

รัก ๑๐๘ ๓๔

ฤดู ฤดี ลัดวีสุ กัณหา ๓๖

วัดที่รัชกาลที่ ๔ ทรงสร้าง ๓๗

เดบิฏกราชาปัจจุพนพุทธมามกราชาภา ๔๐

วิชาและจรรยา คืออะไร ๔๒

หลวงพ่อกลับวัด ๔๔

มิติใหม่ไฮเทค

ศาสนากำลังจะสูญพันธุ์

๔๖

ยินดีรับพิจารณาบทความ สารคดี บทกวี และอื่นๆ เพื่อพิมพ์เผยแพร่
เป็นวิทยาทาน ในนิตยสารปัญญาจักขุความยาวประมาณ ๑-๓ หน้า
กระดาษเอ๔ หากยาวควรแบ่งเป็นตอนๆ เพื่อสะดวกในการนำเสนอ
ส่งทางไปรษณีย์ถึง พระมหา ผศ.ดร.สมศักดิ์ ญาณโพธิ์ บรรณาธิการ
บริหาร

กำหนดการ*

พิธีประทานปริญญาบัตร ประจำปี ๒๕๕๔

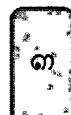
ศาสนศาสตร์ดุริยบัณฑิต สมัยที่ ๓

ศาสนศาสตร์ดุริยบัณฑิต สมัยที่ ๑๙ และศาสนศาสตร์บัณฑิต รุ่นที่ ๕๗

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

ณ ห้องประชุมอาคารสุชีพ ปุญญานุภาพ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
ตำบลศาลายา อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม

- เวลา ๐๗.๐๐ น. บัณฑิตผู้รับประทานปริญญาบัตร ภาคเช้าเข้าห้องประชุม
- เวลา ๐๘.๐๐ น. กรรมการสภามหาวิทยาลัย ผู้มีเกียรติ คณะผู้บริหาร คณาจารย์และเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องพร้อมกัน ณ ห้องประชุมอาคารสุชีพ ปุญญานุภาพ
- เวลา ๐๘.๓๐ น. พระสงฆ์สมณศักดิ์ ๑๐ รูป เจริญชัยมงคลคาถาขึ้นสู่อาสน์สงฆ์ ผู้บริหารมหาวิทยาลัย ถวายเครื่องไทยธรรม
- เวลา ๐๙.๐๐ น. สมเด็จพระญาณสังวร สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก ประธานในพิธีเดินทางมาถึงห้องประชุม
- อุปนายกสภามหาวิทยาลัย กรรมการสภามหาวิทยาลัย อธิการบดี ผู้ว่าราชการจังหวัดนครปฐม ผู้อำนวยการสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ นายอำเภอพุทธมณฑล ถวายการต้อนรับ
  - ประธานในพิธีจุดธูปเทียนบูชาพระรัตนตรัย
  - พระเทพปริยัติวิมล อธิการบดีมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ถวายสักการะและสัจจิบัตร แล้วกล่าวถวายรายงาน
  - คณบดี ขอประทานโอกาสเบิกบัณฑิตใหม่เข้ารับประทานปริญญาบัตร ในภาคเช้าตามลำดับ
  - พระสงฆ์สมณศักดิ์ ๑๐ รูป เจริญชัยมงคลคาถา
  - ผู้แทนบัณฑิตเข้าถวายสักการะสมเด็จพระญาณสังวร สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก ประธานในพิธี
  - สมเด็จพระญาณสังวร สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก ประทานโอวาทแก่บัณฑิตใหม่
  - เสร็จพิธีภาคเช้า

(ภาคบ่าย)

- เวลา ๑๒.๐๐ น. บัณฑิตผู้รับประธานปริญญาบัตร ภาคบ่ายรอบแรกเข้าห้องประชุม
- เวลา ๑๒.๓๐ น. กรรมการสภามหาวิทยาลัย ผู้มีเกียรติ คณะผู้บริหาร คณาจารย์ เจ้าหน้าที่
ที่เกี่ยวข้องพร้อมกัน ณ ห้องประชุมอาคารสุชีพ ปุญญานุภาพ
- อุปนายกสภามหาวิทยาลัย มอบผ้าไตร พัด ครุฑ และประกาศเกียรติคุณ
แก่บัณฑิตกิตติมศักดิ์ มหาบัณฑิตกิตติมศักดิ์ และดุษฎีบัณฑิตกิตติมศักดิ์
- เวลา ๑๓.๐๐ น. พระสงฆ์สมณศักดิ์ ๑๐ รูป เจริญชัยมงคลคาถา ภาคบ่ายรอบแรก ขึ้นสู่อาสน์สงฆ์
- ผู้บริหารมหาวิทยาลัย ถวายเครื่องไทยธรรม
- เวลา ๑๓.๓๐ น. สมเด็จพระญาณสังวร สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก ประธานในพิธี
เดินทางมาถึงห้องประชุม
- อุปนายกสภามหาวิทยาลัย กรรมการสภามหาวิทยาลัย อธิการบดี
ผู้ว่าราชการจังหวัดนครปฐม ผู้อำนวยการสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ
นายอำเภอพุทธมณฑล ถวายการต้อนรับ
  - ประธานในพิธีจุดธูปเทียนบูชาพระรัตนตรัย
  - พระเทพปริยัติวิมล อธิการบดีมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ถวายสักการะ
และกล่าวถวายรายงาน
  - ร้องอภิสการบตีฝ่ายบริหาร ขอประธานโอกาส อ่านประกาศเกียรติคุณ
ผู้ที่ได้รับปริญญากิตติมศักดิ์ และเบิกท่านที่ได้รับปริญญากิตติมศักดิ์
เข้ารับประธานปริญญากิตติมศักดิ์ ตามลำดับ
  - พระสงฆ์สมณศักดิ์ ๑๐ รูป เจริญชัยมงคลคาถา
  - คณบดี ขอประธานโอกาสเบิกบัณฑิตใหม่เข้ารับประธานปริญญาบัตร
ในภาคบ่ายรอบแรก ตามลำดับ
- เวลา ๑๕.๓๐ น. พัก ๓๐ นาที บัณฑิตผู้เข้ารับประธานปริญญาบัตรภาคบ่าย รอบสองเข้าห้องประชุม
- เวลา ๑๕.๓๕ น. พระสงฆ์สมณศักดิ์ ๑๐ รูป เจริญชัยมงคลคาถา ภาคบ่ายรอบสอง ขึ้นสู่อาสน์สงฆ์
- ผู้บริหารมหาวิทยาลัยฝ่ายคฤหัสถ์ ถวายเครื่องไทยธรรม
- เวลา ๑๖.๐๐ น. สมเด็จพระญาณสังวร สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก เข้าสู่ห้องประชุม
- คณบดี ขอประธานโอกาสเบิกบัณฑิตใหม่เข้ารับประธานปริญญาบัตร
ในภาคบ่าย รอบสอง ตามลำดับ
  - พระสงฆ์สมณศักดิ์ ๑๐ รูป เจริญชัยมงคลคาถา
  - ผู้แทนบัณฑิตเข้าถวายสักการะ สมเด็จพระญาณสังวร สมเด็จพระสังฆราช
สกลมหาสังฆปริณายก ประธานในพิธี
  - ประธานโอวาทแก่บัณฑิตใหม่
  - เสร็จพิธีภาคบ่าย

*(เลื่อนกำหนดการจาก ๑๘-๒๐ พฤศจิกายน ๒๕๕๔ เป็นเดือนกุมภาพันธ์ ๒๕๕๕ เนื่องจากวิกฤตการณ์น้ำท่วม)

คนดี : ตามกัตนะของชาวพุทธ

(ต่อจากฉบับที่แล้ว)

• พระมหาสมปรี ปัญญาสิทธิ์
เลขาธิการคณะภคณาและปรัชญา ม.ม.

คุณสมบัติและลักษณะของคนดี

หลักแห่งความดี หลักของการทำดี หลักของการทำตนให้เป็นคนดี ในพระพุทธศาสนานั้นมีกล่าวไว้หลายประการ ในที่นี้จะขอยกหลักของคนดี คือ สัปปุริสธรรม มากกล่าวไว้

สัปปุริสธรรม คือ ธรรมอันทำคนให้เป็นสัตบุรุษ หรือคนดี ธรรมของคนดี มีดังนี้

๑. ธมมัญญา หมายถึง ความเป็นผู้รู้จักเหตุ คือ รู้หลักการและกฎเกณฑ์ของสิ่งทั้งหลายที่ตนเข้าไปเกี่ยวข้อง ในการดำเนินชีวิต ในการปฏิบัติหน้าที่หรือดำเนินกิจการงานต่างๆ รู้และเข้าใจในสิ่งที่ตนจะต้องประพฤติปฏิบัติตามเหตุผล เช่น รู้ว่าตำแหน่งฐานะ อาชีพการงานของตน มีหน้าที่และความรับผิดชอบอย่างไร มีอะไรเป็นหลักการ จะต้องทำอะไรอย่างไร จึงจะเป็นเหตุให้บรรลุถึงผลสำเร็จที่เป็นไปตามหน้าที่และความรับผิดชอบนั้นๆ เป็นต้น ตลอดจนรู้เท่าทันกฎธรรมชาติหรือหลักความจริงของธรรมชาติเพื่อปฏิบัติต่อโลกและชีวิตอย่างถูกต้อง มีจิตใจเป็นอิสระ ไม่ตกเป็นทาสของโลกและชีวิตนั้น

๒. อุตถัญญา หมายถึง ความเป็นผู้รู้ความมุ่งหมายและรู้จักผล คือ รู้ความหมายและความมุ่งหมายของหลักการที่ตนปฏิบัติเข้าใจวัตถุประสงค์ของกิจการที่ตนกระทำ รู้ว่าที่ตนทำอยู่อย่างนั้น ดำเนินชีวิตอย่างนั้น เพื่อประสงค์ได้ประโยชน์อะไร หรือควรจะได้บรรลุถึงผลหรือเป้าหมายอย่างไร ที่ให้มีหน้าที่ ตำแหน่ง ฐานะ การงานอย่างนั้น เขากำหนดความมุ่งหมายอะไร กิจการงานที่ตนกระทำอยู่ในขณะนี้ เมื่อทำไปแล้วจะบังเกิดผลอย่างไรบ้าง เป็นผลดีหรือผลเสีย เป็นต้น ตลอดจนรู้ความหมายของคตัตถรรพตา และประโยชน์ที่เป็น

จุดหมายแท้จริงของชีวิต

๓. อุตตถัญญา หมายถึง ความเป็นผู้รู้จักตน คือ รู้ตามเป็นจริงว่า ตัวเรานั้นว่าโดยฐานะ ภาวะ เพศ กำลัง ความรู้ ความถนัด ความสามารถ และคุณธรรม เป็นต้น เป็นอย่างไร มีลักษณะแบบไหน แล้วนำมาประพฤติปฏิบัติให้เหมาะสมกับตน กระทำให้สอดคล้องกับสภาพที่แท้จริงของตน ก็จะทำให้สัมฤทธิ์ผลตลอดจนรู้จักปรับปรุงแก้ไขตนเองให้เจริญก้าวหน้าและสมบูรณ์ยิ่งขึ้นไป

๔. มตตถัญญา หมายถึง ความเป็นผู้รู้จักประมาณ คือ รู้จักความพอดี เช่น รู้จักประมาณในการบริโภคอาหาร รู้จักประมาณในการใช้จ่ายทรัพย์ รู้จักความพอเหมาะพอดีในการพูด ในการปฏิบัติกิจการงานต่างๆ ตลอดจนรู้จักประมาณในการพักผ่อนหลับนอนและการสนุกสนานรื่นเริงต่างๆ ทำกิจการทุกอย่างด้วยความเข้าใจในวัตถุประสงค์ เพื่อผลที่ดียิ่งอย่างแท้จริง มีใจเพื่อเห็นแก่ความพอใจ ความชอบใจ หรือเอาแต่ใจตนเองเพียงอย่างเดียว

๕. กาลัญญา หมายถึง ความเป็นผู้รู้จักกาล คือ รู้กาลเวลาอันเหมาะสม และรู้ระยะเวลาที่พึงใช้ในการประกอบกิจการต่างๆ รู้จักแบ่งเวลาให้เหมาะสมในแต่ละกิจการที่ตนกระทำ เช่น แบ่งเวลาเรียน เวลาทำงาน เวลาอ่านหนังสือ เวลาเล่น เวลาพักผ่อน เป็นต้น นอกจากนั้นจะต้องเป็นคนตรงต่อเวลา รับผิดชอบต่อเวลาที่ตนกำหนด ที่ตนได้วางแผนไว้ เพื่อผลสำเร็จที่มีต่อตนเองอย่างแท้จริง

๖. ปริสญญา หมายถึง ความเป็นผู้รู้จักชุมชน คือ รู้จักถิ่น รู้จักชุมชน และรู้จักที่ประชุม รู้ในสิ่งที่ควรประพฤติปฏิบัติต่อท้องถิ่นของตน มีความรักและภาคภูมิใจ

ในห้องเรียนหรือชุมชนของตน เข้าใจและปฏิบัติตนให้ถูกต้องตามขนบธรรมเนียมประเพณีและวัฒนธรรมในแต่ละท้องถิ่นหรือชุมชน ไม่รังเกียจหรือดูหมิ่นเหยียดหยามท้องถิ่นหรือชุมชนของตน ควรให้การลงเคราะห์ ช่วยเหลือหรือบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์ต่อท้องถิ่นหรือชุมชนของตน เป็นต้น

๗. บุคคลใฝ่ปรารถนา หมายถึง ความเป็นผู้รู้จักบุคคล คือ รู้จักและเข้าใจความแตกต่างระหว่างบุคคลว่าแต่ละคนมีบุคลิกลักษณะ อุปนิสัย ความรู้ความสามารถ และคุณธรรมที่แตกต่างกัน ควรจะรู้จักปฏิบัติต่อแต่ละบุคคลอย่างไร เช่นไร บุคคลไหนควรคบ ไม่ควรคบ บุคคลไหนที่เราควรให้ความเคารพ เชื่อฟังคำสั่งสอน บุคคลไหนที่เราควรให้คำแนะนำสั่งสอน ช่วยเหลือ เป็นต้น

ธรรม ๗ ประการดังกล่าวมานี้ ถือว่าเป็นคุณสมบัติของคนดี เพราะเป็นธรรมของสัตบุรุษคือคนดีนั่นเอง คุณสมบัติของคนดีนี้เพื่อให้จดจำได้ง่ายๆ สรุปให้สั้นๆ ได้ความว่า “รู้เหตุ รู้ผล รู้ตน รู้ประมาณ รู้กาล รู้ชุมชน และรู้บุคคล”

ในเศษปฏิปทาสูตรได้กล่าวถึงคุณสมบัติของผู้ที่ประกอบด้วยลัทธิธรรม ๖ ประการคือ

๑. เป็นผู้มีความศรัทธา คือ เชื่อความตรัสรู้ของพระตถาคตว่า แม้เพราะเหตุนี้ พระผู้มีพระภาคพระองค์นั้นเป็นพระอรหันต์ ตรัสรู้เองโดยชอบ ถึงพร้อมด้วยวิชาและจรณะ เสด็จไปดีแล้ว ทรงรู้แจ้งโลก เป็นสารถีฝึกบุรุษที่ควรฝึก ไม่มีผู้ยิ่งกว่า เป็นศาสดาของเทวดาและมนุษย์ทั้งหลาย เป็นผู้เบิกบานแล้ว เป็นผู้จำแนกพระธรรม

๒. เป็นผู้มิตริ คือ ละอายกายทุจริต วจีทุจริต มโนทุจริต ละอายต่อการถึงพร้อมแห่งอกุศลธรรมอันลามก

๓. เป็นผู้มิตอดตัปปะ คือ สะดุ้งกลัวกายทุจริต วจีทุจริต มโนทุจริต สะดุ้งกลัวต่อการถึงพร้อมแห่งอกุศลธรรมอันลามก

๔. เป็นพหูสูต ทรงธรรมที่ได้สดับแล้ว สั่งสมธรรมที่ได้สดับแล้ว ธรรมเหล่าใดงามในเบื้องต้น งามในท่ามกลาง งามในที่สุด ประกาศพรหมจรรย์ พร้อมทั้งอรรถ พร้อมทั้งพยัญชนะ บริสุทธิ์บริบูรณ์สิ้นเชิง ธรรมทั้งหลายเห็นปานนั้น อันท่านได้สดับมามาก ทรงจำไว้ได้ สั่งสมด้วยวาจา ตามฟังด้วยใจ แทงตลอดด้วยดี ด้วยความเห็น

๕. เป็นผู้ปรารถนาคามเพียร เพื่อละอกุศลธรรม เพื่อถึงพร้อมแห่งกุศลธรรม มีความเข้มแข็ง มีความบากบั่นมั่นคง ไม่ทอดธุระ ในกุศลธรรมทั้งหลาย

๖. เป็นผู้มิตติ คือ ประกอบด้วยสติและปัญญา เครื่องรักษาตนอย่างยิ่ง ระลึกได้ ตามระลึกได้ แม้ซึ่งกิจการที่ทำไว้แล้วนาน แม้ซึ่งถ้อยคำที่พูดไว้แล้วนาน

๗. เป็นผู้มิตปัญญา คือ ประกอบด้วยปัญญา อันเห็นความเกิดและความดับ อันเป็นอริยะ ชำแรกกิเลสให้ถึงความสิ้นทุกข์โดยชอบ

ในจุฬพนฺณมสูตร ซึ่งพระพุทธองค์ตรัสบรรยายความแตกต่างระหว่างสัตบุรุษและอสัตบุรุษ ทรงแสดงถึงลักษณะของผู้ประกอบด้วยธรรมของสัตบุรุษ ๘ ประการ (ลัทธิธรรม ๘) ได้แก่

๑. เป็นผู้ประกอบด้วยธรรมของสัตบุรุษ คือ เป็นผู้มิตริศรัทธา มิตริ มิตอดตัปปะ มิสตะมาก มีความเพียรปรารถนาคามแล้ว มิสติตั้งมั่น มิตปัญญา

๒. เป็นผู้มักค้อย่างสัตบุรุษ คือ มีสมณพราหมณ์พวกที่มีศรัทธา มิตริ มิตอดตัปปะ มิสตะมาก มีความเพียรปรารถนาคามแล้ว มิสติตั้งมั่น มิตปัญญา เป็นมิตรสหาย

๓. เป็นผู้คิตค้อย่างสัตบุรุษ คือ ย่อมไม่คิดเบียดเบียนตนเอง ไม่คิดเบียดเบียนผู้อื่น ไม่คิดเบียดเบียนทั้งตนเองและผู้อื่นทั้งสองฝ่าย

๔. เป็นผู้ปริกษาอย่างสัตบุรุษ คือ ย่อมไม่ปริกษาเพื่อเบียดเบียนตนเอง ไม่ปริกษาเพื่อเบียดเบียนผู้อื่น ไม่ปริกษาเพื่อเบียดเบียนทั้งตนเองและผู้อื่นทั้งสองฝ่าย

๕. เป็นผู้มิตถ้อยค้อย่างสัตบุรุษ คือ เป็นผู้งดเว้นจากการพูดเท็จ งดเว้นจากคำพูดส่อเสียด งดเว้นจากคำพูดหยาบ งดเว้นจากการเจรจาเพื่อใจ

๖. เป็นผู้มีการงานอย่างสัตบุรุษ คือ เป็นผู้ดเว้นจากปาณาติบาต งดเว้นจากอกินนาทาน งดเว้นจากกาเมสุมิฉฉาจาร

๗. เป็นผู้มีความเห็นอย่างสัตบุรุษ คือ เป็นผู้มีความเห็นอย่างนี้ว่า ทานที่ให้แล้ว มีผล ยัญที่บูชาแล้ว มีผล สังเวทย์ที่บวงสรวงแล้ว มีผล ผลวิบากของกรรมที่ทำดีทำชั่ว มีอยู่ โลกนี้มี โลกหน้ามี มารตามี บิดามี สัตว์ที่เป็นโอปปาติกะมี สมณพราหมณ์ทั้งหลายผู้ดำเนินชอบ ปฏิบัติชอบ ซึ่งประกาศโลกนี้โลกหน้าให้แจ่มแจ้งเพราะรู้อย่างด้วยตนเอง ในโลกมีอยู่

๘. ย่อมให้ทานอย่างสัตบุรุษ คือ ย่อมให้ทานโดยเคารพ โดยเอื้อเฟื้อ ทั้งแก่ของที่ตนให้ ทั้งแก่ผู้รับทาน ทำความอ่อนน้อมให้ทาน ให้ทานอย่างบริสุทธิ์ เป็นผู้มีความเห็นว่ามีผล จึงให้ทาน

ในการดำเนินชีวิตประจำวันนั้น ถ้าใครมีคุณธรรมของมนุษย์ดังที่กล่าวมาและสามารถประพฤติปฏิบัติได้อย่าง

ถูกต้องตามหลักการและโดยสมบูรณ์ ผู้นั้นย่อมชื่อว่า เป็นผู้ ที่พระพุทธเจ้าทรงยกย่องว่าเป็น “สัตบุรุษ” หรือ “คนดีแท้” หรือ “มนุษย์โดยสมบูรณ์” การกระทำหรือพฤติกรรมของเขาย่อมเหมาะสม ถูกต้อง ปราศจากความผิดพลาด นำประโยชน์มาให้ทั้งแก่ตนเองและสังคมโดยรวม คนดีแท้ อยู่ในสังคมโดยยอมเอื้ออำนวยประโยชน์สันติสุขแก่สังคมนั้น ผู้ที่มีคุณธรรมเหล่านี้ในจิตใจ เป็นผู้ที่ควรคบเป็นมิตรสหาย หรือยกย่องสนับสนุน พระพุทธองค์ทรงตรัสไว้ในมงคลสูตรว่า การไม่คบคนชั่ว คบแต่บัณฑิตหรือคนดี ยกย่องสรรเสริญคนดี เป็นมงคลคือเป็นเหตุให้เกิดความสุข ความเจริญอันสูงสุด

คบคนพาล พาลพา ไปหาผิด
คบบัณฑิต บัณฑิตพา ไปหาผล
คบคนชั่ว พาตัว ให้ยากจน
จะคบคน ต้องพินิจ พังพิศดูฯ

• พระศรีธัมมกมลบัณฑิต

อาจารย์ประจำคณะศาสนาศาสตร์และปรัชญา มจร.

ท่านสาธุชนคนดีทั้งหลาย สิ่งที่เราทั่วไปไม่ต้องการในชีวิตนี้เลยอย่างหนึ่งก็คือความเศร้าโศก ซึ่งความเศร้าโศกนี้มันจะเกิดขึ้นร่วมกับอาการที่ผิดหวังหรือสูญเสียคนรักของรัก และความเศร้าโศกมันมีอำนาจมากจนกระทั่งทำให้คนที่อยู่ภาวะที่เศร้าโศกนั้นกินไม่ได้นอนไม่หลับไปหลายวัน ความเศร้านี้มันเป็นเพื่อนรักเกิดมาตามกันกับชาติคือความเกิด ถ้าไม่มีชาติเสียอย่างเดียวความเศร้าโศกก็เกิดไม่ได้เหมือนกันกับความแก่และความตายที่มาพร้อมกับความเกิดนั้นแหละ ถ้าไม่เกิดซะอย่างแล้วจะแก่หรือตายได้อย่างไรกัน

ความกลัวหรือภัยนั้นก็เป็นการอย่างหนึ่งที่มาเป็นเพื่อนของความเศร้าโศกชนิดหนึ่ง ความกลัวในที่นี้หมายถึงความกลัวที่จะสูญเสียนั่นเอง ถ้าคนเราไปรักใคร่ชอบพอกับคนหรือวัตถุอะไรสักอย่างความหวงแหนก็เกิดขึ้น ถ้ามัวแต่ทำไม่ต้องหวงแหนหวงหาอารมณ์ ก็ตอบว่า เพราะกลัวที่จะต้องสูญเสียนั่นเอง

พระพุทธศาสนาเป็นศาสนาที่ว่าด้วยเหตุและผล หรือเป็นศาสนาที่มีเหตุผลพิสูจน์ได้ มีคำสอนหลักๆ ว่า ทุกอย่างมีเหตุเป็นแดนเกิดทั้งนั้นมิได้เกิดขึ้นเอง มิได้มีสิ่งวิเศษอะไรมาบันดาลให้เกิดขึ้น แต่ว่าอะไรจะเกิดหรือไม่นั้นสุดแล้วแต่เงื่อนไขคือสาเหตุนั่นเอง แม้ความเศร้าโศกและความกลัวที่จะสูญเสียนี้ก็มีสาเหตุทำให้เกิดเช่นเดียวกัน ซึ่งสาเหตุที่ทำให้เกิดนั้นมีอยู่ ๕ ชนิด คือ

หนึ่งเกิดมาจากของรัก เพื่อความกระจำจางชัดใน

ประเด็นนี้จะนำเรื่องในอรรถกถาธรรมบทมาเล่าประกอบว่า กฎุมพีคนหนึ่ง เมื่อบุตรของตนเสียชีวิตลง ถูกความเศร้าโศกถึงบุตรครอบงำไปสุ่ป่าช้าร้องไห้อยู่ ไม่อาจที่จะหักห้ามความเศร้าโศกถึงบุตรได้ ตอนเช้าวันหนึ่ง พระสัมมาสัมพุทธเจ้าเสด็จกลับจากบิณฑบาตแล้วได้ทรงพบภิกษุปัจฉิมสมณะรูปหนึ่งเสด็จไปประตุเรือนของกฎุมพีนั้น เขาทราบบว่าพระศาสดาเสด็จมา คิดว่า พระศาสดาจักทรงประสงค์ทำปฏิสังขารกับเรา จึงอัญเชิญพระให้เสด็จไปสู่เรือน ปูอาสนะไว้ท่ามกลางเรือน เมื่อพระศาสดาประทับนั่งแล้ว ก็มาถวายบังคม

พระศาสดาตรัสถามว่า อุบาสก ท่านมีทุกข์เพราะเหตุอะไรหนอ เมื่อเขากราบทูลว่าเพราะพลัดพรากจากบุตร จึงตรัสว่า อย่าคิดมากเลย อุบาสก ชื่อว่าความตายนี้มีไข่มิอยู่ในที่เดียวและมีจำเพาะแก่บุคคลผู้เดียว ความเป็นไปแห่งภพยังมีอยู่เพียงใด ความตายก็มีแก่สรรพสัตว์เพียงนั้น สังฆารอันหนึ่งที่ตั้งว่าเที่ยงย้อมไม่มี เพราะเหตุนั้น ท่านพึงพิจารณาโดยอุบายแยบคายว่า ธรรมชาติมีความตายเป็นธรรมดาตายเสียแล้ว ไม่ต้องเศร้าโศก เพราะโบราณ กบิณฑิต ในกาลที่ลูกรักตายแล้วพิจารณาว่า ธรรมชาติมีความตายเป็นธรรมดาตายเสียแล้ว ไม่ทำความเศร้าโศก เจริญมรณัสสติอย่างเดียว ท่านอย่าคิดว่า ลูกรักของเราตายเสียแล้วแท้จริงความโศก หรือภัย เมื่อจะเกิดย่อมอาศัยของที่รักนั่นเองเกิด แล้วจึงตรัสพระคาถาว่า ความโศกย่อมเกิดแต่ของที่รัก ภัยย่อมเกิดแต่ของที่รัก ความโศกย่อมไม่มีแก่ผู้

ปลดเปลื้องได้จากของที่รัก ภัยจักมีแต่ไหน

สองเกิดมาจากความรัก มีเรื่องประกอบในอรรถกถาธรรมบทว่า นางวิสาขาหมหาอุปาสิกาตั้งหลานสาวชื่อว่า สุกตติไวกัทำหน้าที่ของตนให้ช่วยต้อนรับภิกษุสงฆ์ในเรือน ต่อมากุมาริกานั้นได้เสียชีวิต นางวิสาขาให้ทำการฝังศพนางแล้วไม่อาจจะอดกลั้นความโศกไว้ได้ มีทุกข์เสียใจไปสู่สำนักพระศาสดาถวายบังคมแล้ว

พระศาสดาตรัสกับนางว่า วิสาขา ทำไมหนอ เธอจึงมีทุกข์เสียใจ มีหน้าซุมด้วยน้ำตา นั่งร้องไห้อยู่ นางทูลกราบทูลว่า พระเจ้าข้า กุมาริกานั้นเป็นที่รักของหม่อมฉัน สมบูรณ์ด้วยวัตร บัดนี้ หม่อมฉันไม่เห็นใครเช่นนั้น พระศาสดาตรัสว่า วิสาขา ก็ในกรุงสาวัตถีมีมนุษย์ประมาณเท่าไร นางวิสาขาทูลว่า มี ๗ โภฏี พระศาสดาตรัสถามว่า ถ้าชนมีประมาณเท่านี้ๆ พึงเป็นเช่นกับหลานสาวของเธอๆ ยังปรารถนาเขาหรือ นางวิสาขาทูลว่า อย่างนั้น พระเจ้าข้า

พระศาสดาตรัสถามว่า คนในกรุงสาวัตถีตายทุกๆ วัน ประมาณเท่าไร นางวิสาขาทูลว่า มาก พระเจ้าข้า พระศาสดาตรัสว่า เมื่อเป็นเช่นนี้ เวลาที่เธอไม่เศร้าโศกก็จะไม่พึงมี มีไข้หรือ เธอพึงเพียรร้องไห้อยู่ทั้งกลางคืนและกลางวันทีเดียว นางวิสาขาทูลว่า ยกไว้เถิด พระเจ้าข้า หม่อมฉันทราบแล้ว พระศาสดาตรัสว่า ถ้ากระนั้น เธออย่าเศร้าโศก ความโศกหรือความกลัวย่อมเกิดแต่ความรัก และตรัสพระคาถาว่า ความโศกย่อมเกิดแต่ความรัก ภัยย่อมเกิดแต่ความรัก ความโศกย่อมไม่มีแก่ผู้พ้นวิเศษจากความรัก ภัยจักมีแต่ไหน

สามเกิดมาจากความกำหนดยินดี และเพื่อความกระจำงชัตในประเด็นนี้จะนำเรื่องในอรรถกถาธรรมบทมาเล่าประกอบว่า เล่ากันว่า วันมีมหรสพวันหนึ่ง เจ้าลิจฉวีต่างองค์ต่างประดับด้วยเครื่องประดับไม่เหมือนกันออกจากพระนครเสด็จไปอุทยาน พระศาสดาเสด็จเข้าไปปินทบาททรงเห็นเจ้าลิจฉวีเหล่านั้นจึงตรัสกะภิกษุทั้งหลาย ภิกษุทั้งหลาย พวกเรจงดูพวกเจ้าลิจฉวี พวกที่ไม่เคยเห็นเทวดาขึ้นดาวดึงส์ก็จงดูเจ้าลิจฉวีเหล่านี้เถิด แล้วก็เสด็จเข้าสู่พระนคร

เจ้าลิจฉวีเหล่านั้นเมื่อไปสู่อุทยานพาทญิงนครโสภณิศนคนหนึ่งไปด้วย อาศัยหญิงนั้นถูกความริษยาครอบงำแล้วจึงประหารกันทำเลือดให้ไหลนองดูจแม่ น้ำ พวกเจ้าพนักงานเอาเตียงทามเจ้าลิจฉวีเหล่านั้นมา

ฝ่ายพระศาสดาทรงทำภัตกิจเสร็จแล้วก็เสด็จออกจากพระนคร พวกภิกษุเห็นพวกเจ้าลิจฉวี ถูกเจ้าพนักงานนำไปอย่างนั้นจึงกราบทูลพระศาสดาว่า พระเจ้าข้า พวกเจ้าลิจฉวีเมื่อเข้าตู่รู้ประดับประดาแล้วออกจากพระนครราวกะเทวดา บัดนี้อาศัยหญิงคนหนึ่งถึงความพินาคนี้แล้ว พระศาสดาตรัสว่า ภิกษุทั้งหลาย ความโศกหรือภัยเมื่อจะเกิดย่อมอาศัยความกำหนดยินดีนั่นเองเกิด แล้วตรัสพระคาถาว่า ความโศกย่อมเกิดแต่ความกำหนดยินดี ภัยย่อมเกิดแต่ความกำหนดยินดี ความโศกย่อมไม่มีแก่ผู้พ้นวิเศษแล้วจากความกำหนดยินดี ภัยจักมีแต่ไหน

สี่เกิดมาจากกามคือความใคร่ มีเรื่องเล่าประกอบในอรรถกถาธรรมบทว่า อนิตถิคันธกุมารเป็นคนทีจตุติจากพรหมโลกเกิดในตระกูลมีโศกะมากในกรุงสาวัตถี ตั้งแต่วันเกิดไม่ปรารถนาจะเข้าไปใกล้หญิง ถูกผู้หญิงจับก็ร้องไห้ มารดาอุมกุมารนั้นด้วยเช็ดผ้าแล้วจึงให้ตีมนม เขาเจริญวัยแล้ว เมื่อบิดามารดากล่าวว่า จักทำอาวาทมกคลแก่เจ้า ก็ห้ามว่า ผมไม่มีความต้องการผู้หญิง เมื่อถูกอ้อนวอนบ่อยเข้า เขาจึงให้เรียกช่างทองมา ๕๐๐ คน ให้ทองคำมีสีสุกพันนิกกะหล่อรูปหญิง บุษ่างหนา นำพอใจมาก เมื่อบิดามารดาพูดอีกว่า เมื่อเจ้าไม่ทำอาวาทมกคล ตระกูลวงศ์จักตั้งอยู่ไม่ได้ เราจักนำผู้หญิงมาให้เจ้า ก็กล่าวว่า ถ้าท่านจะนำผู้หญิงเช่นนี้มาให้ผมได้ผมก็จะทำตามคำของท่าน แสดงรูปทองคำให้บิดามารดาดู

บิดามารดาให้พาพวกพรหมณ์มีชื่อเสียงมาแล้วบอกว่า บุตรของเรามีบุญมาก คงจักมีผู้หญิงผู้ทำบุญร่วมกับ

เขาแม่ พวกท่านจงไป พาเอารูปทองคำนี้ไปด้วยนำผู้หญิงแบบนี้มา พรหมณ์เหล่านั้นพากันเที่ยวไปถึงศาลนคร ถึง แคว้นช้อมัทตะ

ก็ในครานั้น ได้มีผู้หญิงคนหนึ่ง รูปสวย อายุ ๑๖ ปี บิดามารดาให้นางอยู่บนปราสาท ๗ ชั้น พรหมณ์เหล่านั้นคิดว่า ถ้าในครนี้ จะมีผู้หญิงแบบนี้ คนทั้งหลายเห็นรูปทองคำแล้ว ก็จะกล่าวว่า รูปจำลองนี้สวยเหมือนธิดาของตระกูลโน้น จึงตั้งรูปทองคำนั้นไว้ริมทางไปสู่ทำน้ำ ลำดับนั้นหญิงแมนมให้กุมาริกานั้นอาบน้ำแล้วต้องการจะอาบน้ำเองจึงมาสู่ทำน้ำเห็นรูปนั้น เข้าใจว่า ธิดาของเรา จึงกล่าวว่า โอแม่หัวดี้อ ฉันให้เจ้าอาบน้ำแล้วออกมาเมื่อกี้นี้เอง เจ้าส่งหน้ามาที่นี้ก่อน แล้วจึงเอามือตี รู้ว่ารูปนั้นแข็ง จึงกล่าวว่า เราเข้าใจว่า นี่เป็นธิดาของเรา อะไรกันเล่า

พรหมณ์เหล่านั้นถามนางว่า ธิดาของท่านงามแบบนี้หรือ หญิงนั้นตอบว่า นี้จะมีค่าอะไร ในสำนักธิดาของเรา พรหมณ์กล่าวว่า ถ้ากระนั้น จงแสดงธิดาท่านแก่พวกเรา นางไปเรือนพร้อมด้วยพรหมณ์ทั้งหลายแล้วก็บอกแก่เจ้าบ้าน เจ้าบ้านทำความชื่นชมกับพวกพรหมณ์แล้วให้ธิดาลงมายืนอยู่ในที่ใกล้รูปทองคำ ณ ปราสาทชั้นล่าง รูปทองคำได้หมดรัศมีแล้ว พรหมณ์ให้รูปทองคำนั้นเจ้าบ้านแล้วมอบหมายกุมาริกาไว้แล้วไปบอกแก่บิดามารดาของอนิตถิคันธกุมาร

ทั้งสองยินดีแล้วกล่าวว่า ท่านทั้งหลายจงไปนำกุมาริกานั้นมาโดยเร็ว และส่งไปด้วยสักการะเป็นอันมาก ฝ่ายกุมารได้ยินข่าวนั้นก็เกิดความรักขึ้น จึงกล่าวว่า ท่านทั้ง

หลายจงนำมาโดยเร็วเถิด กุมาริกานั้นอันเขายกขึ้นสู่ยานนำมาอยู่เกิดโรคลมขึ้นเพราะยานกระทบกระทั่ง และได้เสียชีวิตในระหว่างทางเพราะนางเป็นผู้ละเอียดอ่อนยิ่งนัก

แม้กุมารก็ถามอยู่เสมอว่า มาแล้วหรือ คนทั้งหลายไม่บอกกุมารนั้นซึ่งถามอยู่ด้วยความลิเน่หายังโดยพลันทำการอำพราง ๒-๓ วันแล้วจึงบอกเรื่องนั้น เขาเกิดโหม่นสว่าเราไม่ได้สมาคัมกับหญิงงามนั้นเสียแล้ว ได้ถูกทุกข์คือโศกประหนึ่งภูเขาท่วมทับแล้ว

พระศาสดาทรงเห็นอุปนิสัยของกุมารนั้น เมื่อเสด็จไปบิณฑบาตจึงได้เสด็จไปยังประตูเรือนนั้น บิดามารดาของกุมารนั้นอัญเชิญพระศาสดาเสด็จไปภายในเรือน แล้วอังกาสโดยเคารพ ในเวลาเสร็จภัตกิจ พระศาสดาตรัสถามว่า อนิตถิคันธกุมารไปไหน บิดามารดากราบทูลว่า พระเจ้าข้า อนิตถิคันธกุมารอดอาหารนอนอยู่ในห้อง พระศาสดาตรัสบอกให้เรียกเขามา

อนิตถิคันธกุมารมาถวายบังคมพระศาสดาแล้วเมื่อพระองค์ตรัสถามว่า กุมาร ความโศกมีกำลังเกิดขึ้นแล้วแก่เธอหรือ จึงกราบทูลว่า พระเจ้าข้า ความโศกมีกำลังเกิดขึ้นแก่ข้าพระองค์เพราะได้ยินว่า หญิงงามแบบนี้เสียชีวิตในระหว่างทางแล้ว แม้อาหารข้าพระองค์ก็ไม่ไหว

พระศาสดาตรัสกะเขาว่า กุมารเธอรู้ไหมว่าความโศกเกิดขึ้นแก่เธอเพราะอาศัยอะไร เขากราบทูลว่า ไม่ทราบ พระเจ้าข้า พระศาสดาตรัสว่า กุมาร ความโศกมีกำลังเกิดขึ้นแก่เธอเพราะอาศัยกาม เพราะความโศกหรือภัยย่อมเกิด

ขึ้นเพราะอาศัยกาม แล้วตรัสพระคาถาว่า ความโศกย่อม
เกิดแต่กาม ภัยย่อมเกิดแต่กาม ความโศกย่อมไม่มีแก่บุคคล
ผู้พ้นวิเศษแล้วจากกาม ภัยจักมีแต่ไหน

และทำเกิดมาจากต้นหาคือความทะยานอยาก
และประเด็นนี้ก็เช่นกันมีเรื่องเล่าในอรรถกถาธรรมบท
ประกอบดังนี้ พรหมณ์คนหนึ่งเป็นมิจฉาทิฐิ วันหนึ่งไปสู่มัง
แม่น้ำแคว่ถางนาอยู่ พระศาสดาทรงเห็นความถึงพร้อมแห่ง
อุปนิสัยของเขาจึงเสด็จไปหา แม้เห็นพระศาสดาเขาก็ไม่ทำ
สามีจิกรรมเลยหนึ่งเสวย พระศาสดาตรัสทักก่อนว่า พรหมณ์
ท่านกำลังทำอะไร เขาตอบว่า กำลังแคว่ถางนาอยู่

พระศาสดาตรัสเพียงเท่านั้นก็เสด็จไป ในวันรุ่งขึ้น
ก็เสด็จไปหาเขาอีกตรัสถามว่า พรหมณ์ ท่านทำอะไรอยู่
ทรงสดับว่า กำลังไถนา วันต่อมามาก อีก พระศาสดาก็เสด็จไป
ตรัสถามเหมือนเดิมทรงสดับว่า เขากำลังหว่าน กำลังไขนํ้า
กำลังรักษา วันหนึ่ง เขารายทูลพระศาสดาว่า พระโคตม
ผู้เจริญ ท่านมาแล้วตั้งแต่วันที่ข้าพเจ้าแคว่ถางนา ถ้าข้า
วกล้าของข้าพเจ้าผลัดผล ข้าพเจ้าจะแบ่งปันแก่ท่านบ้าง ยัง
ไม่ให้ท่าน ข้าพเจ้าเองจะยังไม่เคี้ยวกิน ตั้งแต่นี้เป็นต้นไป
ท่านเป็นสหายเรา

ต่อมาข้าวกล้าของเขาก็ผลัดผล เมื่อเขาทำกิจทั้ง
ปวงเพื่อการเกี้ยวด้วยตั้งใจว่า ข้าวกล้าเราผลัดผลแล้ว
เราจะให้เกี้ยวตั้งแต่รุ่งนี้ไป แต่ฝนตกตลอดคืนพาเอาข้าว
กล้าไปหมด นาเป็นเช่นกับที่เขาถางเอาไว้ พรหมณ์ไปนาแต่
เข้าตรูด้วยคิดว่า จะตรวจดูข้าวกล้า เห็นแต่นาเปล่า เกิด
ความโศกเป็นกำลังจึงคิดเรื่องที่สนทนากับพระศาสดาเสียใจ
ว่าความปรารถนาไม่สำเร็จจึงนอนอดอาหาร

ลำดับนั้น พระศาสดาเสด็จไปสู่ประตูเรือนของเขา ๆ
สั่งคนให้นำเสด็จพระศาสดามา พระศาสดาประทับนั่งแล้ว

ตรัสให้เรียกพรหมณ์มาตรัสถามว่า เป็นอะไร พรหมณ์
เมื่อเขารายทูลเรื่องถึงความปรารถนาของเขาที่ไม่สมหวัง
จึงเกิดความโศกเศร้า จึงตรัสว่า พรหมณ์ท่านรู้ไหมว่า
ความโศกเกิดแก่ท่านเพราะอาศัยอะไร เมื่อเขารายทูลว่า
ไม่ทราบ จึงตรัสว่า ความโศกหรือภัยเมื่อจะเกิดย่อมอาศัย
ต้นหาคือเกิดขึ้น แล้วตรัสพระคาถาว่า ความโศกย่อมเกิด
เพราะต้นหา ภัยย่อมเกิดเพราะต้นหา ความโศกย่อมไม่มี
แก่บุคคลผู้พ้นวิเศษแล้วจากต้นหา ภัยจักมีแต่ไหน

ท่านสาธุชนทั้งหลาย สรุปรว่าความโศกเศร้าและ
ความกลัวมีเหตุเกิดมาจากของรัก ความรัก ความกำหนดยินดี
ความใคร่และต้นหา ดังนั้นถ้าไม่ยอมมีความโศกเศร้าและ
ความกลัวจึงจำเป็นต้องหลีกเลี่ยงให้ห่างจากของรัก ความรัก
ความกำหนดยินดี ความใคร่และต้นหา หากทำได้ก็จะหมด
ความโศกเศร้าและความกลัวได้ แต่ถ้าหากทำไม่ได้ก็ต้องพบ
กับความโศกเศร้าและความกลัวต่อไปชั่วกาลนาน

XISHUANGBANNA

เขียนโคลงไปลาว-จีน กับมมร

• พระเทพวิสุทธกวี

เริ่มวันที่สามสิบตุลาคม
เป็นวันศุกรยุคไทยคึกคะนอง
คณะเราเหล่าชาว มอ.มอ.รจ.
ทัศนศึกษาครุฑธวัชแรง
ณ เขตแคว้นแดนสิบสองปันนา
คณาจารย์ร่วมเก้าเลขเข้าที่
มี "พระเทพวิสุทธกวี"
"พระครูปลัดลัมพพัฒน์วิริยา-

ท่านดอกเตอร์สุวิญวงค์ "รักลัตย์"
เป็นหัวหน้าโครงการงานมากมี
"พระศรีธรรมมงคลเมธี"
เป็นอาจารย์บัณฑิตวิทยาลัย
พระมหาวีโรจน์ "คุดตะวีโร"
ท่านดอกเตอร์สุกิจศรีธธาแรง
ท่านดอกเตอร์เสนห์ เดชะวงค์
พร้อมธีรธัม แสงแก้วเกียรติสกุล
อัครดอกเตอร์สาลินีสตรีสวย
สกุลรักตัญญูผู้ศรีธธา
เจ้าหน้าที่มีมากจนเจ็ดท่าน

โลกนิยมศกสองห้าห้าสอง
เป็นยุคทองสินค้าราคาแพง ๗
ทั้ง ญอ.ชอ.หญิงชายใคร่ถลก
พร้อมแสดงความรักสามัคคี ๗
เจ็ดสิบเอ็ดผู้กล้าประเสริฐศรี
ส่วนศิษย์มีหกสองตั้งตำรา
ครวครวนนี้ถูกยกเป็นหัวหน้า
จารย์" ก็มาในฐานะคณบดี
เป็นผู้จัดกิจกรรมในยามนี้
สำคัญที่ควมหล่อปรองใคร ๗
ท่านมากมีบุญญาอยากหาไหน
มากน่าใจยังนักรักแรง
ท่านมาไขว่ความหล่อขอถลก
"ชัยมลิ" แจ่มแจ่มแห่งสกุล
ผู้เฝ้าพงศ์ชาวเหนือมาเกือบหน
กิตติคุณดอกเตอร์เลอรากา
โลกงงงวยด้วยนิกานางพิง
ผู้เกิดมาเพื่อพระรัตนตรัย
วิชาการศึกษาไม่หวนเหว

ท่านพระครูปลัดนามสมใจ
พระมหาชัยยันต์ “จิตตาลโย”
พระมหาพิทักษ์นามฉายา
พร้อมแม่ชีราตรีสมพิณิจ
แม่ชีสุภาพรรณกลิ่นนาโค
อีกนางสาวอรพิมจันทร์เกษม
อีกคุณัฐวิษณุชัชชัยเซิงชาญ
นักศึกษาปริญญาเอกคนหนึ่ง
ต่างมีความพร้อมพร้อมสมัครใจ
ท่านที่หนึ่ง “พระอธิการชุมพร”
นามฉายา “จารุวัฒน์” อิง
พระมหาบุญไทย “บุญมะโน”
พระมหาบุญศรีมีฉายา

คือคุณเตอร์พระมหาธรรมรัตน์
นามฉายา “อริยธัมโม”
ภคชาติ เลิศกาญจน์วิไล
สุมาณฑ ศึกษารัตนินายเก่งพอ
วินิชย์ วิไลภาพันดารวาท
อีกโสภณ ขำทัพนับว่ามี
ขงสยาม สุนามพลก็คนเก่ง
ผจญ คำชูลิ่งขังพร้อมใจ
ยังว่าที่คือคุณเตอร์ติดป้ายแดง
รุ่นที่หนึ่งสิบท่านนั้นเชี่ยวชาญ

ปริญญารุ่นสองนักศึกษา
พระมหาบุญนภัสร์นามเกริกไกร
พระมหาสุรวดี “จันทะธัม-โม”
พระมหาคำสัน อักไกร
ถึงเพ็ญศรีสกุลหงส์พานิช
อีกหนึ่งนับแสนนางสาวกัญญา

ผู้ยิ่งใหญ่แห่งอารามราชา
ผู้ร่วมพิธีกรรมในวันหน้า
ศรีสง่า “จิตตะโสภะโณ”
ผู้กายจิตผ่องใสใหญ่อักโข
บุญอักโขเยี่ยมยอดตลอดกาล
ผู้กายจิตปรีดีเปรมเกษมศานต์
ผู้สืบสาน “วรรณะ” สกฺลไทย ฯ
จำนวนถึงสิบท่านมีหัวไหว
เดินทางไปศึกษาหาความจริง
นามกรท่านนับว่าเนียบหนึ่ง
ท่านหนึ่งในธรรมนำศรัทธา
บุญใหญ่โตนารักยิ่งนักหนา
ปรากฏว่า “ญาณะวุฒโธ” ไชว์
มาจากวัดมณฑลธาตุประวญอักโข
สุดแสนก็ต่อคุณเตอร์ มอ มอ รอ
คือนางสาวแสนสวยเปลี่ยจริงหน่อ
ประสานต่อทุกฝ่ายได้อย่างดี
ยศตำแหน่งใหญ่โตไชว์คิดดีศรี
มิตรไมตรีสัมพันธ์ปันน้ำใจ
นับว่าแจ้งอีกท่านขอชวนไช
ตำแหน่งใหญ่ที่รองศาสตราจารย์
จึงมาแรงทั้งได้มาตรฐาน
วิชาการแน่นแฟ้นไม่แพ้ใคร ฯ
ถ้าชีวะชั้นเอกเลขชานไช
ฉายาได้ว่า “อิสระบุญใหญ่”
น้อมนำความวิเศษวิโส
“วิสุทธิญาณโณ” นามฉายา
มากนำจิตสขสันต์เรืองทรรษา
กระทั่งส่งมากกว่ารัตน

นาที่ รัชกิจประการ
ศิริพร บุญชัยเสถียรมี
อุรษา สกุลธนกฤษ
สงกรานต์ สีดองอ่อนอีกก็มา
ปริญญาเอกอรุณรุ่งที่สาม
พระมหาวิสูตรเกียรติกำจาย
พระมหาวิชัยใจใหญ่โต
พระมหาเศกสิทธิ์จิตอารี
พระมหาเอกชัย ใจรักศาสนา
กิตติศักดิ์นั้นนายน้ำใจมา
กุลยาณี อธิวัตรกิจ
ปริศนา ไกรวิทย์จิตอนันต์
นายประทีป จินัง นี้มาด้วย
แล้วถึงพงศ์ธันภักทปริญญากุศล
ภักศรัณย์ โพธิ์เย็นญาตินางสาว
ถึงมณฑา กระวีพันธอนงค์
นายมานะ กาญจนแสนสง
อีกนางสาวยุคนธรรีกมา
นาวาเอกนาม รัชต แผล่งสิน
อีกหนึ่งนางลักษณาสาธุชน
นางสาวสุจิตรา ทิพย์บุรี
นายโสภณ บัวจันทร์ อนันต์คุณ
ปริญญาโทสี่ท่านนักศึกษา
เยาวเรศ ชื่อชด์ว่าสตรี
ท่านพระครูธรรมธร อภิชาติ
กฤษณะ รอดเริ่งรับ จิตใจ
อีกนางสาวนามว่าอุษณีย์
ทั้งนายนางสาวมาครบครัน

เธอติดงานจ้างตรวจตรา
ตำแหน่งที่นางดาวสุภา
ผ่องใสจิตนางสาวคุณเจ้าขา
สามสิบห้าเลขนับลำดับนาย ฯ
ยังมีนามให้นามาขยาย
ฉายาได้ “วิสุทธิเมธี”
“ธัมมะวิไชโย” เขียวนะนี่
“รัตนโมลี” นามฉายา
นามประกาศ “จันทะสิริ” ทนา
ศรีสง่า “ติระพิมลจันทร์”
ยังปลื้มจิตนางสาวอยู่สุขสันต์
ได้ร่วมกันเดินทางอย่างเต็มใจ
กายใจช่วยกิจการไม่หวั่นไหว
นิธิญาณโรจน์เขินามเผ่าพงศ์
เล่นพิชิตว้าวสดใสใจประสงค์
อานิสงส์จากบุญเกือกุลมา
จิตมั่นคงแกร่งจั่งตั้งภูผา
เชื่องศา “อังคฺสิงห์” มิ่งมงคล
เหล่านักบินล่องใบในเวหน
มทวนิจฉัยมนตรีสกุล
กุลสตรีมีน้ำใจเกื้อหนุน
สร้างสมบุญหนุนไว้ได้มากมี ฯ
เดินทางมาด้วยกันในวันนี้
สกุลมี “แสงเลิศสิลประชัย”
“อภิชาติ” ปราชญ์สมองใส
อีกหนึ่งนายทาญกล้ามาด้วยกัน
วงศ์ธนะบรรณชัย มีสกุลมั่น
อีกหนึ่งนั้นพระครูธรรมธรร

ผู้ติดตามล้นหลังตั้งลิบห้า
ที่หนึ่งนั้นเจ้าคุณนามกร
อรอุมา เลหาพิบูลย์กุล
เสริมศิริ จอมขวัญนั้นก็มา
ทั้งราณี เจลา ก็มาด้วย
มล.อรรคพรรณ กมลาคณินี
สุลี กาญจนแสนสง แสนองอาจ
คัชลิตา ศกุนวัฒน์ ผิว่องพรรณ
นางสาวกุสุมา แสงเดือนฉาย
ทั้งนางสาวสุธาทิพย์แสนโสภา
นางสาวนิศานาถ ไตยบฉายพันธ์
นางประเทือง ไตยบฉายพันธ์ นิยม
รัชณี รอดภัยอีกหนึ่งนาง
ศรัคัมณ ผิงส์จวัญ อุรา
ปราวรภูนา ยศพล คนฉลาด
อีกศิครชิต เชื้อนเพชรหนุ่มหอมแคน

จิตศรัทธาแรงฤทธิ์ไม่คิดถอน
ลือกระฉ่อนพระปรีดีธาดา
ผู้มากบุญยั้งนักยากจักหา
อัครพุดพันธ์ การันตี
พกความสวยแสนส่งมาเต็มที
มิตรไมตรีเดินทางมาด้วยกัน
นับเป็นญาติชาติเชื้อเอื้อลิ่งสรร
ศรัทธามั่นเปี่ยมล้นพันคณา
ผู้ใจกายนอบนบศาสนา
แสงเดือนฉายอีกนานาชื่นชม
มโนมั่นพุทธศาสน์สง่าสม
พระบรมโลกนวลศาสตร์ดา
ร่วมเดินทางแสนไกลไปถึงชา
ทัศน์าต่างด้าวทั่วต่างแดน
บัณฑิตชาติเธอมีดีสุดแสน
ดีเหลือแสนตรงที่บริการ ฯ

(โปรดอ่านต่อฉบับหน้า)

● พระเทพวิสุทธิกวี (เกษม สญฺญโต)

คุณธรรม สำหรับผู้บริหาร

(ต่อจากฉบับที่ ๖๓)

อย่าลืมบริหาร “ตน”

นักบริหารต้องบริหารตนเองให้มีสุขภาพดี มีความเข้มแข็งอยู่เสมอ มีความเข้มแข็งแต่อ่อนโยน นักบริหารต้องบริหารจิตของตน ให้มีความเข้มแข็งกล้าแกร่ง ไม่ท้อแท้อ่อนแอ มีความหนักแน่น นักบริหาร ต้องบริหารความคิดหรือปัญญา คิดแก้ปัญหาอย่างเป็นระบบ คิดค้นแนวทางบริหารใหม่ๆ

ทั้ง

หลายทั้งปวงต้องไม่ลืมบริหารตน บริหารตนนี้สำคัญ ผู้บริหารต้องบริหารตนให้มีสุขภาพดี มีความเข้มแข็งอยู่เสมอ แต่อ่อนโยนสุขภาพ เข้มแข็งไม่กระด้างอ่อนโยนอย่างพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ขออภัยถึงพระองค์ท่าน ทรงมีพระทัยเข้มแข็งมาก แต่อ่อนโยน ตรัสสุขภาพพระเจ้าอยู่หัวสอนเด็กมีธรมเก่งกว่าครูหลายๆ คน ทรงในหลวงสอนเด็กรู้เรื่อง แล้วเรื่องความจำอีกอย่าง ท่านทั้งหลายคงพอเข้าใจว่าเรื่องความจำเป็นเรื่องจำเป็น อย่าไปไหลตามนักวิชาการบางท่าน นักวิชาการมาแต่ละคนมั่วทุกที บอกอย่าสอนให้เด็กจำ ถ้าไม่จำแล้วเรียนไปจะได้อย่างไร กฎหมายถ้าหากไม่จำก็จบกันเท่านั้น อะไรๆ ก็ไม่รู้เรื่อง จำไม่ได้ ต้องไปนั่งกดคอมพิวเตอร์ บางทีก็ไม่รู้หมวดไหนฉบับไหนเป็นอย่างไร คอมพิวเตอร์สู้สมองมนุษย์ไม่ได้ ถ้าจำได้เท่าไรวิเศษเท่านั้น พระพุทธเจ้าสอนว่าถ้าพัฒนาตนต้องพัฒนาขั้น ๕ ของตนให้ได้ นั่นคือพัฒนารูปกายของเราให้มี

บุคลิกดีอยู่เสมอ มีสุขภาพดีเสมอ พัฒนาเวทนา (Feeling, Emotion) คือ การควบคุมอารมณ์ได้ ประการที่สามคือ สัญญา (perception) ความจำ ซึ่งคนมีความจำดีนี้ยอดเยี่ยม ประการที่สี่คือ สังขาร (Components) สังขารในที่นี้ไม่ใช่สังขารร่างกาย แต่หมายถึงอารมณ์ที่มาปรุงแต่งจิต ให้จิตรับอารมณ์ที่ดีๆ เสมอ อะไรที่ไม่ดีก็ปิดออกไปก่อน ตัวสุดท้ายก็คือวิญญาน (wisdom) แปลว่า ความรู้ ต้องพัฒนาความรู้เสมอ อย่าคิดว่าเราพอแล้ว จะเก่งสักขนาดไหนก็ต้องเรียนรู้เรื่อยๆ トラบโดที่เรายังหายใจได้ มีสติสัมปชัญญะต้องเรียนรู้เรื่อยๆ ถ้าไม่เรียนรู้เมื่อไหร่จะล้าหลังเมื่อนั้น ดังนั้นการพัฒนาคนที่ดีต้องพัฒนาขั้น ๕ อาจารย์สยาโรช บัวศรี นักการศึกษาเคยสรุปยอมรับพระพุทธเจ้า ให้คำจำกัดความของการศึกษาว่า “การศึกษาคือการพัฒนาขั้น ๕” ถ้าพัฒนาขั้น ๕ ไม่ได้ คนก็ยังไม่ได้ชื่อว่าฉลาด ยังอยู่ในระดับล้าตัวขั้นต่ำ

นักบริหารต้องบริหารจิตของตนให้มีความเข้มแข็งกล้าแกร่ง ไม่ท้อแท้อ่อนแอ มีความหนักแน่น จิตที่กล้าแกร่งจิตที่เข้มแข็ง ไม่ใช่จิตที่กระด้าง จิตกล้าแข็งเหมือนพระพุทธเจ้าไม่ท้อแท้ トラบโดที่ยังไม่บรรลุเป้าหมาย ตั้งเป้าไว้ตรงไหนต้องไปให้ถึง นักบริหารต้องบริหารความคิดคือตัวปัญญาคิดแก้ปัญหาอย่างเป็นระบบ คิดค้นแนวทางใหม่ๆ ปัญหาทุกปัญหามีทางออก

“บริหารงานต้องรอบคอบ”

การบริหารงาน นอกจากต้องยึดนโยบาย ยุทธศาสตร์ กฎหมาย ระเบียบปฏิบัติและแผนปฏิบัติการแล้ว ยังจะมีความรัก ความมุ่งมั่น ความเอาใจใส่และความหมั่น สอดส่องดูแล “งาน” อย่างใกล้ชิด เสมอต้นเสมอปลาย ทุ่มเทหัวใจให้กับงาน งานทุกอย่างจะสำเร็จได้ด้วยดี

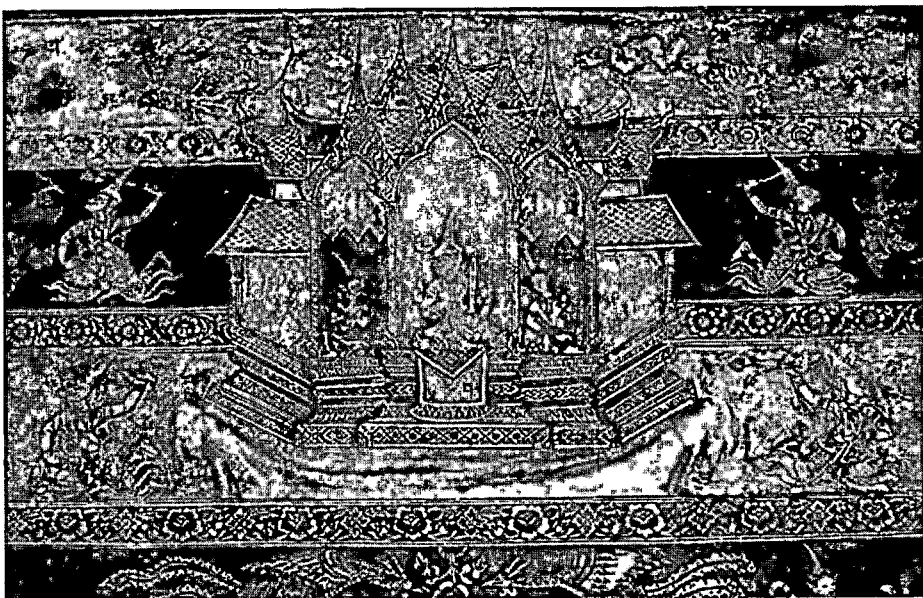
การบริหารงานต้องรอบคอบ มีสติสังวร นอกจากต้องยึดนโยบาย ยุทธศาสตร์ กฎหมาย ระเบียบปฏิบัติ แผนปฏิบัติการแล้ว ยังจะต้องมีความรัก ความมุ่งมั่น ความเอาใจใส่และความหมั่นสอดส่องดูแลงาน อย่างใกล้ชิดเสมอต้นเสมอปลาย ทุ่มเทหัวใจให้กับงาน งานทุกอย่างจะสำเร็จได้ด้วยดีแน่นอน ความรักในงาน รักที่จะทำ รักแล้วต้องเกิดความมุ่งมั่น ความกล้าหาญ กล้าแกร่งเข้าไป เอาใจใส่ดูแลเสมอ **อย่าไว้ใจทางวางใจจนใจเราเอง** ถึงมีกรอบให้เขาทำ ก็ต้องตามว่าเขาทำไปตามกรอบหรือไม่ บรรลุตามวัตถุประสงค์หรือไม่ การหมั่นขยันสอดส่องดูแลติดตามผลงาน ซึ่งถือว่าเป็นหน้าที่โดยตรง เราจะประเมินผลและสรุปผลได้ว่าคุ้มค่าหรือไม่ อะไรคืออะไร คืออย่างไรเสีย อย่างไร หากมีปัญหาจะแก้ไขได้อย่างไร

“อุฏฐาตา กम्मเขยเยสุ อปฺปมตฺโต วิจฺขุขฺโณ
สุสฺวีทิตกมฺมุโนโต ส ราชวสตี วเส”.

พระบาลีข้อนี้มาจาก พุทธสุภาษิตขุททกนิกาย ชาตคมทธานิบาต พระไตรปิฎกเล่มที่ ๒๘ (พุทธ. ขุ. ชา. ๒๘/๓๓๙) แปลว่า

“ผู้หมั่นขยันในการทำงาน ไม่ประมาท มีสติรอบคอบ จัดการงานได้เรียบร้อย จึงควรดำรงตำแหน่งในหน้าที่ราชการได้”

อ่านพระไตรปิฎกทั้งสนุก ทั้งตื่นตื่น ทั้งน่ากลัว อันนี้หมายถึงทุกคนทั่วไป เมื่อคืนอ่านพระไตรปิฎกเล่ม ๒๘ ตอนหนึ่ง เรื่องนารทชาดก ชาดกที่ ๘ ปรากฏว่าพระอานนท์เถระอดีตชาติเคยเป็นผู้หญิง สัตว์โลกนี้เปลี่ยนแปลงเป็นผู้หญิงได้ เป็นผู้ชายก็ได้ตามกรรมของตน แต่ละชาติไม่เหมือนกัน พระเถระองค์นี้ชาติหนึ่งเคยเป็นผู้ชายแล้วเป็นลูกเศรษฐี ปรากฏว่าด้วยความความเป็นลูกเศรษฐี ปรากฏว่าเป็นคนเจ้าชู้ ไปยุ่งกับเมียคนอื่นเขา เมียใครต่อเมียใครไม่รู้ไปยุ่งเขาหมด ด้วยบาปกรรมนั้น หลังจากชาตินั้นไม่ได้เป็นลูกเศรษฐีอีกเลย ตกนรกหมกไหม้อยู่นาน ท่านระลึกชาติได้ก่อนจะมาเป็นพระอานนท์ ซึ่งชาติก่อนที่จะมาเป็นพระอานนท์นั้นท่านเป็นราชธิดาชื่อจุจวาราชธิดา ของพระเจ้าอังคิตราช หลังจากชาติเป็นลูกเศรษฐีไปตกนรก มาเกิดเป็นลิง แล้วก็มาเกิดเป็นลา แล้วก็มาเกิดเป็นกระเทย เพราะกรรมที่ไปล่วงละเมิดภรรยาของผู้อื่น แล้วจากเป็นกระเทยก็ไปเป็นเทพธิดา แล้วจากเทพธิดาก็มาเป็นราชธิดา จากราชธิดามาเป็นพระอานนท์ เป็นผู้หญิงมาหลายชาติเพราะกรรมคือการประพฤตินิดในกาม

สรุปตรงนี้เป็นคนที่ทำความดีหวังจะเป็นอะไรก็ตั้งใจอธิษฐานไว้ อย่างเราผู้หญิงแล้วอยากเกิดเป็นผู้ชายเวลาทำบุญก็ตั้งใจอธิษฐานไว้ แต่ถ้าทำไม่รู้เรื่องก็ไปตามเวรตามกรรม บางคนบอกว่าทำบุญอย่าไปหวังผล ปลูกพืชไม่หวังผลแล้วจะปลูกทำไม พระพุทธเจ้าทรงบำเพ็ญบารมีมาตั้งสี่อสงไขย กับอีกมากกว่าแสนมหากัลป์ เป้าหมายของพระองค์แน่ชัดเลยว่าต้องเป็นพระพุทธเจ้าทุกชาติ พระองค์จึงได้เป็นพระพุทธเจ้า พระสารีบุตร พระโมคคัลลานะ ท่านตั้งความหวังไว้ขอให้ได้เป็นพระอัครสาวกสักครั้งหนึ่งในอนาคตกาล ท่านก็ได้เป็นพระอัครสาวก พระโกลนทัณฺเฑาะ ท่านไม่ได้ตั้งเป้าหมายขอเป็นอัครสาวก แต่ท่านตั้งเป้าหมายขอเป็นพระสาวกองค์แรกของพระพุทธเจ้า ท่านก็ได้เป็นปฐมสาวกก่อน

ดังนั้น ถ้าทุกคนทำดีขอให้ตั้งความปรารถนาดี แต่ถ้าทำชั่วแล้วมาตั้งความปรารถนาดีนี้ไม่ได้ อย่าให้มันขัดแย้งกัน แล้วถ้าทำชั่วก็จะมัวไปเรื่อย คิดว่าเวรกรรมไม่มีจริง

แล้วจะเจ็บตัวภายหลัง รุจารชิตาท่านระลึกชาติได้ย้อนอดีตไป ๗ ชาติ ไปพบตอนที่เกิดเป็นบุรุษแล้วก็ไปมัวเขาเมียใครไม่รู้ ต้องเสวยวิบากกรรมมานาน จนมาได้เป็นจุฬาราชธิดา แล้วชาติสุดท้ายกว่าท่านจะได้เป็นพระอรหันต์ต้องเหนี่ยวยพระพุทธเจ้าเสด็จดับขันธปรินิพพานแล้ว ท่านถึงได้บรรลุพระอรหันต์

งานคือเรื่องของกรรม การทำงานคือการสร้างกรรม หากทำงานดีก็เป็นการสร้างกรรมดี เพราะธรรมชาติของหน้าที่ ธรรมชาติคือการทำงาน หรือที่เรียกว่ากุศลกรรม ส่งผลเป็นบุญให้คุณประโยชน์แก่ผู้ทำ และสามารถให้ผลข้ามภพข้ามชาติ หากทำในทางที่กลับกันก็เรียกว่า อกุศลกรรม ซึ่งเป็นฝ่ายบาปให้ผลเป็นโทษ เป็นความทุกข์ความเดือดร้อนที่ส่งผลข้ามภพข้ามชาติไปอีกหลายภพหลายชาติ จนกว่าอกุศลกรรมนั้นจะหมดพลังในการให้ผลแล้ว การให้ผลของกรรมท่านแสดงไว้ดังนี้

(โปรดอ่านต่อฉบับหน้า)

ความนำ

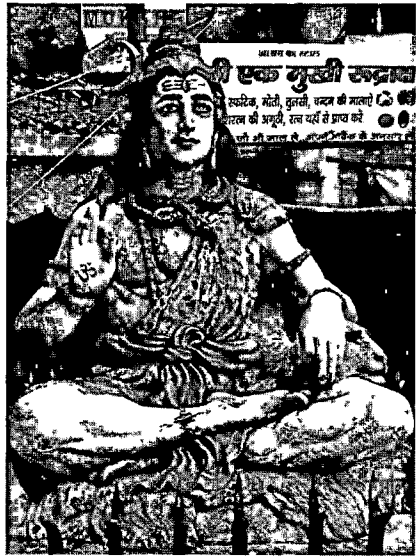
• พท.พร-กรสุบรรณธรรมโลกน

อาจารย์ประจำภาควิชาศึกษานานุกรานวิทยาลัย
วิทยาลัยสิรินธรราชวิทยาลัย อ.สามพราน จ.นครปฐม

การสะสมทางวัฒนธรรม หรือชากะสมทางวัฒนธรรม แม้กระทั่งชากะสมของอารยธรรม (Civilization humus) แห่งแหล่งอารยธรรมของแม่น้ำสินธุ เพราะในประเทศอินเดียโดยพื้นฐาน จะมี ๔ วรรณะ กษัตริย์ ได้แก่ พวกนักปกครอง ชนชั้นสูง ดูแลความปลอดภัยของประเทศ พรหมณ์ ได้แก่พวกนักสอน ครูอาจารย์ เจ้าลัทธิ เจ้าพิธี แพศย์ หรือเวชชะ พวกนี้มีอาชีพรับจ้าง ทำมาค้าขาย และศูทร ได้แก่พวกกรรมกรผู้ใช้แรงงาน นอกจากนั้นยังมีพวกที่แต่งงานข้ามวรรณะ เมื่อมีลูกออกมาจะเรียกว่า จัณฑาล และพวกวรรณะทั้งหลายเหล่านี้ แม้จะมีวิถีชีวิตร่วมกัน อาศัยอยู่ในเมืองร่วมกันก็ตาม แต่มีความแตกต่างกันโดยชัดเจน จะเรียกว่า “ความแตกต่างบนฐานของความเป็นหนึ่งเดียวกัน” ก็ไม่ตรงนัก หรือ ความเป็นหนึ่งเดียวกัน แต่ตั้งอยู่บนฐานของความรู้สึกที่แตกต่างกัน” ก็ไม่ถูกต้องเสียทีเดียว ตามหลักศาสนาของศาสนาฮินดู ความจริงมีหลายนิกาย จนนับไม่ถ้วน แต่ยุคนี้มี ๒ นิกายใหญ่ๆ ไม่ต้องพูดถึง ๖ นิกายใหญ่ในสมัยโบราณด้วย คือ

๑. ไศวนิกาย นิกายนี้นับถือพระศิวะ นิยมใช้มูลเถาสีขาวหรือสีเทา (วิภูติ) เขียนเป็นเส้นนอนตรง ๓ เส้นที่หน้าผาก ส่วนพวกนับถือพระวิษณุเขียนเป็นเส้นตรงตั้งฉาก ๒ เส้นมาบรรจบกันเบื้องล่างเป็นรูปโค้งคล้ายบั้งของนายสิบ แสดงเป็นเครื่องหมายรอยเท้าของพระวิษณุ และสีที่นิยมใช้ ๓ สี คือ สีแดง เหลือง และขาว

๒. ไชยฆวนิกาย หรือนิกายที่นับถือพระวิษณุ มีเรื่องเล่าเกี่ยวกับพระวิษณุ หรือนารายณ์อวตารลงมาปราบ

ยุคเข็ญ เป็นปางต่างๆ รวมความว่า ใครเชื่อว่าพระเจ้าองค์ใดมีฤทธิ์มาก มีอำนาจมาก อาจเป็นที่พึ่งของตนได้ ก็เคารพนับถือพระเจ้าพระองค์นั้น* ตามแต่ที่ตนเองจะเชื่อ

คำว่า Humus หมายถึงการสะสมของชากพืชชากสัตว์ ตามลันดรของแม่น้ำที่สายน้ำพัดพามารวมกัน น้ำหลายๆ สายไหลมาบรรจบกัน จึงเกิดเป็นลันดร คือที่รวมของชากพืชชากสัตว์ บริเวณตรงนั้นจะอุดมไปด้วยสารอาหาร มีความอุดมสมบูรณ์ของสารอาหารที่เกิดจากชากพืชชากสัตว์ทับถมกันมานาน เป็นอาหารอย่างดีของบรรดาพืชและสัตว์ หากต้นไม้เกิดก็จะเจริญเติบโตเร็วมาก

* สุชีพ ปุญญาภักพ. ศาสนาเปรียบเทียบ พิมพ์ครั้งที่ ๔ กรุงเทพมหานคร: มหามกุฏราชวิทยาลัย : ๒๕๔๐.(หน้าที่ ๒๖)

การสะสมของซากวัฒนธรรม (Culture humus) จะมีความหลากหลายซับซ้อนของวิถีชีวิตมวลสรรพสัตว์ หากนำมาคิดอย่างถูกวิธี คือ คิดแบบโยนโสมนสิการ ก็เกิดความเจริญงอกงามทางสติปัญญา เหตุนี้กระมังพระพุทธเจ้าทั้งหลายจึงมาตรัสรู้ที่แหล่งที่สะสมซากทางวัฒนธรรม เพราะหากเกิดปัญญา ก็เป็นปัญญาอันประเสริฐ เจริญรุ่งโรจน์ เหมือนดอกบัวที่เกิดจากโคลนตม เกิดจากความสกปรก ที่รวมที่สะสมของซากพืชซากสัตว์ที่ตายแล้ว และสะสมรวมมาเป็นเวลาที่ยาวนาน กลายเป็นแหล่งอาหารที่อุดมสมบูรณ์ของกอบัว ดอกบัวจึงออกดอกมาสวยงาม ฉะนั้น

สังคมประเทศอินเดียจะมีวิถีชีวิตที่ซับซ้อนของสรรพสัตว์ในเมืองใหญ่ มีคน วัว แพะ แกะ หมู หมา ในด้านพาหนะที่ใช้ในการคมนาคมก็ล้วนมีหลากหลายซับซ้อน รถม้า รถวัว จักรยาน สามล้อ มอเตอร์ไซด์ อีแต่น กระบะ รถเก๋ง รถไฟ คนรวย คนจน คนขอทาน เศรษฐีที่รวยที่สุด คนจนที่จนที่สุด มีหลากหลายทัศนคติความเชื่อ นานาศาสนา มีความซับซ้อนทั้งด้านวิถีชีวิตและซับซ้อนทั้งทางความคิดความเชื่อ มีความหลากหลายสะสมปะปนกันในสังคมอินเดีย เป็นซากสะสมแห่งวิถีชีวิต ซึ่งหมายถึงซากสะสมทางวัฒนธรรม เพราะวัฒนธรรม (Culture) ก็คือ วิถีชีวิต (Way of Life) แต่เป็นวิถีชีวิตที่หลากหลายของสรรพชีวิต หลากหลายทั้งทางชนิดและหลากหลายทางสายพันธุ์ที่ซับซ้อน ประหนึ่งเป็นดังซากสะสมของวิถีชีวิตหรือซากสะสมทางวัฒนธรรมนั่นเอง

วิถีคิดแบบล้างบาป

การล้างบาป ความจริงคำนี้มักใช้กันในหมู่ของผู้นับถือศาสนาคริสต์ ที่มีการกินศีล แจกศีล โดยฐานความคิดแล้ว เป็นฐานความคิดของศาสนาในประเภทเทวนิยม เพียงแต่อาจใช้คำแตกต่างกันไปบ้าง ส่วนการลอยบาปของผู้นับถือศาสนาพราหมณ์ในแม่น้ำคงคา ในทัศนะส่วนตัวของผู้เขียนแล้ว ล้วนแต่เป็นเพียงพิธีกรรม เป็นเพียงสัญลักษณ์ เป็นเพียงวิธีการหรือมรรควิธีนำไปสู่เป้าหมาย ซึ่งความแตกต่างน่าจะอยู่ที่เป้าหมายสูงสุดของแต่ละศาสนา

การล้างบาปและลอยบาปก็ตาม โดยฐานความคิดจัดอยู่ในกลุ่มของศาสนาประเภทเทวนิยม ที่กระทำไปเพื่อแสดงความเคารพในพระเจ้า เพื่อให้พระเจ้าเป็นเจ้าเห็นใจ

สงสารแล้วช่วยเหลือให้พ้นทุกข์ ทำไปจนกว่าพระเจ้าเป็นเจ้านานจะเมตตาสงสาร หากตราบไต่ยังไม่พ้นทุกข์ ก็แสดงว่าพระเจ้าเป็นเจ้านานยังไม่สงสาร และแสดงการอ้อนวอนบวงสรวงยังไม่ถึงที่ ต้องทำการบูชาบวงสรวงต่อไป

วิถีคิดล้างบาปของชาวพุทธ

โดยฐานความคิดของวิถีล้างบาปนั้น เป็นเพียงพิธีกรรมในเชิงสัญลักษณ์ แต่จิตสำนึกเพื่อที่จะเตือนสติในสิ่งที่ทำ ในคำที่พูด และจิตที่นึกคิด ที่เชื่อมั่น ที่เคารพศรัทธาในพระเจ้าเป็นเจ้าให้มากขึ้น เถกเช่นชาวพุทธที่มีพิธีกรรม จุดธูปเทียน ไหว้พระ สวดมนต์ รับศีลในนัยหนึ่ง ลองนึกดูให้ดี ที่ชาวพุทธนั้นทำเพื่อล้างบาปหรือทำเพียงเป็นสัญลักษณ์ เพื่อให้สะท้อนให้เห็นว่ามีความศรัทธาเคารพในพระรัตนตรัย แน่นนอนในเชิงของพระพุทธศาสนานั้น พิธีกรรมทั้งหมดเป็นเพียงมรรควิธีในการพัฒนาขัดเกลา เพื่อที่ขัดเกลากาย วาจา จิตใจและพัฒนาสติปัญญา การทำวัตร สวดมนต์นั้นเพื่อให้จิตสงบ เป็นสมาธิ เป็นกิจกรรมเสริมสมาธิ ในทางพุทธศาสนามองพิธีกรรมเป็นสื่อให้เข้าถึงธรรม แล้วธรรมจะมาพัฒนาคน แล้วคนจะมาพัฒนาวิถีชีวิต ซึ่งจะสะท้อนไปถึงครอบครัว ชุมชนและสังคมไปพร้อมด้วย

แต่ช่วงที่คนพุทธส่วนใหญ่ ยังมีความเข้าใจยังไม่ถูกต้อง ทำพิธีกรรมเชิงสัญลักษณ์ แล้วหยุดอยู่กับพิธีกรรม เช่น คิดว่าได้ทำวัตร สวดมนต์ได้ตันพระศรีมหาโพธิ์ ในพระมหาเจดีย์ ได้กราบหลวงพ่อบุญพระพุทธรูปเมตตาแล้วบาปจะหายไป เหมือนประหนึ่งว่าล้างบาป ได้ทำแล้วได้บุญมาก ได้ไปประเทศอินเดียแล้วไม่ตกนรก หากคิดอย่างนี้แล้วฐานความคิดไม่แตกต่างอะไรกับวิถีคิดลอยบาป ไม่ต่างอะไรกับวิถีลอยบาป ทั้งๆ อยู่ในประเทศอเทวนิยม แต่แปรพรรคไปอยู่กับพรรคเทวนิยมเสียแล้ว ที่ซ้ำร้ายที่สุดพระสงฆ์องค์เจ้าก็พลอยเป็นไปกับเขาด้วย ไปประเทศอินเดียเพื่อไปกราบหลวงพ่

พระพุทธเมตตา ไปเพื่อไปกราบของพรหลวงพ่องค์ดำ เพราะมีความเชื่อกันว่าขอพรจากหลวงพ่องค์ดำแล้วจะได้เลื่อนยศได้เลื่อนตำแหน่ง นี่ก็เป็นฐานคิดแบบลอบบาบ เช่นเดียวกัน

ชาวพุทธแม้จะบอกว่า ตนไม่เชื่อวิธีคิดลอบบาบตามอย่างของชาวพราหมณ์ คือลอบบาบโดยการลงอาบน้ำในแม่น้ำคงคา เขาลงอาบบนฐานความคิดอย่างไร อาบแล้วน่าอะไรต่อไป มีน้อยคนมากนักที่ตามเข้าศึกษา อาบแล้วเขาดูมากขึ้นไหม อาบแล้วทำหน้าที่แห่งตนให้ดีมากขึ้น

แต่หากชาวพุทธคนใด มีความคิดความเชื่อว่า ไปกราบ ๔ ตำบลแล้วดีเลย โดยเบ็ดเสร็จเป็นมงคลเลยทันที หรือไปอินเดียครบ ๙ ครั้ง ไม่ตกรกรอะไรเทือกนั้น ถ้าอย่างนั้นพวกพระจะไปเรียนหนังสือที่ประเทศอินเดียแล้วมีเมีย พระฆ่าคนตายก็ไม่บาบไซ้ไหม ทำแล้วไม่บาบไซ้ไหม? ฆ่าคนฆ่าสัตว์ ลักเล็กขโมยน้อย ช่มเหงรังแกคนอื่น ฆ่าข่มขืน ปล้นจี้ ฉกชิง รังราวไม่บาบไซ้ไหม?

การบำเพ็ญบารมี

ในการบำเพ็ญคุณความดี หรือที่เรียกว่า การบำเพ็ญบารมี เพราะคำว่า “บารมี” หมายถึงคุณความดีที่บำเพ็ญอย่างยั้งยวด เพื่อบรรลุจุดมุ่งหมายอันสูงยิ่ง^๖ โดยมีเป้าหมายเพื่อความเป็นพุทธะ เน้นเรื่อง ทาน ศีล เนกขัมมะ ปัญญา วิริยะ ชันติ สัจจะ อธิษฐาน เมตตาและอุเบกขา เป็นมรรคาสู่เป้าหมายนั้น

โดยมีพระพุทธเจ้าเป็นตัวอย่าง ในการฝึกตนพัฒนาที่พระองค์สะสมคุณความดี สะสมบารมีมาหลายร้อยชาติ หลายพันชาติ ในชาติที่บำเพ็ญทางก็บำเพ็ญอย่างที่สุด เสียอย่างที่สุด ในชาติที่บำเพ็ญศีลก็บำเพ็ญอย่างที่สุด คือ ทำอะไรก็ดีแบบสุดๆ ให้ดีที่สุด ให้ประเสริฐที่สุด จนในที่สุดจึงเป็นผู้ประเสริฐที่สุดในหมู่เทวดาและมนุษย์ทั้งหลาย หรือเรียกว่าพระอินทร์นิยม พระพรหมก็สรรเสริญ มวลหมู่มนุษย์ตลอดทั้งเทวดาก็ช้องสาธุการ

สรุป

การทำพิธีกรรมเป็นเพียงสัญลักษณ์ ไม่ว่าจะเป็นการลอยบาปของชาวฮินดู และการจุดธูปเทียน ทำวัตรสวดมนต์ของชาวพุทธ ประการสำคัญต้องไม่หยุดอยู่เพียงกรรมหรือสัญลักษณ์นั้น ก้าวต่อไปต้องทำให้ดี พุทธิ และคิดดีด้วย เพราะหากทำดี พุทธิ และคิดดีแล้ว จะเป็นที่ไหนเวลาใด และแม้จะเป็นชาติตระกูลใดก็แล้วแต่ ขอให้ทำดี พุทธิ และคิดดี นักบวชก็ตาม ชาวบ้านก็ตาม หากทำชั่วแล้วคือชั่ว ทั้งนั้น พระพุทธศาสนายึดหลักกรรม เชื่อในการกระทำเป็นสำคัญ หากไม่แล้วก็ไปประเทศอินเดียเชิงพิธีกรรม ไปเพียงเชิงสัญลักษณ์ ไม่ข้ามพื้นฐานความคิดแบบลอบบาบตามฐานคิดแบบเทวนิยม หยุดสยบยอมอยู่กับพิธีกรรม ไม่สามารถข้ามพ้นพิธีกรรมเข้าสู่ความเป็นวิถีชีวิตได้ นั้นหมายถึงเข้าไปไม่ถึงวัฒนธรรมของความเป็นชาวพุทธโดยแท้จริงนั่นเอง

บรรณานุกรม

- พระเทพเวที (ประยุทธ์ ปยุตโต) พจนานุกรมพุทธศาสตร์) ฉบับประมวลศัพท์. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. ๒๕๓๖.
- สุชีพ ปุญญานุภาพ. ศาสนาเปรียบเทียบ พิมพ์ครั้งที่ ๔ กรุงเทพมหานคร: มหามกุฏราชวิทยาลัย : ๒๕๔๐.

^๖ พระเทพเวที (ประยุทธ์ ปยุตโต) พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลศัพท์. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. ๒๕๓๖. (หน้าที่ ๑๓๖)

บทควา

ความสัมพันธ์ของทฤษฎีการ

ของสหรัฐอเมริกาเกี่ยวกับ

การสอนทฤษฎีพระเจ้าสร้างโลก (Creation Theory)

และทฤษฎีวิวัฒนาการ (Evolution Theory)

(ต่อจากฉบับที่แล้ว)

• วรณ สุพรรณสุริดา
 เจ้าหน้าที่การรัฐบรรณ ๕

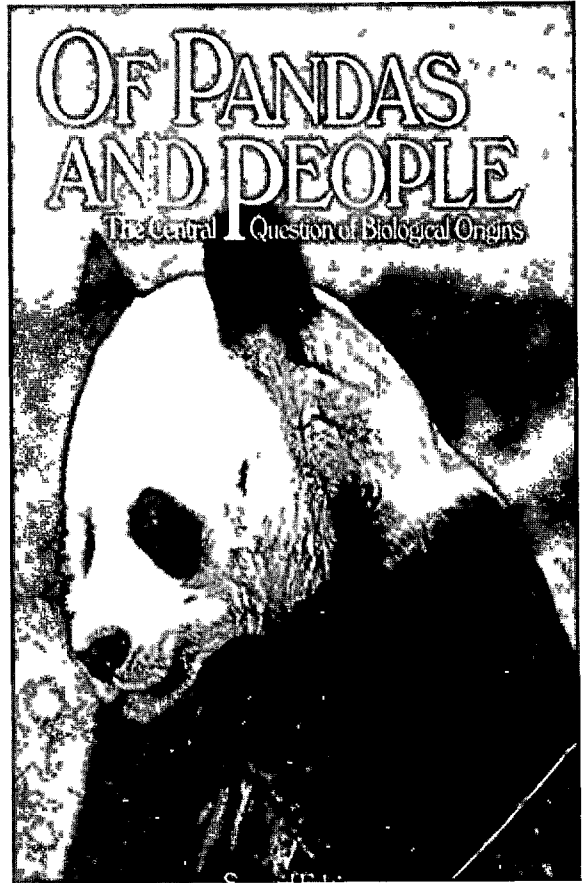
โงทก็ได้ยื่นคำร้องต่อศาลเพื่อขอตรวจสอบความถูกต้องตามหลักรัฐธรรมนูญของกฎหมายของมลรัฐอากันซอดังกล่าว โดยศาลสูงสุดได้มีคำพิพากษาว่า กฎหมายมลรัฐอากันซอขัดต่อรัฐธรรมนูญแห่งสหรัฐ บทบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมครั้งที่ ๑ ในเรื่องการสถาปนาศาสนา (Establishment Clause) เพราะกฎหมายมีเจตนารมณ์เพื่อคุ้มครองความเชื่อของศาสนาใดศาสนาหนึ่งโดยเฉพาะ กฎหมายพยายามที่จะล้มหลักทฤษฎีวิวัฒนาการเพราะขัดแย้งกับความเชื่อตามไบเบิลที่ว่าพระเจ้าเป็นผู้สร้างโลก (Book of Genesis)

ซึ่งคดี Epperson นี้มีที่มาแต่เดิมและกลับหลักคำพิพากษาของศาลสูงสุดมลรัฐเทนเนสซี ในคดี The State of Tennessee v. John Thomas Scopes เมื่อ ปี ค.ศ. ๑๙๒๕ กล่าวคือ ศาลสูงสุดของมลรัฐเทนเนสซีได้พิพากษาว่ากฎหมายของมลรัฐเทนเนสซีที่เกี่ยวกับการต่อต้านทฤษฎีวิวัฒนาการ (Tennessee Anti-Evolution Act) ที่บัญญัติห้ามการสอนทฤษฎีวิวัฒนาการในมหาวิทยาลัยและโรงเรียนของรัฐทั้งหมดที่ได้รับเงินสนับสนุนเป็นบางส่วนหรือทั้งหมดจากกองทุนการศึกษาของรัฐในมลรัฐเทนเนสซี และกำหนดบทลงโทษสำหรับการละเมิดกฎหมาย นั้น เป็นกฎหมายที่ขัดต่อรัฐธรรมนูญแห่งมลรัฐเทนเนสซีแล้ว โดยข้อเท็จจริงในคดีคือ Scopes ซึ่งเป็นอาจารย์สอนวิชาชีววิทยาในโรงเรียนมัธยมของรัฐถูกกล่าวหาว่าละเมิดกฎหมายดังกล่าวศาลชั้นต้นพิพากษาปรับเป็นเงิน

๑๐๐ เหรียญสหรัฐ ต่อมา Scopes อุทธรณ์คดีมายังศาลสูงสุดมลรัฐเทนเนสซี ศาลสูงสุดมลรัฐแสดงความคิดเห็นว่าข้อโต้แย้งของ Scopes ไม่เพียงพอ โดยเห็นว่า Scopes เป็นครูในโรงเรียนของรัฐ เป็นลูกจ้างของมลรัฐเทนเนสซีหรือองค์กรบริหารท้องถิ่นของมลรัฐ ต้องปฏิบัติตามสัญญาในการว่าจ้างทำงานกับรัฐ ไม่มีสิทธิหรือเอกสิทธิ์นอกเหนือจากที่รัฐกำหนดให้ เพราะรัฐสามารถกำหนดคุณลักษณะของงานที่ต้องปฏิบัติและชั่วโมงทำงานของลูกจ้างอย่างเสรี เช่นเดียวกับรัฐสามารถกำหนดว่าสิ่งใดที่ควรจะถูกสอนในหลักสูตรโรงเรียนของรัฐ ในกรณีนี้ Scopes แย้งว่าทฤษฎีมนุษย์วิวัฒนาการมาจากสัตว์ได้รับการยอมรับว่าเป็นหลักคิดทางวิทยาศาสตร์

การห้ามการสอนทฤษฎีนี้จึงเป็นการละเมิดอำนาจหน้าที่ทางนิติบัญญัติในการทำนุบำรุงหลักวิทยาศาสตร์นั้น ศาลเห็นว่าศาลไม่มีอำนาจในการพิจารณาว่ากฎหมายของนิติบัญญัติหรือองค์กรของรัฐในการส่งเสริมหรือการห้ามหลักสูตรการศึกษาใดถือเป็นการทำนุบำรุงหลักวิทยาศาสตร์ และศาลเห็นว่าการห้ามสอนทฤษฎีมนุษย์วิวัฒนาการมาจากสัตว์ไม่เป็นการให้สิทธิพิเศษเพื่อการสถาปนาศาสนาใดหรือยอมรับการสักการะของศาสนาใด เช่นเดียวกับความเชื่อหรือการไม่ยอมรับทฤษฎีมนุษย์วิวัฒนาการมาจากสัตว์ไม่ถือเป็นการสถาปนาศาสนาหรือการสักการะศาสนาใด

และภายหลังจากต่อมา ในปี ค.ศ. ๑๙๘๗ คดี Edward v. Aguillard* ศาลสูงสุดก็ยังคงพิพากษาโดยมติ ๗ ต่อ ๒ เสียง ยืนตามแนวคำพิพากษาในคดี Epperson พิจารณาว่า กฎหมายมลรัฐลุยเซียนาที่กำหนดให้กำหนดให้มีการสอนเรื่องพระเจ้าสร้างโลกในหลักสูตรโรงเรียนของรัฐควมคู่กับ ทฤษฎีวิวัฒนาการ (Balanced Treatment for Creation-Science and Evolution-Science in Public School Instruction Act) นั้น ละเมิดรัฐธรรมนูญแห่งสหรัฐ บทบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติม ครั้งที่ ๑ ในเรื่องการสถาปนาศาสนา (Establishment Clause) เพราะมีวัตถุประสงค์ในการส่งเสริมความเชื่อทางศาสนา ศาลแสดงความเห็นว่า ถ้าการสอนทฤษฎีวิวัฒนาการที่หลากหลายเกี่ยวกับการกำเนิดมนุษย์ให้แก่แก่นักเรียนอาจจะไม่ละเมิดถ้ามีเจตนารมณ์ที่ไม่เกี่ยวข้องกับศาสนา (secular purpose) ชัดเจน เพื่อพัฒนาการเรียนการสอนทางวิทยาศาสตร์ให้มีประสิทธิภาพ ศาลเห็นว่ากฎหมายมลรัฐลุยเซียนาไม่ได้ห้ามการสอนทฤษฎีวิวัฒนาการก็จริงแต่กำหนดให้มีการสอนทฤษฎีพระเจ้าสร้างโลกด้วย (Creation science) ศาลเห็นว่าโรงเรียนมีเสรีที่จะสอนสิ่งที่ปรากฏหลักฐานทางวิทยาศาสตร์เกี่ยวกับการกำเนิดมนุษย์แม้หลักฐานดังกล่าวจะขัดกับความเชื่อทางศาสนา โดยคำพิพากษาดังกล่าวมีผลเฉพาะโรงเรียนของรัฐเท่านั้น ไม่รวมโรงเรียนเอกชน ซึ่งภายหลังคดี Aguillard ๒ ปี ได้มีหนังสือเกี่ยวกับพระเจ้าสร้างโลกเล่มใหม่เกิดขึ้นชื่อว่า Of Pandas and People ซึ่งคัดค้านทฤษฎีวิวัฒนาการและมีการกล่าวถึง Creation Theory และต่อมาเปลี่ยนเป็น การสร้างสิ่งมีชีวิตโดยผู้ทรงปัญญาที่เรียกว่า Intelligent Design แทน

ผลกระทบต่อเนื่องจากคำพิพากษาศาลสูงสุดทั้งสองคดี

ภายหลังจากที่ศาลสูงสุดได้มีคำพิพากษาในคดี Epperson และคดี Aguillard แล้ว ประเด็นดังกล่าวก็ยังคงไม่ยุติ ศาลอื่นๆ ยังคงมีประเด็นใกล้เคียงให้พิจารณาอีก เช่น

(๑) คดี Wright v. Houston Independent School District (๑๙๗๓), ที่ศาลอุทธรณ์ พื้นที่ ๕ แห่งสหรัฐอเมริกา พิจารณาว่า การสอนทฤษฎีวิวัฒนาการไม่ถือเป็นการสถาปนาหลัก Secular religion และการคุ้มครองศาสนาไม่ได้ถูกจำกัดให้ต้องปกปิดความเห็นที่แตกต่างจากความเชื่อทางศาสนา ศาลไม่มีหน้าที่ในการบังคับให้โรงเรียนต้องสอนหลักสูตรเกี่ยวกับการสร้างโลกและการวิวัฒนาการของมนุษย์ไปพร้อมกันด้วย และใน ปี ค.ศ. ๑๙๗๔ ศาลสูงสุดแห่งสหรัฐอเมริกาปฏิเสธที่จะรับคดีดังกล่าวไว้พิจารณา ซึ่งคดีดังกล่าวผู้ฟ้องคดีเห็นว่าการให้สอนเฉพาะทฤษฎีวิวัฒนาการนั้นถือเป็นการส่งเสริมหลัก Secular religion ของพวกที่เชื่อว่าไม่มีพระเจ้า (atheistic religion) เช่นกัน ดังนั้น การที่รัฐให้สอนเฉพาะทฤษฎีวิวัฒนาการโดยไม่ให้

* ๔๘๒ U.S.๕๗๘ (๑๙๘๗).

สอนทฤษฎีสร้างโลกไปพร้อมกันจึงเป็นการขัดต่อรัฐธรรมนูญ เพราะเป็นการแทรกแซงสิทธิตามรัฐธรรมนูญในเรื่องเสรีภาพในการปฏิบัติตามความเชื่อทางศาสนา

(๒) คดี Freiler v. Tangipahoa Parish Board of Education (๑๙๙๙)^๖, ที่ศาลอุทธรณ์ พื้นที่ ๕ แห่งสหรัฐอเมริกา พิพากษาว่า การที่คณะกรรมการเขตพื้นที่การศึกษา Tangipahoa มลรัฐหลุยเซียน่า กำหนดให้มีการอ่านคำเตือนก่อนการสอนทฤษฎีวิวัฒนาการในระดับประถมศึกษาและมัธยมว่า เป็นการสอนทฤษฎีทางวิทยาศาสตร์เท่านั้นโดยไม่มี ความมุ่งหมายที่จะเชิญชวนให้นักเรียนมีความเห็นแตกต่างไปจากคัมภีร์ไบเบิล และคณะกรรมการได้ยอมรับสิทธิขั้นพื้นฐานของนักเรียนและผู้ปกครองในความคิดเชื่อเกี่ยวกับกำเนิดของสิ่งมีชีวิต โดยให้นักเรียนใช้ความคิดวิเคราะห์และศึกษาข้อมูลด้านอื่นประกอบในการจะมีความคิดเห็นในเรื่องดังกล่าว ซึ่งผู้ปกครองฟ้องว่านโยบายคณะกรรมการดังกล่าวละเมิดรัฐธรรมนูญแห่งสหรัฐอเมริกา และศาลชั้นต้นและศาลอุทธรณ์แห่งสหรัฐเห็นตามคำฟ้องของผู้ปกครองว่านโยบายของคณะกรรมการเขตพื้นที่การศึกษาขัดรัฐธรรมนูญแห่งสหรัฐอเมริกา และในปี ค.ศ. ๒๐๐๐ ศาลสูงสุดแห่งสหรัฐอเมริกาไม่รับคดีดังกล่าวไว้พิจารณาโดยมติ ๖ ต่อ ๓ เสียง^๗

(๓) คดี Kitzmiller v. Dover Area School District (๒๐๐๕),^๘ ศาลชั้นต้นแห่งสหรัฐพิพากษาว่า การที่คณะกรรมการเขตพื้นที่การศึกษากำหนดให้มีการสอนทฤษฎีสิ่งมีชีวิตในโลกนี้ได้รับการออกแบบสร้างขึ้นโดยผู้ทรงปัญญา หรือที่เรียกว่า Intelligent Design ในโรงเรียนของรัฐนั้นขัดต่อรัฐธรรมนูญของสหรัฐอเมริกาในบทบัญญัติการทำลายศาสนา เพราะทฤษฎีดังกล่าวไม่ใช่หลักทางวิทยาศาสตร์แต่เป็นความเชื่อทางศาสนาเสมือนกับทฤษฎีเรื่องพระเจ้าสร้างโลก

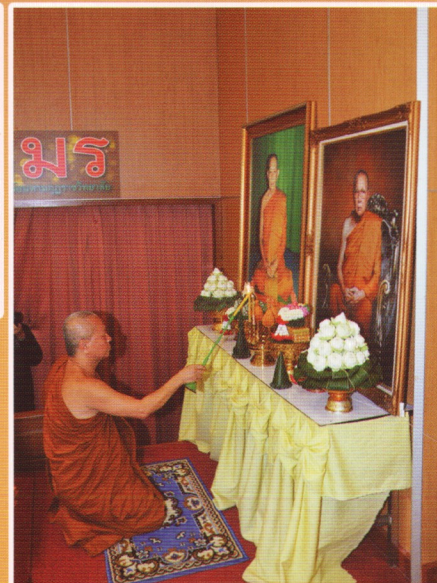
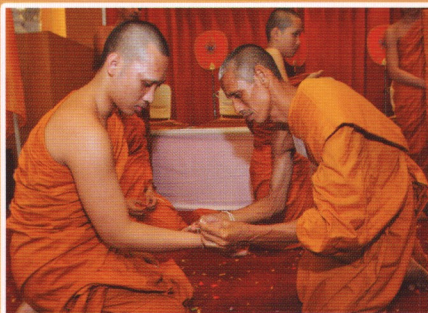
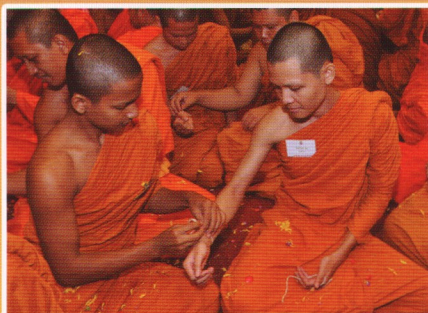
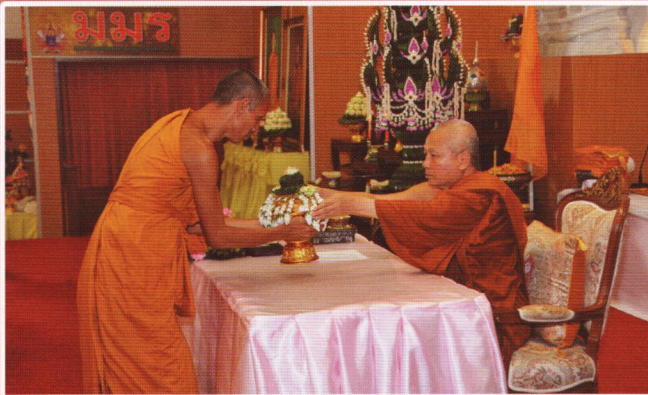
(๔) คดี Selman v. Cobb County School District (๒๐๐๖),^๙ ศาลชั้นต้นแห่งสหรัฐพิพากษาว่า การที่คณะกรรมการเขตพื้นที่การศึกษากำหนดให้มีการติดสติ๊กเกอร์หน้าตำราเรียนที่สอนเกี่ยวกับทฤษฎีวิวัฒนาการว่า ... ตำราดังกล่าว เป็นเพียงทฤษฎี ไม่ใช่ข้อเท็จจริง เกี่ยวเนื่องกับการกำเนิดสิ่งมีชีวิต การศึกษาเอกสารดังกล่าวให้เป็นไปโดยการเปิดใจให้กว้าง การศึกษาโดยความระมัดระวัง และการคิดวิเคราะห์ ... นั้น เป็นการกระทำที่ขัดต่อรัฐธรรมนูญแห่งสหรัฐอเมริกาในบทบัญญัติสถาปนาศาสนา ซึ่งต่อมาคดีดังกล่าวได้ตกลงกันได้ระหว่างคู่ความในระหว่างการอุทธรณ์คดี ในปี ค.ศ. ๒๐๐๖ โดยคณะกรรมการยอมยกเลิกคำสั่งให้ติดสติ๊กเกอร์ที่เป็นคำเตือนดังกล่าวและจะไม่กระทำการทำลายหลักความเชื่อทางวิทยาศาสตร์ในอนาคตอีก ซึ่ง

^๖ ๑๘๕ F.๓ด ๓๓๗ (๕ th Cir. ๑๙๙๙).

^๗ ๕๓๐ U.S. ๑๒๕๑ (๒๐๐๐).

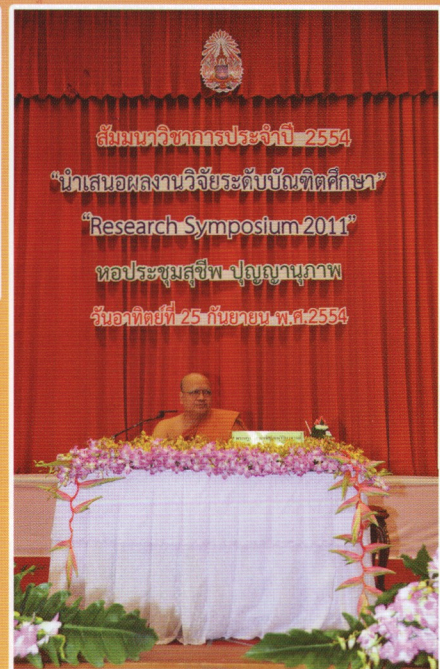
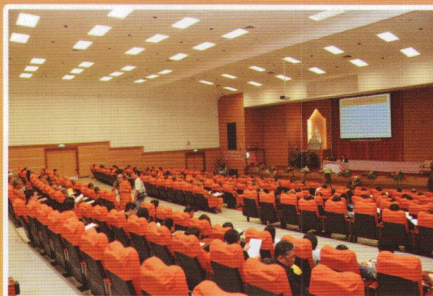
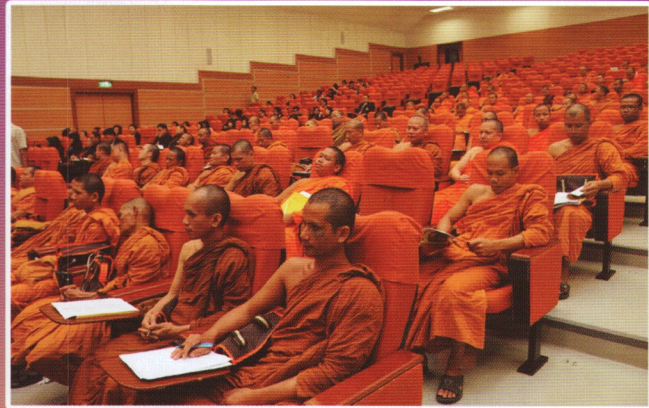
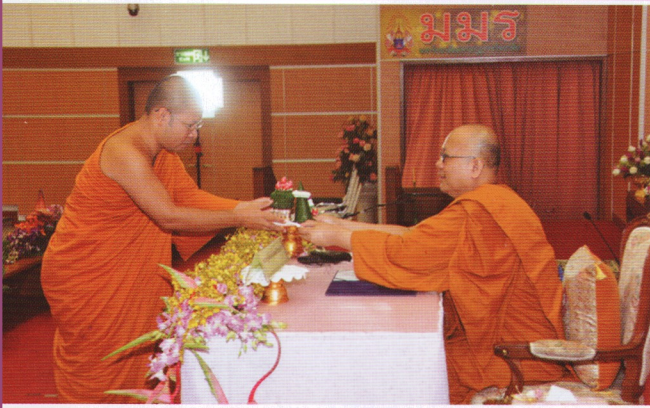
^๘ ๔๐๐ F Supp. ๒ด ๗๐๗ (M.D. Pa. ๒๐๐๕).

^๙ ๔๕๙ F. ๓ด ๑๓๒๐ (๑๑ th Cir. ๒๐๐๖).

พิธีไหว้ครู ต้อนรับนักเรียนรุ่นที่ ๖๕

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชฯ จัดกิจกรรมพันธกิจหลักของฝ่ายกิจการนักศึกษา ในพิธีไหว้ครู ต้อนรับนักเรียนรุ่นที่ ๖๕ โดยมีพระเทพปริยัตินวล อธิการบดีเป็นประธานพิธี เปิดกิจกรรมวันต้อนรับนักศึกษา รุ่นที่ ๖๕ เมื่อวันที่ ๒๓ กันยายน ๒๕๕๔ ณ ห้องประชุม อาคารสุชีพ ปุญญานุภาพ

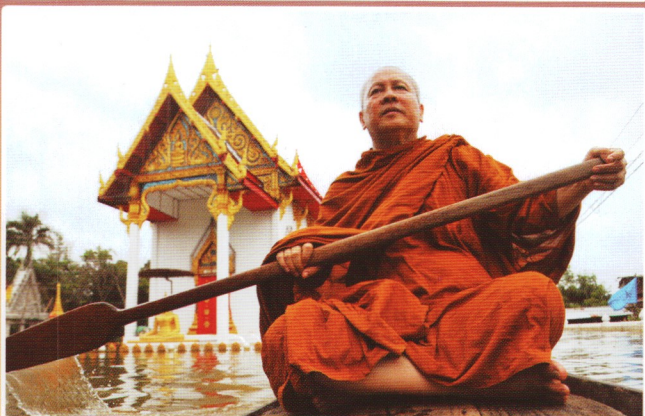
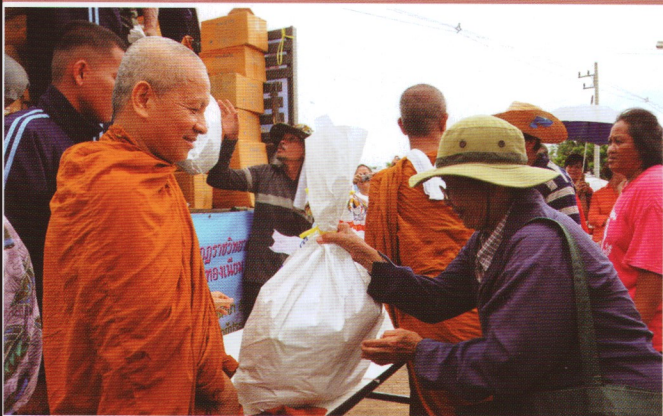
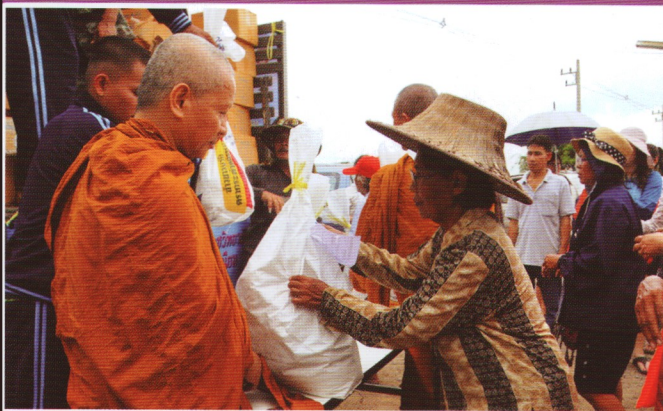
MBU Research Symposium 2011

พระครูปลัดสัมพิพัฒนวิริยาจารย์ คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย เป็นประธานเปิดโครงการสัมมนาทางวิชาการประจำปี ๒๕๕๔ นำเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา "Graduate School, Mahamakut Buddhist University Research Symposium 2011" เมื่อวันที่ ๒๕ กันยายน ๒๕๕๔ ณ ห้องประชุม อาคารสุชีพ ปุญญานุภาพ

พิธีบำเพ็ญกุศลครบวาระเกษียณ

ผู้บริหาร คณาจารย์ เจ้าหน้าที่มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย
ได้จัดพิธีทศกัณฑ์ครบวาระและบำเพ็ญกุศลครบวาระเกษียณ
ถวายแด่พระเทพปริยัติวิมล อธิการบดีมหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย
ครบวาระราชการ ๖๐ ปี เมื่อวันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๕๔
ณ อาคารธรรมสถาน สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ สมเด็จพระสังฆราช
(จวน อุฏฐายีมหาเถร)

โครงการช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติน้ำท่วม

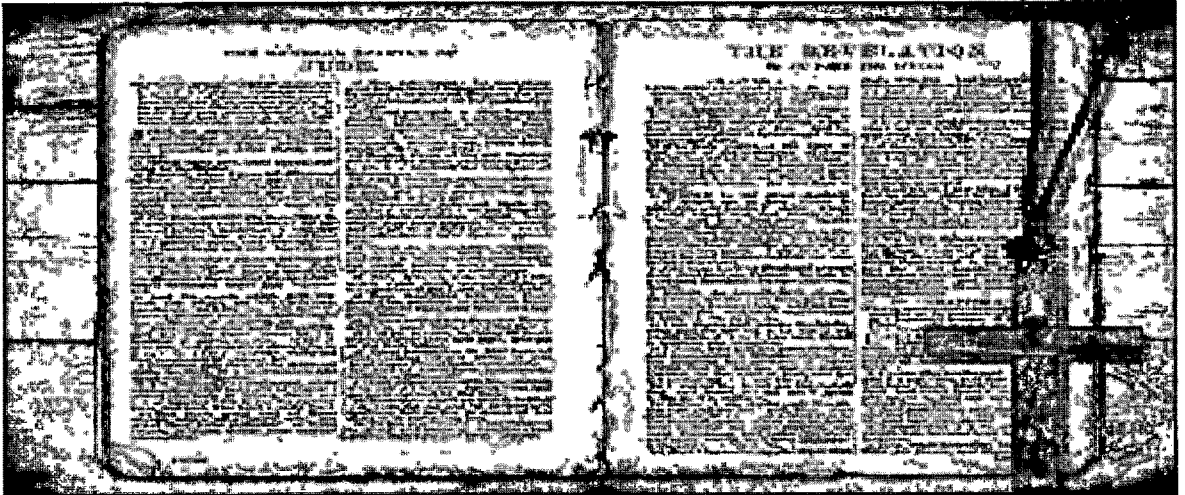
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัยในโครงการช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติน้ำท่วม โดยการนำของพระเทพปริยัติวิมล อธิการบดีและคณะผู้บริหาร มมร เจ้าหน้าที่ทุกหน่วยงาน มมร เร่งช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติน้ำท่วม โดยคณะเจ้าหน้าที่ "จิตอาสา" ช่วยจัดส่งของอุปโภคบริโภค จำนวน ๔๐๐ ชุด เพื่อนำไปช่วยเหลือผู้ประสบภัยน้ำท่วมในพื้นที่หลายจังหวัด เมื่อวันที่ ๒๑ กันยายน ๒๕๕๘

ผู้ไม่เห็นด้วยกับทฤษฎีวิวัฒนาการเห็นว่า ข้อตกลงดังกล่าว เป็นการกีดกันบุคคลในการตั้งคำถามและท้าทายทฤษฎีทาง วิทยาศาสตร์ เช่นกัน

บทสรุป

จึงเห็นว่าในปัจจุบัน แนวคำพิพากษายังไม่อนุญาต ให้มีการบังคับให้มีการสอนเรื่องทฤษฎีความเชื่อทางศาสนา โดยศาลเห็นว่า โรงเรียนมีเสรีในการสอนศาสนา รวมถึง ความเข้าใจศาสนาในเชิงเปรียบเทียบ โดยเป็นส่วนหนึ่งของ หลักสูตรการศึกษาทางโลก (secular program of education) ซึ่งในคดี Schempp ศาลเห็นว่า การที่โรงเรียน

ของรัฐกำหนดให้มีการอ่านคัมภีร์ไบเบิลหรืออ่านบท สรรเสริญพระเจ้านั้นเป็นการกระทำที่ขัดรัฐธรรมนูญ แต่ การศึกษาคัมภีร์ไบเบิลหรือศาสนาเสมือนหนึ่งเป็นหลักสูตร การศึกษาทางโลกนั้น ศาลเห็นว่าคัมภีร์ไบเบิลมีคุณค่ามาก สำหรับการเรียนการศึกษาในลักษณะวรรณกรรมและ ประวัติศาสตร์ และโรงเรียนของรัฐอาจจัดหลักสูตรการ เรียนศาสนา รวมถึงการศึกษาศาสนาในเชิงเปรียบเทียบ ประวัติศาสตร์ศาสนา และความสัมพันธ์ระหว่างศาสนา และการที่ศาสนามีส่วนในการสร้างอารยธรรม นักเรียนควร ศึกษาศาสนาในภาพกว้าง เพราะมีประโยชน์

(ต่อจากฉบับที่ ๖๗)

• ดร.บุญร่วม คำเมืองเสมอ
คณ:ภาสกาและปรัชญา มบส.

๑๐. เป้าประสงค์นโยบายสาธารณะตามแนวพุทธศาสตร์
ความสุข ผลประโยชน์ และการมีชีวิตอย่างมี
ศักดิ์ศรี จัดว่าเป็นเป้าหมายของรัฐที่นักรัฐศาสตร์จากอดีต
ถึงปัจจุบัน ได้กล่าวถึงไว้ แต่ในสมัยพุทธกาลนั้น พระพุทธเจ้า
ก็ได้มีได้เน้นถึงรัฐและส่วนอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับรัฐเป็นหลักแต่
ประการใด แต่พระองค์ทรงเน้นไปถึงวิถีชีวิตของมนุษย์ทุกๆ
คนมากกว่า พระองค์ทรงชี้ถึงเป้าหมายของชีวิตว่า ความสุข
เป็นเป้าหมายของชีวิตสำหรับมนุษย์ทั้งหลาย เช่นเดียวกับ
นักรัฐศาสตร์คนอื่นๆ

นอกจากพระพุทธเจ้าจะกล่าวถึงความสุขนั้น
เป็นเป้าหมายสูงสุดของชีวิตมนุษย์แล้ว พระองค์ก็ยังนำมนุษย์
เหล่านั้นให้บรรลุถึงความสุขนั้น เช่นกัน โดยพระองค์ได้
อธิบายแยกแยะถึงประเภทและระดับของความสุขเอาไว้ด้วย
ซึ่งแนวคิดของพระองค์นั้น จัดว่ามีความคิดที่กว้างขวางกว่า
นักรัฐศาสตร์คนอื่นๆเสียอีก กล่าวคือ พระองค์ทรงมุ่งสอน
เพื่อประชาชนทั้งโลก มิใช่เพียงแค่อริสโตเติลรัฐหนึ่งเท่านั้น

ความสุขนี้จัดว่าเป็นปัจจัยพื้นฐาน อันเป็นความ
รู้สึกสบายเมื่อเราได้พบกับสิ่งที่เราปรารถนา อริสโตเติล
กล่าวไว้ว่า ความสุขนี้เป็นกิจกรรมของวิญญาณซึ่งเกี่ยวข้องกับ
คุณธรรมที่สมบูรณ์ และสิ่งเป็นความสุข และอีกคนหนึ่ง
ที่ดำรงชีวิตอยู่ได้คุณธรรมที่สมบูรณ์นั้น

พระพุทธเจ้าทรงได้ตรัสถึงความสุขว่ามีมากมาย
หลายประเภท ในระดับสูงแล้ว สุขนั้น มี ๒ ประเภท ได้แก่

๑. อามิสสุข คือ ความสุขที่อิงอามิส กล่าวคือ
ความสุขที่เกิดขึ้นจากการอาศัยสิ่งอื่นมาสร้างความสุข เช่น
การได้เห็นสิ่งที่น่าพึงพอใจ โดยเมื่อเราได้พบสิ่งใดแล้วเรา

รู้สึกสนุกสนานกับสิ่งนั้น เป็นต้น นี้จัดว่า เป็นอามิสสุข
๒. นิรามิสสุข คือ ความสุขที่มีได้อิงอามิส กล่าวคือ
ความสุขอันเกิดขึ้นโดยมิต้องอาศัยสิ่งอื่นขึ้นมาสร้างความสุขให้
สิ่งนี้พระพุทธเจ้าทรงหมายถึงความสุขอันเกิดจากการ
ปฏิบัติซึ่งสูงยิ่งไปกว่าความสุขของฤๅษีที่เข้าฌานด้วยซ้ำ ซึ่งก็
คือพระนิพพานนั่นเอง

สภาวะของความสุขระดับสูงนี้ พระพุทธเจ้าตรัส
เรียกว่า พระนิพพานนั้น มี ๒ ประเภท ได้แก่ (๒) สอุปปาติ
เสสนิพพาน คือการดับกิเลสโดยไม่เหลือแต่ชีวิตยังคงอยู่ (๒)
อนุปาติเสสนิพพาน คือ การดับกิเลสโดยไม่มีส่วนเหลือและ
ชีวิตก็ดับไปด้วย* ในสุดตนิบาต* พระพุทธเจ้าไว้ว่า นิพพาน
ปรมี สุขี แปลว่านิพพานเป็นสุขอย่างยิ่ง, การปราศจาก
ความโลภ ความโกรธ และความหลงได้ ก็เรียกว่า พระนิพพาน
ค้นหาทั้งหลายก็จะถูกทำลายหมดไปเมื่อได้บรรลุ
พระนิพพาน พระพุทธเจ้าได้ตรัสไว้ว่า การสิ้นไปแห่งตัณหา
นั้นแหละคือนิพพาน** เพราะพระนิพพานได้ชื่อว่า ข้ามพ้น
จากความทุกข์ได้ เมื่อไม่มีความทุกข์ก็ได้ชื่อว่า มีความสุข
อย่างสมบูรณ์ มีนักปราชญ์ท่านหนึ่งกล่าวไว้ว่า พระนิพพาน
นั้นคือความจริงอันสมบูรณ์ หรือ ความจริงอันสูงสุด เป็น
ปรมัตถ์สัจจะ ส่วนสิ่งที่ปรากฏอยู่ในโลกนี้เป็นเพียงความจริง
โดยสมมติเท่านั้น^๔ นอกจากนี้ พระนิพพานยังเกี่ยวข้องกับที่สุด

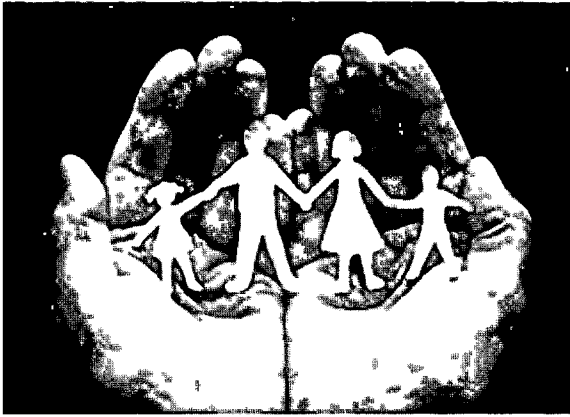
* Su. M. M. ๑๓/๒๔๘/๑๖๘, Su. Khu. Dh. ๒๕/๒๔/๒๑
** Su. Khu.Su.๒๕/๔๓๖/๓๐๖, Su. Khu. Ni ๓๐/ ๔๕๖/๑๓๖
*** Su. Khu.Su.๒๕/๔๓๖/๓๐๖, Su. Khu. Ni ๓๐/ ๔๕๗/๑๓๗
^๔ Quote in Phramaha Prayoon Mererk, Selessness in
Sarte's Existentialism and Early Buddhism, (Bangkok: Maha-
chula Buddhist University,) ๑๙๘๘, p.๑๕๙

แห่งวิญญูสังสาร คือการเวียนว่ายตายเกิดด้วย เมื่อพระอรหันต์ได้รับบรรลุพระนิพพานแล้ว ก็ย่อมรู้กันได้ว่าชาติจบแล้ว อยู่จบพรหมจรรย์แล้ว สิ่งที่ต้องทำหมดแล้ว ไม่มีอะไรที่จะต้องทำไปมากกว่านี้แล้ว ในระดับทั่วไป พระพุทธเจ้าได้แบ่งแยกความสุขออกไปอีกหลายๆ อย่าง ดังนี้

๑. ความสุข ๒ ประเภท คือ (๑) ความสุขทางกาย เรียกว่า กายิกสุข (๒) ความสุขทางใจ เรียกว่า เจตสิกสุข^๕

๒. ความสุข ๒ ประเภท (อีกอย่างหนึ่ง) คือ (๑) อามิสสุข คือ ความสุขที่อิงอามิส (๒) นิรามิสสุข คือ ความสุขที่ได้ที่จากการปฏิบัติอันปราศจากสิ่งปรุง^๖

ดังนั้น ความสุขสูงสุดตามความคิดของพระพุทธเจ้า ก็ ได้แก่ พระนิพพาน พระองค์ทรงเผยแผ่ศาสนาของพระองค์ เพื่อนำเหล่ามนุษย์บรรลุถึงความสุขอันสูงสุด นิพพานจึงเป็นเป้าหมายของชีวิตตามความหมายของพระพุทธศาสนา

นอกจากความสุขที่กล่าวมาแล้วนั้น พระพุทธเจ้ายังทรงตรัสถึงความสุขทั่วไปของประชาชนผู้ครองเรือน เหมือนกับนักรัฐศาสตร์ทั้งหลายได้กล่าวถึงไว้ว่า เป็นเป้าหมายแห่งรัฐเช่นกัน พระพุทธเจ้าทรงจำแนกความสุขของคฤหัสถ์หรือผู้ครองเรือน เรียกว่า คิหิสุข มี ๔ ประการ ได้แก่^๗

๑. อตถิสุข ได้แก่ ความสุขจากการมีทรัพย์อันได้มาโดยชอบ

๒. โภคสุข ได้แก่ ความสุขจากการได้ใช้จ่ายทรัพย์ที่หามาได้โดยชอบนั้น

๓. อนณสุข ได้แก่ ความสุขจากการเป็นอยู่โดยปราศจากหนี้

^๕ Su. A. Du. ๒๐/๓๑๕/๑๐๑

^๖ Su. A. Du. ๒๐/๓๑๓/๑๐๑

^๗ Su. A. Catu. ๒๑/๖๒/๙

๔. อนวัชชสุข ได้แก่ ความสุขอันเกิดจากการทำงานอันปราศจากโทษ

คำว่า “ผลประโยชน์” อันเป็นหนึ่งในเป้าหมายของรัฐนั้น ตรงกับคำว่า “อัตถะ” ในทางพระพุทธศาสนา เช่นเดียวกับนักรัฐศาสตร์ทั้งหลาย พระพุทธเจ้าทรงตรัสถึงผลประโยชน์ของมนุษย์ และกว้างกว่านักคิดคนอื่น ๆ พระพุทธเจ้าทรงตรัสว่าประโยชน์ มี ๓ ระดับ ได้แก่

๑. ทิฏฐธัมมิกัตถะ หรือประโยชน์ในปัจจุบัน ประโยชน์ในโลกนี้ อันเป็นจุดหมายเบื้องต้นหรือจุดหมายเฉพาะหน้าที่มองเห็นได้ในชีวิตประจำวัน อัน ได้แก่ ลาภ ยศ สุข สรรเสริญ หรือทรัพย์สิน ฐานะเป็นต้น รวมถึงการแสวงหาสิ่งเหล่านี้โดยชอบธรรม มี ๔ ประการ คือ

๑.๑ อุฏฐานสัมปทา หาเลี้ยงชีพด้วยความหมั่น คือ ขยันหมั่นเพียรในการปฏิบัติหน้าที่การงาน ประกอบอาชีพอันสุจริต มีความชำนาญ รู้จักใช้ปัญญาสอดส่องตรวจตรา หาอุบายวิธี สามารถดำเนินการให้ได้ผลดี

๑.๒ อารักขสัมปทา ถึงพร้อมด้วยการรักษา คือ รู้จักคุ้มครองเก็บรักษาโภคทรัพย์และผลงานอันตนได้ทำไว้ด้วยความขยันหมั่นเพียรโดยชอบธรรม ด้วยกำลังของตน ไม่ให้เป็นอันตรายหรือสูญหาย

๑.๓ กัลยาณมิตตตา การคบคนดีเป็นมิตร คือ รู้จักกำหนดบุคคลผู้ถึงพร้อมด้วยศรัทธา ศีล จาคะ และปัญญา ไม่แนะนำไปสู่อบายมุข

๑.๔ สมชีวิตา มีความอยู่พอเหมาะสมควร คือ รู้จักกำหนดรายได้และรายจ่าย เลี้ยงชีวิตแต่พอดี ไม่ให้ฟืดเคืองนัก ไม่ฟุ่มเฟือยนัก ให้รายได้เหนือรายจ่าย มีประหยัดเก็บไว้^๘

๒. สัมปรายิกัตถะ หรือประโยชน์เบื้องหน้า ประโยชน์ในภพหน้า เป็นประโยชน์ขั้นสูงที่ลึกซึ้งกว่าจะมองเห็นได้เฉพาะหน้า เกี่ยวเนื่องด้วยคุณค่าของชีวิต เป็นหลักประกันว่า เมื่อละชีวิตจากโลกนี้ไปแล้ว จะไม่ตกลงไปสู่ที่ชั่ว อัน ได้แก่ ความเจริญด้านจิตใจที่ประกอบไปด้วยคุณธรรม และศีลธรรม ใฝ่ใจในทางในเรื่องบุญกุศล มีความสงบสุขทางจิตใจ มี ๔ ประการ คือ

๒.๑ สัทธาสัมปทา ความถึงพร้อมด้วยศรัทธา คือ เชื่อในสิ่งที่ควรเชื่อ เช่น เชื่อว่า ทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว เป็นต้น

^๘ Su. A. Attha.๒๓/๑๔๔/๒๘๙

^๙ Su. A. Attha.๒๓/๑๔๔/๒๙๒

๒.๒ สีสลัมปทา ความถึงพร้อมด้วยศีล คือ รักษากาย วาจา ให้เรียบร้อย ไม่มีโทษ และรู้จักรักษาระเบียบวินัยเป็นอันดี

๒.๓ จากสลัมปทา ความถึงพร้อมด้วยการเสวยสละ เป็นการเฉลี่ยความสุขให้แก่ผู้อื่น

๒.๔ ปัญญาสลัมปทา ความถึงพร้อมด้วยปัญญา คือ รู้จัก บาบ คุณ โทษ ประโยชน์ และมีใช้ประโยชน์ เป็นต้น^{๙๙}

๓. ปรมัตถะ หรือประโยชน์สูงสุด ประโยชน์อย่างยิ่งอันเป็นจุดมุ่งหมายสูงสุด หมายถึงจิตที่หลุดพ้นจากกิเลสและความทุกข์ทั้งปวง คือวิมุตติและพระนิพพานอันเป็นสาระแท้ของชีวิต ได้แก่การรู้แจ้งและรู้เท่าทันคตินิยามของสังขารธรรม ไม่ตกเป็นทาสของโลกและชีวิตได้แก่ พระนิพพาน^{๑๐๐}

เมื่อเปรียบเทียบกับนักรัฐศาสตร์ทั้งหลายแล้วจะเห็นได้ว่า ประโยชน์ตามเป้าหมายของรัฐที่กล่าวไว้นั้นเป็นเพียงประโยชน์ที่ประชาชนจะได้รับในปัจจุบันเท่านั้น และรัฐก็จะมุ่งถึงประโยชน์ที่ต้องการจะได้รับเฉพาะแต่ในรัฐอย่างเดียว แต่พระพุทธเจ้าจะทรงตรัสถึงประโยชน์สำหรับทุกๆ คนโดยไม่จำกัดประเทศ และที่จะพึงได้รับทั้งในโลกนี้และโลกหน้า และทรงแนะนำให้ประชาชนดำรงชีวิตอยู่เพื่อรักษาประโยชน์เหล่านั้น

พระพุทธเจ้าทรงสอนประชาชนในความคิดและการกระทำดี และทรงแนะนำให้ดำเนินชีวิตไปตามหลักการดำเนินชีวิตอันประเสริฐ เรียกว่า อัฐฐานคิกรมรรค หรือมรรคที่องค์ ๘ อันประกอบด้วย

^{๙๙} Su. A. Attha.๒๓/๑๔๘/๒๒๒

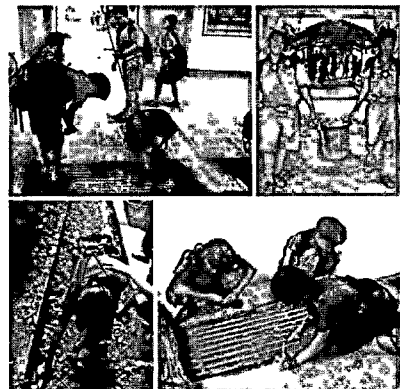
^{๑๐๐} Su. Dī. M. ๑๐/๒๙๙/๓๔๘, Su.M.Mu.๑๒/๑๔๙/๑๒๓

๑. สัมมาทิฏฐิ ปัญญาอันเห็นชอบ คือเห็นอริยสัจ ๔
๒. สัมมาสังกัปปะ ดำริชอบ คือ
  ๑. ดำริจะออกจากกาม
  ๒. ดำริในอันไม่พยาบาท
  ๓. ดำริในอันไม่เบียดเบียน
๓. สัมมาวาจา เจรจาชอบ คือเว้นจากวจีทุจริต ๔
๔. สัมมากรรมันตะ ทำการงานชอบ คือเว้นจากกายทุจริต ๓.
๕. สัมมาอาชีวะ เลี้ยงชีวิตชอบ คือเว้นจากความเลี้ยงชีวิต โดยทางที่ผิด.
๖. สัมมาวายามะ เพียรชอบ คือเพียรในที่ ๔ สถาน.
๗. สัมมาสติ ระลึกชอบ คือระลึกในสติปัฏฐานทั้ง ๔
๘. สัมมาสมาธิ ตั้งใจไว้ชอบ คือเจริญสมาธิทั้ง ๔

ในองค์มรรคทั้ง ๘ นั้น เห็นชอบ ดำริชอบ สงเคราะห์เข้าในปัญญา วาจาชอบ การงานชอบ เลี้ยงชีวิตชอบ สงเคราะห์เข้าในศีล เพียรชอบ ระลึกชอบ ตั้งใจไว้ชอบ สงเคราะห์เข้าในสมาธิ^{๑๐๑}

ดังนั้น หลักการดำเนินชีวิตอันประเสริฐ ๘ ประการนี้ จัดว่าเป็นการดำเนินชีวิตอย่างมีศักดิ์ศรี ซึ่งพระพุทธเจ้าทรงแสดงไว้ให้แก่ประชาชนเพื่อหลีกเลี่ยงออกจากความชั่วทั้งหลาย

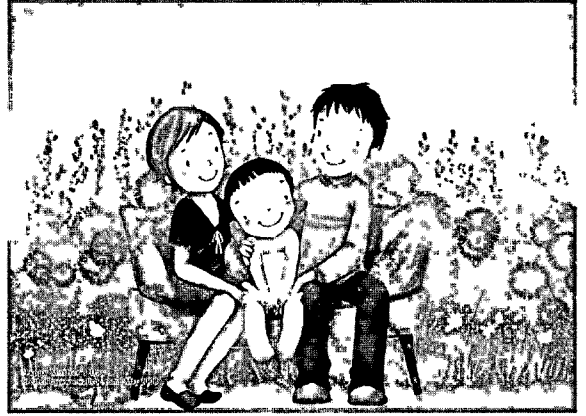
สรุปได้ว่า นักรัฐศาสตร์ทั้งหลายมีความคิดว่า รัฐจะต้องจัดสรรสิ่งที่ดีให้กับประชาชนในปัจจุบัน แต่พระพุทธเจ้าทรงดำริว่า รัฐควรจัดสรรสิ่งที่ดีให้กับประชาชนทั้งในปัจจุบันและในอนาคตด้วย ยิ่งไปกว่านั้น พระองค์ยังมีแนวคิดในจุดสุดท้ายว่า นอกจากรัฐจะต้องทำอะไรให้กับประชาชนแล้ว ประชาชนก็ควรที่จะทำอะไรให้กับรัฐบ้าง

**๑๑.นโยบายสาธารณะตามแนวพุทธศาสตร์ ด้านความ
รับผิดชอบต่อหน้าที่ของตนด้วยหลัก ทิศ ๖****

๑) ทิศเบื้องหน้า บิดา-มารดา

เป็นผู้เลี้ยงดูและเมตตากรุณาต่อบุตรมาก่อน
บุตรจึงต้องแสดงความกตัญญูต่อบิดามารดา โดยบิดา-
มารดาและบุตรพึงสงเคราะห์ซึ่งกันและกัน ดังนี้

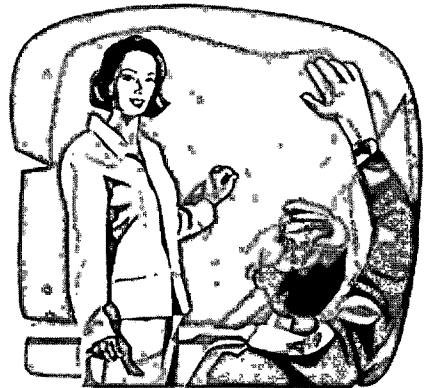

แผนภาพที่ ๑ แสดงทิศเบื้องหน้า บิดา-มารดา

หน้าที่ของบิดา-มารดาพึงมีต่อบุตร	หน้าที่ของบุตรพึงมีต่อบิดา-มารดา
๑.ห้ามปรามจากความชั่ว	๑.ท่านเลี้ยงเรามาแล้ว ต้องเลี้ยงท่านตอบแทน
๒.ให้ตั้งอยู่ในความดี	๒. ทำกิจการของท่าน
๓.ให้ศึกษาศิลปวิทยา	๓. ดำรงรักษาวงศ์สกุล ให้คงอยู่และไม่เสื่อมเสีย
๔.หาคุ้มครองที่สมควรให้	หายน
๕.มอบทรัพย์สมบัติให้ในโอกาสอันสมควร	๔. ปฏิบัติตนเป็นคนดี เป็นผู้สมควรรับมรดก
	๕. เมื่อท่านล่วงลับ ทำบุญอุทิศให้

๒) ทิศเบื้องขวา ครู-อาจารย์

ครู-อาจารย์มีหน้าที่ที่ต้องปฏิบัติต่อศิษย์ และศิษย์
ก็ต้องแสดงความกตัญญูต่อครูอาจารย์ ดังนี้

แผนภาพที่ ๒ แสดงทิศเบื้องขวา ครู-อาจารย์

หน้าที่ของครู-อาจารย์พึงมีต่อศิษย์	หน้าที่ของศิษย์พึงมีต่อครู- อาจารย์
๑.แนะนำ อบรมสั่งสอนศิษย์ให้เป็นคนดี	๑.ลุกขึ้นต้อนรับ แสดงความเคารพ
๒.สอนให้เข้าใจแจ่มแจ้ง	๒.เข้าไปหา เพื่อบำรุง รับผิดชอบ ปรึกษา ชักถาม รับคำแนะนำ เป็นต้น
๓ สอนศิลปวิทยาโดยไม่ปิดบังอำพราง	๓.ฟังคำสอนด้วยดี ตั้งใจ เต็มใจ ฟัง และใช้ปัญญาพิจารณาคำสอน
๔.ส่งเสริมยกย่องความดี ความสามารถของศิษย์ให้ปรากฏ	๔.ปรนนิบัติ ช่วยบริการ
๕.สอนฝึกศิษย์ให้สามารถใช้วิชาความรู้ไปเลี้ยงชีพได้จริง	๕.ให้ความเคารพ เชื้อพียง ไม่เกียจคร้าน

๓) ทิศเบื้องหลัง สามี-ภรรยา

สามี-ภรรยา ต่างมีหน้าที่ที่ต้องปฏิบัติและแสดงความเกื้อกูลสงเคราะห์แสดงความกตัญญูต่อกันตามสมควร สามีพึงให้เกียรติภรรยา และภรรยาพึงให้เกียรติสามี ผู้เปรียบเสมือนทิศเบื้องหลังของกันและกัน ดังนี้

แผนภาพที่ ๓ แสดงทิศเบื้องหลัง สามี -ภรรยา

หน้าที่ของสามีพึงมีต่อภรรยา	หน้าที่ของภรรยาพึงมีต่อสามี
๑.ยกย่องให้เกียรติสมฐานะที่เป็นภรรยา	๑.จัดงานบ้านให้เรียบร้อย
๒.ไม่ดูหมิ่น	๒.สงเคราะห์ญาติมิตรทั้งสองฝ่ายด้วยดี
๓.ไม่นอกใจ	๓.ไม่นอกใจ
๔.มอบความเป็นใหญ่ในกิจการงานบ้าน	๔.รักษาทรัพย์สมบัติที่หามาได้
๕.หาเครื่องแต่งตัวให้เป็นของขวัญตามโอกาส	๕.ขยัน ช่างจัดช่างทำ เองงานทุกอย่าง

๔) ทิศเบื้องซ้าย มิตรสหาย

มิตรสหายที่ต้องพบปะพึงพาอาศัยแสดงน้ำใจเกื้อกูลกันอยู่เสมอ พึงสงเคราะห์แสดงความกตัญญูต่อกัน ดังนี้

แผนภาพที่ ๔ แสดงทิศเบื้องทิศเบื้องซ้าย มิตรสหาย

หน้าที่ของกัลยาณมิตรพึงมีมิตร	หน้าที่ของมิตรพึงมีต่อกัลยาณมิตร
๑.เผื่อแผ่แบ่งปัน	๑.เมื่อเพื่อนประมาท ช่วยรักษาป้องกัน
๒.พูดจาใจน้ำใจ	๒.เมื่อเพื่อนประมาทช่วยรักษาทรัพย์สมบัติของเพื่อน
๓.ช่วยเหลือเกื้อกูลกัน	๓.ในคราวมีภัยเป็นที่พึ่งได้
๔.วางตนเสมอ ร่วมทุกข์ร่วมสุขด้วย	๔.ไม่ละทิ้งในยามทุกข์ยาก
๕.ซื่อสัตย์จริงใจ	๕.นับถือกันตลอดถึงวงศ์ญาติของมิตร

๕) ทิศเบื้องล่าง ลูกจ้าง บุคคลที่ต่ำกว่า

ลูกจ้างเปรียบเสมือนทิศเบื้องล่าง ที่นายจ้างต้องแสดงความเอื้อเฟื้อเพื่อต่อลูกจ้างเพราะลูกจ้างทำกิจการงานต่างๆ ให้สำเร็จประโยชน์ ในขณะที่เดียวกันลูกจ้างก็ต้องแสดงความกตัญญูต่อนายจ้างในฐานะของผู้ประกอบการคุณดังนี้

แผนภาพที่ ๕ แสดงทิศเบื้องทิศเบื้องล่าง ลูกจ้าง บุคคลที่ต่ำกว่า

หน้าที่ของนายจ้างพึงมีต่อลูกจ้าง	หน้าที่ลูกจ้างพึงมีต่อนายจ้าง
๑. จัดงานให้ทำตามความเหมาะสม	๑. เริ่มทำงานก่อน
๒. ให้ค่าจ้างรางวัลสมควรแก่งาน	๒. เลิกงานทีหลัง
๓. จัดให้มีสวัสดิการที่ดี	๓. เอาแต่ของที่นายให้
๔. มีอะไรได้พิเศษมา ก็แบ่งปันให้	๔. ทำการงานให้เรียบร้อยและดียิ่งขึ้น
๕. ให้มีวันหยุด และพักผ่อนหย่อนใจ ตามโอกาสอันควร	๕. นำความดีของนายงานและกิจการไปเผยแพร่

๖) ทิศเบื้องบน พระสงฆ์

ในฐานะของพุทธศาสนิกชน พึงแสดงความกตัญญูต่อพระสงฆ์สาวก เพราะพระสงฆ์เป็นหนึ่งในพระรัตนตรัย เป็นผู้สืบพระศาสนา ทำหน้าที่เผยแผ่หลักธรรม คำสอน โดยนำคำสอนของพระพุทธเจ้ามาบอกกล่าว สอนชาวพุทธให้รู้หลักคำสอนที่ถูกต้อง พระสงฆ์จึงเปรียบเสมือนทิศเบื้องบน

แผนภาพที่ ๖ แสดงทิศเบื้องบน พระสงฆ์

หน้าที่ของพระสงฆ์พึงมีต่อพุทธศาสนิกชน	หน้าที่ของพุทธศาสนิกชนพึงมีต่อพระสงฆ์
๑. ห้ามปรามสอนให้เว้นจากความชั่ว	๑. จะทำสิ่งใด ก็ทำด้วยเมตตา
๒. แนะนำสั่งสอนให้ตั้งอยู่ในความดี	๒. จะพูดสิ่งใด ก็พูดด้วยเมตตา
๓. อนุเคราะห์ด้วยความปรารถนาดี	๓. จะคิดสิ่งใด ก็คิดด้วยเมตตา
๔. ให้ได้ฟังได้รู้ในหลักธรรมที่ยังไม่เคยฟัง	๔. ต้อนรับด้วยความเต็มใจ
๕. ชี้แจงอธิบายหลักธรรมที่เคยฟังแล้วให้เข้าใจแจ่มแจ้งตามหลักธรรมคำสอนของพระพุทธเจ้า	๕. อุปถัมภ์ด้วยปัจจัย ๔

หนังสืออ้างอิงและอ่านประกอบ

- พีรธร บุณยรัตพันธุ์ (ผู้บรรยาย). (๒๕๕๑). สไลด์ประกอบการบรรยายวิชานโยบายสาธารณะ.พิษณุโลก : สาขาวิชารัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- อนุสรณ์ ธรรมใจ. (๒๕๔๘, ธันวาคม ๑๖). นโยบายสาธารณะเพื่อประเทศไทยที่ดีกว่า.กรุงเทพธุรกิจ.
- อัจฉรา รักยุติธรรม. (๒๕๔๘, มิถุนายน ๒๓). นโยบายสาธารณะที่พึงปรารถนา.กรุงเทพธุรกิจ.
- อมรศักดิ์ กิจธนานันท์ (ผู้บรรยาย). (๒๕๕๑). สไลด์ประกอบการบรรยายวิชาแนวคิดและทฤษฎีกระบวนการนโยบายสาธารณะ. เพชรบุรี: คณะเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี.

- วิชานโยบายสาธารณะและการวางแผน, สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี
- ผศ.สมพิศ สุขแสน,วิชานโยบายสาธารณะและการวางแผน. -สุเชาวน์ พลอยชุม. พุทธปรัชญาในสุดตันตปิฎก. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, ๒๕๔๗.
- วดิน อินทสระ. พุทธจริยศาสตร์. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ธรรมดา, ๒๕๔๗.
- สุชีโวภิกขุ. หลักพระพุทธศาสนา (คู่มือผู้เริ่มศึกษาพระพุทธศาสนา). กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาสมุทรราชวิทยาลัย, ๒๕๐๐.
- สุเชาวน์ พลอยชุม. จริยศาสตร์แนวพุทธ. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาสมุทรราชวิทยาลัย, ๒๕๓๗.

(๑)

- ◎ มนุษย์คือสัตว์วิญญูสงสาร
กูใหญ่มีงใหญ่ตัวกูของกู
- ◎ ใช้เล่ห์เหลี่ยมเลี้ยมเขาเข้าเช่นฆ่า
ปรุงกิเลสตัณหาเข้าพาดพัน
- ◎ ไร้ศีลไร้สัตย์ไร้เมตตา
ยึดมั่นถือมั่นตัวกูของกู
- ◎ สัตว์เอยสัตว์วิญญูสงสาร
เส้นทางมรรคแปดแห่งศาสดา

เดรัจฉานตัวประเสริฐเลิศทรู
ก่อศึกศัตรูทุกคืนวัน
กัดกันดั่งหมูหมาต่างยึดมั่น
แต่งกลศึกสักกระแสนพันดู
ไร้ปัญญาไร้ยางช่างอดสุ
ปิดประตูอุดตันสิ้นปัญญา
จักหลุดพ้นบ่วงมารไร้เตียงสา
คือมรรคสายเดียวที่ควรเดิน ฯ

(๒)

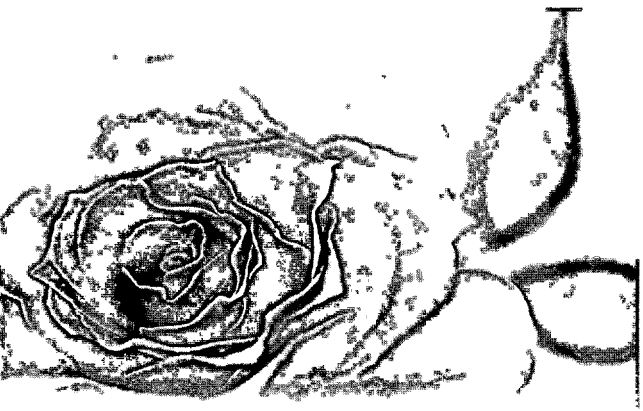
- ◎ ไม่มีปัญหาใดในโลกหล้า
เหตุก่อผลผลก่อเหตุเป็นเลสณัย
- ◎ ยกดวงจิตอิสระเหนือรูปรนาม
รู้รูปรนามดลบันดาล
- ◎ ดินน้ำลมไฟย่อมวิปริต
เพราะกิเลสตัณหาอุปาทานอวิชชา
- ◎ จงเพ่งรูปเพ่งนามตามรู้เห็น
ไม่ดลแต่อดเลือดรู้อันรู้เท่าทัน

อาจต่อต้านปัญญามนุษย์ได้
จงลบลี้ล่ล้าหาปัญญาญาณ
แล้วติดตามพิจารณาจนแตกฉาน
จึงตัดสมุฏฐานด้วยปัญญา
เกิดมลพิษชุกเข็ญเป็นปัญหา
บังปัญญาดับจิตนิจันรินตร์
ย่อมเยือกเย็นยิ่งใหญ่ไม่หุนหัน
คือตะวันส่องโลกดับโคกตรมา ฯ

ขุน รำยอง

รัก ๑๐๘

- ◎ โอม..ความรักกุศักดิ์สิทธิ์   ไม่มีพิษไม่มีภัย
- ความรักผู้ยากไร้   เหนือดัศนทาอุปาทาน
- ◎ ความรักกุหลุมลึก   รู้ลำนึกคือการทำงาน
- รักเหลือต้องเจือจาง   เพื่อนเกิดแก่แลเจ็บตาย
- ◎ ความรักกุชชาบซึ่ง   รักตราตรึงมีรูวาย
- เข้าสูงทะเลทราย   รักเท่าเทียมเพราะเจียมรัก
- ◎ ยิ่งรักยิ่งอาดูร   กุสั่นสูญกอกหัก
- กุฝั่งพลังรัก   ณ กรุใหญ่สูญปทอง
- ◎ ความรักกุเก็บกด   รักรันทดไว้คู่ครอง
- รักร้าวลอยลิ่วล่อง   วู่วับปลาบแปลบแลบดินฟ้า
- ◎ ความรักกระเบิด   รักเลยเกิดเหลืออัตรา
- รักบ้านรักพินนา   รักหญ้าแห้งและลอมฟาง
- ◎ ความรักเหลืออาลัย   ราวป่วยไข้ร้องครวญคราง
- นิราศล้นนิราศนาง   เคยร่วมนอนตระกองนวล

◎ ความรักกุเร็นหลบ

รักน้องคือนางนวล

◎ ความรักกุศศักดิ์สิทธิ์

กูรักลายสือไทย

◎ ความรักกูร้อนแรง

ลั่นฟ้าเพลิงาดัก

◎ ความรักกูเยือกเย็น

แฝงดาราแฝงพระจันทร์

◎ ความรักกูหนักอก

ซ่อนคำสุดกล้ำกลืน

◎ ความรักกูลุ่มลึก

ผิวนอกคือน้ำใส

◎ ความรักกูหนักเหลือ

หากหยุดรักกูคงล้ม

หาไม่พบเพียงโทษหวาน

ถลาร่อนนอนรังใด

ไม่มีพิษไม่มีภัย

รักศิลารักจวริก

กราดสีแสงอีกทีก

สะดุ้งตื้นนั้นตื้นตัน

รักซ่อนเร้นแฝงตะวัน

หวานอมและขมกลืน

แสนวิตกถอนสะอื้น

มิเอ่ยขอพะนอนใคร

อีกทีกอยู่ภายใน

เพียงไหวพริ้วตามแรงลม

รักจางเงือจนเตรียมตรม

ตะวันดับชวักบปีกลับ ๖

ขุน ร่ายอง

ฉลุฉลุ สัตว์สู่ กับหนา

- ◎ ชีชะ ทะหาย กระจ่ายเตี้ย   เรื่องลูก เรื่องผ้า เรื่องเมีย
เวียนว้าย วัฏฏะ สับสน ๑
- ◎ เกิดดับ เกิดดับ สัปดน   ยึดหด ยึดหด หลายหน
หนีห่าง หวนกลับ จับยึด ๑
- ◎ ดื้อดิ่ง ดื้อดำน ตะพืด   ม้วนตัว คลายตัว อัดอัด
พิรี พิโร ร้อยท่า ๑
- ◎ สัตว์โลก สัตว์นรก เทวดา   นารายณ์ อิศวร พรหมา
ใครดี ใครได้ ฟาดฟัน ๑
- ◎ สำสัตว์ สำสอน กระจั่น   ตะบอย ตะบี้ ตะบัน
หมดเร็วว หมดแรง แข็งละ ๑
- ◎ หนั่งนอก หนั่งใน เน่าพะ   เสยส่าย หงายคว่ำ ปะเปะ
ตลอดร่าง หัวตีน ตั้มหา ๑
- ◎ ทุกซัง อนิจจัง อนัตตา   บรู๋ บ่เห็น ไบบ้า
ดินน้ำ ลมไฟ สังขาร ๑
- ◎ ดีชั่ว สะสม สันดาน   ถึงลูก ถึงเหลน ถึงหลาน
จักตัด จักขาด โฉนเฮี้ย ๑
- ◎ โลกเอย นรกเอย สวรรค์เอย   กูพบ กูเห็น กูเคย
โลกีย์ โลกุตตร์ สุดคณนา ๑
- ◎ ทอดถ้อย ร้อยกรอง ภาษา   เชิญคน เชิญสัตว์ เทวดา
ถ่างหู กูเป่า พุทธธรรม
อนิจจัง
ทุกซัง
อนัตตา
เพี้ยง เพี้ยง เพี้ยง ๑

ชน ร่ายอง

• វណ្ណសុវណ្ណ

(ตอนที่ ๒)

๒. วัดโสมนัสวิหาร

วัดโสมนัสวิหาร เป็นพระอารามหลวงชั้นโท ชนิดราชวรวิหาร ตั้งอยู่ที่แขวงวัดโสมนัส เขตป้อมปราบศัตรูพ่าย กรุงเทพมหานคร มีพื้นที่ประมาณ ๓๒ ไร่ พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงเคยมีพระราชกระแสรับสั่งไว้กับสมเด็จพระนางเจ้าโสมนัสวัฒนาวดีว่า จะทรงสร้างวัดถวายให้วัดหนึ่ง แต่ก็ยังไม่ได้สร้าง จวบจนสมเด็จพระนางเจ้าโสมนัสวัฒนาวดีทรงประชวรและสวรรคตในวันที่ ๑๐ ตุลาคม พ.ศ. ๒๓๙๕ จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้จัดซื้อที่ดินริมคลองผดุงกรุงเกษม สร้างเป็นวัดขึ้นเพื่อเฉลิมพระเกียรติ และเพื่ออุทิศพระราชกุศลแก่สมเด็จพระนางเจ้าโสมนัสวัฒนาวดี พระบรมราชเทวี การก่อสร้างเริ่มขึ้นปี พ.ศ. ๒๓๙๖ สำเร็จบ้างเพียงพอแก่พระภิกษุสงฆ์จะจำพรรษาได้ในปี พ.ศ. ๒๓๙๙ แล้วพระราชทานนามว่า วัดโสมนัสวิหาร อันเป็นนามที่พ้องกับพระนามสมเด็จพระนางเจ้าโสมนัสวัฒนาวดี ปัจจุบันมี พระสาสนโสภณ (พิจิตร วิฑวณโณ) เป็นเจ้าอาวาส

วัดโสมนัสวิหารนั้น มีเนื้อที่ขนาดใหญ่เป็นรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้า ทิศด้านหน้าสู่ทิศตะวันออกเฉียงใต้ อาคัยคลองผดุงกรุงเกษมเป็นทางสัญจรหลักส่วนหน้า รอบด้านที่เหลือซีกเป็นคลองคูน้ำโอบไว้ภายในบนแนวกึ่งกลางค่อนไปตอนท้าย ถูกจัดให้เป็นส่วนของเขตพุทธาวาสและสังฆาวาส

โดยแบ่งพื้นที่ไปทางยาวแบ่งเป็นสามส่วน ส่วนกลางคือเขตพุทธาวาสมีขนาดใหญ่ประมาณสองส่วนของพื้นที่ที่ประกบสองข้างรวมกันประกอบด้วยส่วนของอาคารสำคัญคือ ได้แก่ พระวิหาร พระเจดีย์ และพระอุโบสถ ซึ่งจัดเรียงเป็นลำดับบนแกนตั้งกึ่งกลางของเขตพื้นที่วัดทั้งหมดสำหรับพื้นที่ส่วนที่ประกบอยู่สองข้างนั้น กำหนดให้เป็นเขตสังฆาวาส มีกำแพงแก้วชั้นนอกกันเขตแดนดังกล่าวให้ขาดจากกัน แต่มีช่องประตูเปิดถึงกันได้ ตรงมุมต่อของทั้งสองเขตบริเวณด้านหน้าทำเป็นทอกลองและทอระฆัง วัดโสมนัสวิหารนี้เป็นวัดที่สองของพระองค์ซึ่งถูกออกแบบให้เป็นวัดที่มีมหาสีมา โดยมีกำแพงแก้วชั้นนอกเป็นเสมือนตัวแสดงของเขตแห่งมหาสีมานั้น และเฉพาะตรงมุมทั้งสี่จะมีแท่งเสมาสี่เหลี่ยมขนาดย่อมปักแสดงอยู่ภายในซุ้มคูหารูปทรงกระบอกกลมที่มีหลังคาอย่างศิลปะจีน นอกจากนี้ภายนอกกำแพงแก้วด้านหลังในแนวแกนตั้งประธานของผังยังมีต้นพระศรีมหาโพธิ์ปรากฏรวมในแนวแกนนี้ด้วย แต่เป็นส่วนที่ปลูกขึ้นในยุคหลัง

ส่วนของเขตพุทธาวาสนั้น ถัดจากคูหาประตูเข้าไปมีพระวิหารตั้งประธานทางด้านหน้า ข้างทำอาคารซีกเป็นระเบียบคดโอบล้อมพระเจดีย์ประธานไว้ จากขอบข้างของระเบียบคดก่อเป็นแนวกำแพงแก้วเตี้ยๆ ออกมาโอบพระวิหารอีกชั้นหนึ่ง ถัดจากระเบียงคดด้านหลังออกไปเล็กน้อยยกเป็นพื้นไพทีสูงประมาณ ๑ เมตร เพื่อแยกเป็นส่วยนของเขตมหาสีมาชั้นในและซีกมหาสีมา กลางไพทีวางพระอุโบสถใน

แนวแกนเดียวกับพระเจดีย์และพระวิหาร โดยพระประธาน
ของทั้งพระวิหารและพระอุโบสถจะหันไปในทิศเดียวกัน

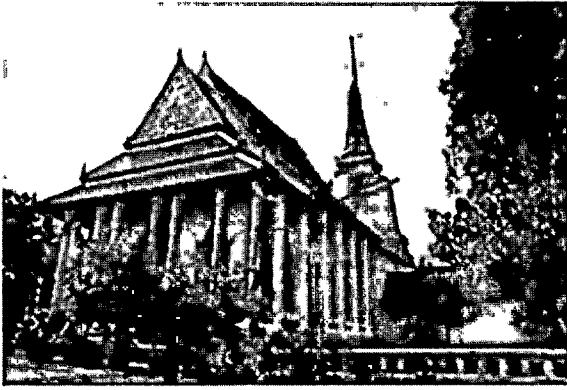

พระวิหาร เป็นอาคารที่มีขนาดกว้างยาวประมาณ ๑๓ x ๒๒.๔๐ เมตร แบ่งเป็นเจ็ดห้อง (ไม่รวมพระไล) เฉพาะห้องสุดท้ายชักเป็นระเบียบงดล้อมองค์พระเจดีย์ พระวิหารหลังนี้ใช้แบบของสถาปัตยกรรมอิทธิพลจากรัชกาลที่ ๓ คือเป็นอาคารที่เน้นคุณลักษณะของการก่อสร้างแบบอย่างจีน โดยเฉพาะโครงหลังคาที่ทำหน้าบ้านอย่างกระทะแต่ทำเครื่องลายองเป็นกรอบจั่วอย่างไทย หน้าบ้านเป็นแบบชนิดไม่มีหน้าบ้านชั้นลด ลวดลายประดับเฉพาะกลุ่มลายประธานทำปูนปั้นปิดทองประดับกระจกเป็นรูปพระมหาพิชัยมงกุฏและพระมงกุฎจักรพรรดิประดับฐานบนพานแว่นฟ้า มีเทวดาเชิญฉัตรประกอบอยู่สองข้าง ส่วนลายประกอบโครงนอกนั้นใช้กระเบื้องเคลือบสีเช่นกัน สำหรับรูปทรงของหลังคาชั้นลดสองตอนหน้าหลัง แต่ละชั้นมีดับหลังคาซ้อนกันสามดับด้านสกัดหน้าหลังชักปีกนกยื่นออกมาบรรจบกับดับหลังคาด้านข้างเพื่อคลุมเป็นพะไลรอบอาคาร โดยมีเสาค้ำโถงรับชายคาเป็นระยะ เสาค้ำโถงที่ใช้ันทำเป็นเสากลมมีบัวหัวเสาปั้นเป็นรูปบัวโถงเกลี้ยงๆ มีแป้นหัวเสาแบบดอริก (Doric) อย่างศิลปะกรีกโบราณ ส่วนเชิงเสามีฐานบัวถลาเรียบ ระหว่างเสาค้ำโถงทำผนังกระเบื้องก่ออิฐกรุด้านกระเบื้องปูลิแบบจีนพะไลด้านหน้าก่อบันไดขึ้นทั้งสองข้าง ผนังบันไดทำเป็นลักษณะพลิงค์ ตอนเชิงและปลายก่อเป็นแท่นสี่เหลี่ยมตั้งรูปสิงโตศาลาจีน ส่วนบันไดเข้าอาคารนั้นทำเป็นสามชุด ชุด

กลางเป็นบันไดและประตูหน้าต่างด้านนอกปั้นปูนเป็นกรอบชุ้มปิดทองประดับสี โดยใช้กระบวนลายดอกและใบอย่างเทศยอดชุ้มตรงกลางทำรูป พระมหาพิชัยมงกุฎประดับฐานเหนือพานประกอบ ประตูด้านหลังทำเพียงแค่อ่างสองช่อง ด้านนอกเจาะเป็นชุ้มประดับฐานพระพุทธรูปทรงเครื่องปางห้ามญาติ ส่วนภายในพระวิหารมีเสาร่วมใน หรือเสาประธานจำนวน ๑๒ ต้น เป็นเสาสี่เหลี่ยมจัตุรัสกลมเป็นคิ้วบัวแต่ละต้นเขียนลายสีประดับที่มีพื้นสีแตกต่างกัน โดยสีที่อยู่ใกล้พระประธานจะใช้สีอ่อนแล้วค่อยๆ เพิ่มน้ำหนักให้เข้มขึ้นออกมา กล่าวกันว่ามีความหมายสื่อในเชิงปริศนาธรรมที่แสดงถึงภาวะของจิตใจมนุษย์ว่า ถ้าอยู่ใกล้พระพุทธศาสนาจิตใจจะสะอาดหมดจดเปรียบได้กับสีสว่าง แต่ถ้าอยู่ไกลจิตใจเต็มไปด้วยกิเลสตัณหาเปรียบได้กับสีมืด การใช้สีเช่นนี้ควบคู่กับการเขียนภาพบุคคลประกอบ ซึ่งเขียนไล่ส่วนล่างเป็นภาพแสดงสภาพจิตใจของมนุษย์เช่นเดียวกัน โดยภาพที่อยู่บนเสาด้านทางสุดออกมานั้นเป็นภาพคนกำลังฆ่าโค ถัดมาเป็นภาพคนออกปาล่าสัตว์ ภาพชาวประมงหาปลา ภาพคนค้าขาย ภาพคนออกบวช และสุดท้ายเป็นภาพการสำเร็จอรหันต์ ตามลำดับ ส่วนบนพื้นสีบนเสาค้ำจะเขียนเป็นลายอุษะต่างๆ พระวิหารวัดโสมนัสนี้มีชื่อที่น่าสนใจอีกประการหนึ่งคือจิตรกรรมฝาผนัง ซึ่งโดยทั่วไปแล้วมักจะเขียนเป็นภาพพุทธประวัติหรือทศชาติ แต่ในที่นี้ได้เขียนเป็นภาพในวรรณคดีไทย คือ อิเหนา ทั้งนี้ด้วยเป็นเรื่องที่สมเด็จพระนางเจ้าโสมนัสสวัสดิมาตราชิดทรงโปรด นอกจากนั้นบนบานประตูหน้าต่าง ยังเขียนลายรดน้ำประดับเป็นภาพสมมติของพระเจ้าจักรพรรดิ ๗ ประการ คือ จักรแก้ว ช้างแก้ว ม้าแก้ว แก้วมณี นางแก้ว ขุนคลังแก้ว และขุนพลแก้ว

ระเบียงคด เป็นส่วนที่ต่อจากท้ายพระวิหารเพื่อล้อมเฉพาะพระเจดีย์ มีลักษณะเป็นผังรูปสี่เหลี่ยมจัตุรัสยาวแต่ละด้านประมาณ ๔๔ เมตร ผังนี้ด้านนอกก่อทับด้านในเปิดโล่ง แต่ละกึ่งกลางของด้านชักเป็นมุขทางเข้า ภายในระเบียงทำระดับพื้นสองลด ตอนบนตั้งพระพุทธรูปโดยรอบส่วนตอนล่างตั้งแนวเสานางเรียงรับหลังคาชั้นซ้อนอีกดับหนึ่ง ระหว่างพื้นตอนบนและตอนล่างทำเป็นคูหารูปโค้งแหลมผนังระหว่างช่องโค้งแหลมทำเสาอิงแบบเสากลมครึ่งซีกมีบัวหัวเสา เชิงเสาลักษณะเดียวกับเสาค้ำโถงพระวิหาร

พระอุโบสถ เป็นอาคารที่มีขนาดกว้างยาวประมาณ ๗.๒๐ x ๑๕ เมตร แบ่งเป็นห้าห้อง (ไม่รวมพะไล) วางบน

แนวแกนเดียวกับพระเจดีย์และพระวิหาร อาคารใช้รูปแบบเหมือนพระวิหารแต่มีขนาดเล็กกว่า ระเบียบหลังคาและการใช้องค์ประกอบต่าง ๆ มีลักษณะเดียวกัน ต่างกันเฉพาะลายหน้าบันซึ่งมีโครงสร้างลายส่วนประธาน แต่ของพระอุโบสถใช้โครงกรอบรูปรีปลายแหลมเน้นลายประธาน ลักษณะเด่นอีกประการหนึ่งก็คือ เสาพะโลรอบอาคารนั้นทำเป็นเสาสี่เหลี่ยมซีกเป็นสะพานคอสองต่อถึงกัน ที่เชิงทำผนังกระเบื้องกระเบื้องปูลู บันไดขึ้นด้านสกัดสองห้องเช่นเดียวกับพระวิหาร ผนังบันไดทำเป็นพลิงที่บัวหลังเจียดเรียบๆ ไม่มีแท่นประกบเชิงและปลายเช่นเดียวกับผนังบันไดเข้าอาคารพะโลนั้นตั้งรับด้วยฐานบัวลูกแก้วที่มุมทั้งสี่ และกึ่งกลางแต่ละด้านซีกเป็นกระเปาะฐานออกมาตั้งรับใบสีมาหินอ่อนชนิดเสมาแบบสลักเป็นกระบวนลายอย่างเทศ เฉพาะตอนมุมทำเป็นสีมาคด ฐานอาคารนั้นใช้เป็นฐานสิงห์ ส่วนซุ้มประตูหน้าต่างทำปูนปั้นประดับลายด้วยดอกและใบอย่างเดียวกับของพระวิหาร แต่การใช้โครงลายต่างกันคือ ลายซุ้มพระวิหารโครงลายจะผสมกันเป็นลายเดียวกับเครื่องหมายแทนพระองค์ ส่วนลายซุ้มพระอุโบสถจะสร้างโครงลายรูปสามเหลี่ยมเน้นลายประธานอีกชั้นหนึ่ง สำหรับบานหน้าต่างด้านนอกยังคงเขียนลายรดน้ำเกี่ยวกับรัตนะ ๗ ประการแห่งจักรพรรดิเช่นกัน แต่ด้านในกลับเขียนเป็นภาพคน และสัตว์รวม ๑๐ ชนิด ที่พระพุทธองค์ทรงกำหนดเป็นพุทธวินัยห้ามภิกษุสานเณรฉันเนื้อดังกล่าว ในขณะที่บานหน้าต่างเขียนเป็นภาพผลไม้ชนิดต่างๆ จำนวน ๘ อย่าง ซึ่งควรแก่การนำมาทำน้ำอัฐรูปานะของภิกษุสงฆ์ ระหว่างช่องหน้าต่างยังเขียนภาพเกี่ยวกับอสุภกรรมฐาน ๑๐ ประการตามที่ปรากฏในคัมภีร์พระสูตร นอกจากนี้ผนังตอนบนเหนือหน้าต่างขึ้นไปก็เขียนเป็นภาพ พุทธประวัติ เช่น ภาพพระพุทธเจ้าปางประสูติ ปางปรินิพพาน ฯลฯ รวมทั้งภาพ

เกี่ยวกับอุตุงควัตร อันเป็นการอธิบายถึงวัตรปฏิบัติของสงฆ์ฝ่ายกรรมฐานประเภทต่างๆ ในส่วนของพระประธาน นั้นเป็นพระพุทธรูปซึ่งมีขนาดเท่าคนจริง ประดิษฐานภายในบุษบก โดยสมเด็จพระวันรัตน์ (ทับ พุทฺธสิริ) เจ้าอาวาสองค์แรกเป็นผู้สร้าง พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงถวายนามว่า พระสัมพุทธสิริ เพื่อเป็นอนุสรณ์แต่สมเด็จพระวันรัตน์ ส่วนลักษณะแตกต่างที่เห็นได้ชัดเมื่อเทียบกับพระวิหารก็คือ ภายในพระอุโบสถจะปรับระดับพื้นให้เรียบเสมอเป็นแนวระนาบเดียวกัน ส่วนพระวิหารจะยกกระดานเป็นสองตอน รวมทั้งภายในพระอุโบสถไม่ตั้งเสาประธานหรือเสาร่วมในรับโครงจั่วประธาน แต่ใช้ระบบการตั้งตุ๊กตามันชื้อเอกแทนส่วนภายนอกอาคารนั้น พระอุโบสถจะตั้งอยู่บนฐานไพทีซึ่งยกกระดานขึ้นสูงประมาณ ๑ เมตร ขอบไพทีตั้งกำแพงแก้วกรุกระเบื้องปูลูเป็นราวพนัก เพื่อแสดงถึงเขตแห่งมหาสีมาชั้นใน โดยเว้นช่องว่างให้เป็นเขตสีมันดริก

พระเจดีย์ ตั้งอยู่หลังพระวิหาร เป็นเจดีย์ทรงกลมแบบทรงลังกา ฐานสี่เหลี่ยมกว้างโดยรอบ ๘๐ เมตร สูง ๒๗ วา ๓ คอก (๕๕ เมตร) ภายนอกแต่เดิมเป็นเจดีย์ทาสีขาว ปัจจุบันประดับกระเบื้องสีทอง ภายในบรรจุพระบรมสารีริกธาตุ แต่ครั้งสร้างวัดในสมัยรัชกาลที่ ๔

ส่วนเขตสังฆาวาส วางขนานอยู่ด้านซ้ายและด้านขวาของเขตพุทธาวาส ภูมิอันเป็นที่พำนักของพระสงฆ์แบ่งหมู่กุฏิเป็นคณะ ๖ คณะ คือ ๑ ๒ ๓ ๔ ๕ และ ๖ ส่วนใหญ่กุฏิสร้างเป็นตึกมาแต่ครั้งสมัยรัชกาลที่ ๔

สรูป วัดโสมนัสวิหารนั้น สร้างขึ้นเมื่อ พ.ศ. ๒๓๙๖ ทรงสร้างขึ้นเป็นวัดแห่งแรกในสมัยรัชกาลที่ ๔ มีการวางแผนผังเป็นแบบขนาน คือตำแหน่งเขตพุทธาวาสอยู่ตรงกลาง เขตสังฆาวาสวางขนานอยู่ด้านซ้ายและด้านขวาของเขตพุทธาวาส มีรูปแบบวัดโดยวางพระวิหารอยู่หน้าพระเจดีย์ พระอุโบสถ ส่วนสีมาเป็นแบบสีมา ๒ ชั้น คือ มหาสีมาและซิมทสีมา

(โปรดอ่านต่อฉบับหน้า)

(ต่อจากฉบับที่ ๖๗)

• สก.จ่านอง คับธริก
อาจารย์ประจำคณะมนุษยศาสตร์ มจร.

ชย เวร์ ปสวัตติ   พุทฺชํ เสติ ปราชโต
 อุปสนโต สุขํ เสติ   ทิตฺวา ชยปราชยนฺติ.*
 จตฺตถ. อชาตสตฺตฺ นาม ชตฺตโย พิมพิสารเวเทหิ
 ปุตฺโต อโหสิ. โส ปาปมิตฺโต ปาปสทาโย ปาปสมฺพวงโก
 เทวทตฺเตน สทฺธี เอกโต นานาปาปกมฺมานิ อนฺตมโส อนฺตริ
 ยกมฺม อกาลิ. โส ปิตฺรํ พิมพิสารํ พนฺธนาการ์ ปเวเสตฺวา
 นานาวิธิตฺ ทเมตฺวา มาเรสิ. ตโต โส, ยทา มहेสิ อุทยภทฺทํ
 กุมารํ วิชาเย, ตทา โข กาลกตฺสส ปิตฺโน อุปการํ อนฺุสฺสริ.
 อุทยภทฺทสฺส ชาตกาลโต กิร พิมพิสารสฺส อปริมํ อปฺจฉิมํ
 มรณํ อโหสิ. อชาตสตฺตฺ เตน ยาวซีว วิปฺปฏิสโร อโหสิ. ตสฺส
 วตฺถุ ทิฆนิกายสฺส สามณฺณผลสฺสฺเต เจว สุมงฺคฺลวลาสิเนีย
 อฏฺฐกถาย จ วุตฺตานุสारेณ ชานิตพฺพํ. ตสฺส จ สนฺติเก
 พาทิสฺรลทฺธิกา นานาสทฺธา อมจฺจา ราชกิจจํ กรเญยฺ.
 ตสฺมา ตทฺทฺโปสเถ ปณฺณรเส โกมฺทียา จาตุมมาสิเนีย ปณฺณาย
 ปณฺณมาย รตฺติยา สมณํ วา พุราทมณํ วา ปยฺรูปาลิตฺุ อารภิ.
 เตสฺส โกลิ อมจฺโจ สกาจารย์ํ ปุรณกสฺสปี อุปสงฺกมิตฺุ อโรเจสิ.
 โกลิ ปกฺรจฺจายนํ ฯลฯ. อชาตสตฺตฺ ปน โกมารจฺจสฺส
 ชิวกสฺส อาโรจเนน ภควนฺตํ อุปสงฺกมิตฺุ คโต. โส ชิวกมพฺพนํ
 ปวิสนโต ภโต สโรโต โลมทฺฏจฺชาโต ภควนฺตํ อุปสงฺกมิตฺฺวา

ตฺถนทฺภูตํ ภิกฺขุสงฺฆํ ทิสฺวา อุทาเนสิ อิมินา เม อุปฺสเมณ
 อุทยภทฺโท กุมารो สมฺนนาโคโต โทตฺติ. โส สตฺถุนา เทสิตฺ
 จุลลสิลาทิปฺปฏิสฺยตฺตํ ธมฺเมเทสนํ สุตฺวา ปสนฺโน รตนตฺตยํ
 สรณํ คโต ปิตฺรํ ซีวิตา โวโรปนตฺถาย ธมฺมจฺกขฺุ ปตฺตุ
 อสฺสโกนโต ทโต อโหสิ อุปฺทโต.

โส มทฺวารเส
 วสฺสานํ ปจฺมํ มาสํ   สพฺพเสนาสเนสุปี
 กಾರೆสุ ปฺปฏิสงฺขารํ   วตฺวานาชาตสตฺถุโนติ
 อาทิวุตฺตานุสारेณ
 ปจฺมสงฺคีตียํ พุทฺธสาสฺนูปถมฺโก อโหสิ. โส ปน ครุ
 กมฺมกถาย อตฺตโน
 ปุตฺเตน อุทยภทฺเทณ กุมारेณ รชฺชํ อจฺฉินฺทิตฺฺวา
 มาริโต. ตโต ปรี ปิตฺตฺฆาต-วสฺชตฺตยิสฺส ทฺวิทิตฺฺหฺยเคทฺธิ นาคฺรา
 อิทํ วสํ อนิจฺฉนฺตา นาคทาสากรณํ
 มเตตฺวา สาธุสมฺมตํ สฺสุณาคํ นาม มทฺมาจฺจ รชฺเช
 จปยีสฺ. เตนิทํ มทฺวารเส
 ปิตฺุ ฆาตฺวารโสย-   มิติ กุทฺธาถ นาคฺรา
 นาคทาสากรณานํ   อปเนตฺวา สฺมาคตา
 สฺสุณาโคติ ปณฺณตํ   อมจฺจํ สาธุสมฺมตํ
 รชฺเช สมนสิถิณจีสฺ   สพฺเพสํ ทิตฺมานสาตี วุตฺตํ

(มทฺวารเส. ปจฺม. ๑๖)

* ส.ศ. ๑๕/๓๑/๒๒

ปณณม. อโสก นาม มหาราชา ติปิฏเก น นามปากาฏ อโหสิ. โส ทิ พุทธปริณิพพานโต ทวินัน วสสสถานัน อปุริ อฏจารสวสเส ชมพุทึเป เอกราชาภิเสก ปาปณิ. ตสส ปวตติกา เกรวาทสส สมณตปาสาทิกาย นาม อตถกถาย จ มหายานนิกายสส สกฏกาสาช อโสกททานา นาม คมภีรา จ ลทพพา. ชมพุทึเป พุทธสาสนปวตติกา วินา อโสกน ปริปริยา กเถตุ น สกกา. ตโต อุตตริ, สเจ อโสก มหาราชา ชมพุทึเป น อุปชชิสส, ชมพุทึเป วานานาปเทเส วา พุทธสาสนสส ธารณั ผรณั น ยาวชชตนา ภิวตุ อสกขิสส. โส ทิ มหาวิโร อนาคตาวิสยจกขุโก โมคคล ลิปุตตาทีหิ เถเรหิ สทธี เอกโต สุวณณภูมิมาทปเทเส สมณทูเต เปเสสิ. พุทธสาสนสนตติ ยาวชชตนา ปทีเปเน ปทีปชาลไซตณั วิย ตัญจติ.

อถวา โส สเวชนียจानวิญญาปนตถาย สีลาถมเมส อกขรานิ ลีขาเปตวา จเปสิ. ฐปาทีสาสนปริยาปนัน วตถุ มิจฉาทัญญิกเกหิ ภินัน อฏจ วสสสถานัน น ปากาฏ. ตโต ปรั โช จีรกาลั อตถงคตปเทสาคตา วีรา มหามจจา ชมพุทึเป นานาวตถุณี ลิกขนตา ตนต ขมาเปตวา พุทธสส สเวชนียจานานิ เจว นาลนทาวิชชาลาทิจานานิ จ ปสสิส. อโสกสส มหาราชาสส คณูปกาโร มหนโตเยว โหติ. โส ติปิฏกราชาลโม ว อคโค ปสสิตพโพ.

อิม โช ราชาโน ติปิฏเก จ ตสส อฏจกถาย จ ปากาฏา อตีเตเยว อหสิ. อมญเ ว ราชาโน พุทธมามกา ยสมี กสมิฉริ รฏเจ รชชการกา ปจจปนเน ปณณายนติ. อิทานิ ตสส กสสิจิ ปวตติกา วณณยิสสามิ.

ทิมวนตลนติเก ชมพุทึปุตตริทิสมาเก ฐจानรฏจสส ราชา สกกาสาช จิกมิ วังชุก อิติ ปากาฏนามาภิเษโย ตสมี รชชั การเต. โส ยวชตติโย สสุ กาพเกโส ภเทรณ สมณนาคโต อุตตรรูปโร อโต อตีตจตถถาสเส สยามรฏจัน อาคตปพโพ อโหสิ. ตสส ฐจानรฏเจ พุทธสาสนั มหายานนิกาย โหติ. ตสมี ฐฐานวาสิณั ชนนานั ซีวิตปวตติ พุทธวจนานสาเรณ สนตัญญิจปฏิสัยตตตตติยา จปีตา. น อตถงคตรฏจानคตา อติคามสขลลิกานโยคาคตา อพตตวา วา มหาโคคตา วา ปมาณั โหติ. ตสมวา โช โส สปริวาโร สฆาตโก พุทธมามโก พุทธธมมโช อชมตตสขาย อตตโน ปชั ปสาสติ. อตตโน ราชานวตตกา ฐจानวาสิ ชนา อนูรูป ผาสกั ชีวนติ.

อปโร พุทธมามโก ชตติโย มหาราชา สยามรฏจสส ภูมิพลติ ปากาฏาภิเษโย โหติ. โส ชินโน รตถณญ อทคโต วโยอนุปโต อิมสมมี วสเส จตฺราสิตีวสสิโก หุตวา ปณณจสฏจิวสสาณิ รชชั การเต. อิทานิ โส เอกทา อาพาธเน ปีหิตโต เจ้าพระยา อิติ นทีตีเร ลีริราชวุหยคิลาณสาลาฬั ว

สตี. โส โช อาพาธโกปิ สมานโ สพพทา ทยชชานัน อตถาย ทิตาย สขาย สพพทิจจัน กโรติ. เตน พุท ทยชชนา เจว วิเทสิชชนา จ เทวสิกั คนธมาลาทิตถถา ติลาณสาลาภิมุชา ตสส วรทานกถั กเถตุ คจฉนติ. น สกกา ตสส มหาคณูปกาโร สพพปกาเรณ วณณเถตุ, ตสสมาสส คณูปกาโร สงเชเปเน วิญญาตพโพ.

๑. โส พุทธมามโก ว หุตวา อตตนาปี ธมมึ จรณ โต ปเรปี ธมมึ จาเร สมหาเปเนโต สพพทา ทานาทิตสราชธมเมส ตัญจติ.

๒. ปุน จปรั โส อโต ปเร โยพพนสมปนโน พลสมุ ปนโน ชนนานั ฉาตกภยาทีนั วิรัชตี เจว เตสั อาชีวนวตติ ปุเรตุ จ ชนปเท คจฉติ. ทยชชนา ราชนาธา นิตทุกชา สขปปตตา อนตมโส ปจจนตปเทเส คิริवासีชนา อตตานูรเบเน ตนต อตถั ลภนติ.

๓. ปุน จปรั อตีเต วา ปจจปนเน วา ปุนปุน สยามรฏเจ อทกภยั อุปชชติ. โส ตสส ปนุทนตถาย มหาปติรณจ อนุปติรณจ กาเรสิ.

๔. ปุน จปรั โส พุทธสส สนตัญญิจอนุสาสนิ อา หริตวา ความชนานัน ปฏีรูปอนูรูป กตวา เทเสสิ. อัย สนตัญญิจตติ ทยภาสาย เศรฐสิกิจพอเพียง อิติ สทเทเน วา อิงคภาสาช Suficiency Economiss อิติ สทเทเน วา ปากาฏา.

อตีเต สุวณณภูมิภาเค ราชาโน นานารฏเจส รชชั การเส. เสยยถีท. มินตง อิติ ราชา มรณมรฏจสส รชชั การเส. สตตโม ชยวรมโน นาม ราชา กมพชรฏเจ รชชั การเส. โพธิสาโร นาม ราชา เจว ชยเชฏจาธิราชา นาม ราชา จ ลาวรฏเจ กาลเน วาเรณ รชชั การเส. อิทานิ ปนเตส ราชาวิโส นตถิ. ตสส ตสส ปมุชา ปริวตตณั ปตวา นานาภาสาช ปธานาธิปตีติ (President) วา นายกรฎจมนตติ ตี วา สทเทเน วจฉนติ. กมพชรฏเจ ปน

สีหนถมุนีติ ราชา รชชั การเต. โทตุ เอวั. มยั พุทธมามกา ชตติเย วา อชตติเยวา พุทธมามเก ปมุเช ปคคณหาม.

สเจ มม กถาวสาเน ภิญจิ ชลิกั วา อปราโธ วา อตถิ. ตุมเห เมตตายกา กรณายกา ชมถ เม,

รตตตยานูภาเวณ สุชั ตุมทากั โหตุ.

อตถจินเตน นาม อุปาสเกน พุทธสส ภกวโต ปริณิพพานโต ปณณจสตาธิگانัน ทวินัน สทสสาณมุปริ จตฺตปณณาสาย สตานปจจเยเน สूरियคตติยา วิจฉิกายนมาสสส เอกวิสตีเม ทิเน กถาย กตา

วีเรน นาม อุปาสเกน อัย มุทิตตา.

วิภวาทและจรรยา คืออะไร

• สก.ชำนาญ กนิษฐ
อาจารย์ประจำคณะมนุษยศาสตร์ มจร.

สัภาสิตประจำมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัยว่า วิชชาจรรยาสมปยุโน โส เสฏโฐ เทวมานุเส แปลงง่าย ๆ ว่า ผู้ถึงพร้อมด้วยความรู้และความประพฤติ เป็นผู้ประเสริฐสุดในหมู่เทวดาและมนุษย์ สุภาสิตนี้ ไม่ใช่ของพระพุทธเจ้า แต่เป็นของสังฆมณฑลที่ถือว่าเป็นพุทธภาษิตโดยถือหลักว่า พระพุทธเจ้าทรงรับรอง ปรากฏอยู่ในตอนท้ายของอัมพัฏฐสูตร ที่มณิกาย (๙/๑๕๙-๑๖๑/๑๒๘) อัมพัฏฐสูตรนั้นเป็นเรื่องของการพูดทำความถึงเรื่องวรรณะ ถือเป็นการแสดงความอวดดีของอัมพัฏฐมานพศิษย์ไปกขรสาติพราหมณ์ ที่ถือตัวว่าเป็นพราหมณ์แสดงอาการไม่สมควรต่อหน้าพระผู้มีพระภาคและกล่าวคำดูถูกศายสกุล พระผู้มีพระภาคจึงต้องแสดงธรรมย้อนหลังไปถึงโคตรของมานพว่า มาจากกัณหาชนโคตร บรรพสตรีเป็นนางทาสีชื่อทิสา ส่วนบรรพบุรุษของพวกศายะคือพระเจ้าโสภากราช ถ้าพูดภาษาปัจจุบันก็ว่าชุดโคตรสาธยายกันพระสูตรนี้ถือว่าเป็นของเฉพะย้อนไปถึงประวัติศาสตร์

สุภาสิต วิชชาจรรยาสมปยุโน ฯลฯ ทรงแสดงเพื่อให้เห็นความสำคัญของความรู้และความประพฤติว่าสำคัญกว่าชาติสกุล หรือการถือวรรณะ พระพุทธเจ้าได้ตอบคำถามของอัมพัฏฐมานพว่า

“ใครก็ตามยังถือชาติ โคตร ถือตัว ถืออวาหะ วิวาหะ คนเหล่านั้นอยู่ยงห่างไกลจากความรู้และความประพฤติอันยอดเยี่ยม ต่อเมื่อละความถือชาติ ถือโคตร ถือตัว ถืออวาหะวิวาหะได้ จึงจะทำให้แจ้งซึ่งความรู้และความประพฤติอันยอดเยี่ยม”

(เย ที เกลิจ อมพฏฺจ ชาติวาทวินิพฺพธา วา โคตต วาทวินิพฺพธา วา มานวาทวินิพฺพธา วา อวาทวินิพฺพธา วา อารกา เต อนุตฺตราย วิชชาจรรยาสมปทาย ปทาย โช อมพฏฺจ ชาติ วาทวินิพฺพธญฺจ โคตตวาทวินิพฺพธญฺจ มานวาทวินิพฺพธญฺจ อวาทวินิพฺพธญฺจ อนุตฺตราย วิชชาจรรยาสมปทาย สจฺฉิกิริยา โหตีติ (๙/๑๖๒/๑๒๙)

ถ้าจะถือกันจริงๆ ทั้งที่พระพุทธเจ้า ไม่ทรงสนับสนุนให้ถือ ทรงสรุปว่า

ขตติโย เสฏโฐ ชนตสมี เย โคตตปปฏิสาริโน.

วิชชาจรรยาสมปยุโน โส เสฏโฐ เทวมานุเส.

ในหมู่มนุษย์ที่รังเกียจกันด้วยการถือโคตร กษัตริย์ประเสริฐที่สุด

แต่ผู้ถึงพร้อมด้วยวิชาและจรรยาประเสริฐที่สุดในหมู่เทวดาและมนุษย์.

คาถาของสังฆมณฑลนี้มี ๒ ระดับ ถือระดับทั่วไป หากอยากถือวรรณะกันแล้ว พวกกษัตริย์สุดยอดในที่นี้จะไม่อธิบายมาก เชื่อว่าอิริชนทั้งหลายที่อ่านเรื่องประวัติศาสตร์และบุคคลสำคัญของโลกคงเข้าใจความสำคัญของกษัตริย์และราชวงศ์เป็นแน่แท้ ในระดับที่ ๒ ของสุภาสิตนี้ถือเป็นสุดท้าย คือจะอยู่ในวรรณะใดสูงต่ำขนาดไหนไม่สำคัญที่สำคัญคือ มีวิชาและจรรยาหรือไม่ ถ้ามีก็เลอเลิศอย่าว่าแต่ในหมู่มนุษย์เลย ในหมู่เทวดาก็ไม่ได้

มาถึงระดับความเข้าใจว่า และมีวิชาและจรรยา คืออะไรเล่า ทุกคนมีความรู้และความประพฤติดีบ้างหย่อน

บ้าง อย่างเห็นข่าวช่อง ๓ เมื่อ ๓ วันก่อน หลวงพ่อที่ท่าน ออกมาทำตลากับเจ้าคณะจังหวัดเพชรบูรณ์ ดูการพูดของท่านแล้วถือว่ามีความรู้พอสมควร รู้เรื่องพรรษา รู้เรื่องกรรมของสงฆ์ แต่การวางตัวและอาการของท่านแปลกๆ ไปทางคณะสงฆ์และบ้านเมืองจำทำอย่างไร เชื่อว่าทางคณะสงฆ์และผู้ปกครองคงรู้วิชาที่จะไปพูดกับท่าน

แต่ในพระสูตรและสุภาสิตที่กำลังกล่าวนี้ ผู้เขียนต้องนำพุทธพจน์ที่ตรงแท้มาอ้างอิงเป็นหลัก ไม่เช่นนั้นแล้ว เราจะออกห่างความจริงในหลักธรรมไปเรื่อยๆ บางทีได้ยินพระเถระระดับบริหารให้โอวาท แล้วสรุปว่า วิชา คือปริญญาที่ได้รับไป จรณะ คือ ประพฤติเรียบร้อยให้เหมาะสม มีถูกอยู่ แต่ถ้าคิดเป็นเปอร์เซ็นต์ประมาณ ๕% ในเมื่อในพระสูตรต้นตูปัญญา พระอานนที่ได้ตอบไว้แล้วและพระพุทธเจ้าได้ทรงอนุโมทนา (ในอรรถกถาบอกว่า พระพุทธเจ้าตรัส “สาธุ” ในทำพระสูตรว่า พระศาสดาทรงพอพระทัย (สมณญโธ)

ในเศษปฏิปทาสูตร (๑๗/๒๔-๓๕/๒๔-๓๒) พระอานนก็ได้แสดงวิชาและจรณะแก่เจ้ามหานามและศากยะทั้งหลายว่า

พระอริยสาวก เป็นผู้ถึงพร้อมด้วยศีล นี่เป็นจรณะของท่าน

พระอริยสาวก เป็นผู้มีความอดทนอันคุ้มครองแล้วในอินทรีย์ทั้งหลาย (สำรวมอินทรีย์) นี่เป็น

จรณะ

พระอริยสาวก เป็นผู้รู้ประมาณในโภชนะ นี่เป็นจรณะของท่าน

พระอริยสาวก เป็นผู้ประกอบความเพียรเป็นเครื่องตื่น นี่เป็นจรณะของท่าน

พระอริยสาวก เป็นผู้ประกอบด้วยศีลธรรม ๗ นี่เป็นจรณะของท่าน (รวมจรณะ ๕)

พระอริยสาวก เป็นผู้ได้ฌาน ๔ นี่เป็นวิชาของท่าน

พระอริยสาวก ระลึกชาติได้ ๑ ชาติ - แสนชาติ นี่

เป็นวิชาของท่าน

พระอริยสาวก ได้ทิพย์จักขุอันบริสุทธิ์สว่างวิสัย มนุษย์ นี่เป็นวิชาของท่าน

พระอริยสาวก ได้ปัญญาวิมุตติอันหมดสิ้นอาสวะ นี่เป็นวิชาของท่าน (รวมวิชา ๔)

และสุดท้ายพระอานนาก็ได้สรุปว่า วิชาจรรยาสมปนฺโน ฯลฯ ดังกล่าวข้างต้น เราทั้งหลายเป็นเจ้าของหน้าที่ ฌานจารย์ ทั้งบรรพชิตและคฤหัสถ์แห่ง มมร ที่นำสุภาสิตนี้ มาเป็นสุภาสิตประจำมหาวิทยาลัย ให้ทราบว่าเป็นสุภาสิตอันสูงส่ง ดูแล้วถ้าบรรพชิตคฤหัสถ์จะทำตามสุภาสิตได้บ้าง คือ จรณะข้อแรก มีศีล โดยเฉพาะบรรพชิตผู้เป็นที่เคารพของคฤหัสถ์ ขอได้ตระหนักถึงจรณะข้อ ๑ อย่างยิ่ง เพราะในจุฬารทูลอวาทสูตร (๑๓/๑๒๗) มีพุทธโอวาทว่า

ราหุล เรากล่าวบุคคลผู้ไม่มีความละเอียดในการกล่าวมฺสา

ทั้งที่รู้อยู่ ที่จะไม่ทำบาปกรรมแม้หน้อยหนึ่งไม่มี ฉะนั้นเหมือนกัน

เพราะเหตุนั้นแล ราหุล เธอพึงศึกษาว่า เราจักไม่กล่าวมฺสา แม้เพื่อ

หัวเราะกันเล่น ราหุล เธอพึงศึกษาอย่างนี้แล

บรรณานุกรม

พระไตรปิฎกบาลีสยามรัฐ เล่ม ๙ ลิลขันธวรรค มหามกุฏราชวิทยาลัย

พระไตรปิฎกบาลีสยามรัฐ เล่ม ๑๓ มัชฌิมปิณฑาสก์ มหามกุฏราชวิทยาลัย

พระไตรปิฎกและอรรถกถาแปล เล่ม ๒๐ มหา มกุฏราชวิทยาลัย

พระไตรปิฎกฉบับสำหรับประชาชน (๒๕๓๙) สุชีพ ปุญญานุภาพ มหามกุฏราชวิทยาลัย

หลวงพ่อกลับวัด

เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๓๕ คณะศิษยานุศิษย์ของหลวงพ่อบุญธรรมนิกร (ผัน ธัมมวโร) เจ้าคณะอำเภอบัวใหญ่ จังหวัดนครราชสีมา (ปัจจุบันหลวงพ่อมรณภาพแล้ว) ได้มีมติที่จะหล่อรูปเหมือนเท้าวัดจริงถวายหลวงพ่อบุญธรรมนิกร โดยมีหลวงพ่อบุญธรรมนิกรอยู่ด้วย เกรงว่าต่อไปภายภาคหน้า หากหลวงพ่อบุญธรรมนิกรล่วงลับแล้ว จึงค่อยคิดทำ จะเป็นเรื่องยุ่งยาก โดยเฉพาะในการหาคนที่มาเป็นหุ่นและหารูปภาพมาให้ช่างปั้นดูเป็นแบบในการปั้นหุ่นโดยเฉพาะใบหน้า และศีรษะ ซึ่งเป็นส่วนสำคัญที่จะตัดสินว่าเหมือนหรือไม่เหมือน

ดังนั้น คณะศิษยานุศิษย์จึงมีมติร่วมกันตัดสินใจสร้างรูปหล่อหลวงพ่อบุญธรรมนิกรในขณะที่ยังมีชีวิตอยู่แต่ก่อนที่จะทำการสร้างพวกเราก็คงไม่ลืมที่จะไปกราบนมัสการขออนุญาตจากหลวงพ่อบุญธรรมนิกร ซึ่งท่านก็ไม่ขัดข้อง และยินดีเดินทางไปกรุงเทพฯ เป็นแบบให้ช่างปั้นหุ่นอีกด้วย (การที่ต้องขออนุญาตก็เพราะ บางท่านมักจะถือว่า การสร้างรูปเหมือนในขณะที่ยังมีชีวิตอยู่ จะเป็นเสมือนหนึ่งลางบอกเหตุว่า อายุจะไม่ยืนยาว และไม่อนุญาตให้สร้าง)

ผมเป็นผู้ที่ได้รับมอบหมายให้ดำเนินการในเรื่องนี้ แต่ก่อนที่ผมจะเล่าเรื่องนี้ต่อไปผมอยากขอแนะนำให้ท่านผู้อ่านได้รู้จักกับหลวงพ่อบุญธรรมนิกรสักเล็กน้อย เพื่อให้ท่านได้ทราบว่าหลวงพ่อบุญธรรมนิกรมีความสำคัญอย่างไร

หลวงพ่อบุญธรรมนิกรเป็นชาวจังหวัดบุรีรัมย์โดยกำเนิด ท่านบวชตั้งแต่เป็นสามเณรกระทั่งเป็นพระภิกษุ และขณะนั้น (พ.ศ. ๒๕๓๕) อายุ ๗๒ ปี (อ่อนกว่าหลวงพ่อบุญธรรมนิกร ๑ ปี) ตั้งแต่บวชมาหลวงพ่อบุญธรรมนิกรไม่เคยไปจำพรรษา

ที่ไหนอื่น นอกจากในช่วงที่ยังหนุ่มได้ออกธุดงค์ไปตามป่าเขาในเขตภาคอีสาน และประเทศลาวบ้าง และเที่ยวแสวงหา และเรียนรู้อาณาจักรในหลายๆ ตามความนิยมของพระภิกษุสามเณรในสมัยนั้น

หลวงพ่อบุญธรรมนิกรได้เป็นผู้นำในการพัฒนาท้องถิ่นจนเจริญก้าวหน้า มีถนนลาดยาง ไฟฟ้า น้ำประปา สถานอนามัย โรงเรียนทั้งระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา ในขณะที่เดียวกันท่านก็เป็นผู้นำทางจิตวิญญาณ สั่งสอนอบรมประชาชนในท้องถิ่นจนมีชื่อเสียงเป็นที่รู้จักกันไป การที่ท่านเป็นผู้นำทั้งในด้านการพัฒนาวัตถุ และจิตใจ หลวงพ่อบุญธรรมนิกรจึงได้รับพระมหากรุณาธิคุณแต่งตั้งเป็นพระครูสัญญาบัตร มีพระราชทินนามว่า “พระครูบุญธรรมนิกร” และต่อมาได้รับแต่งตั้งจากคณะสงฆ์ให้เป็นเจ้าคณะอำเภอบัวใหญ่ตามลำดับ หลวงพ่อบุญธรรมนิกรเป็นพระเถระผู้ใหญ่ เป็นรัตติกาลที่คณะสงฆ์และทายาททายิกาในอำเภอบัวใหญ่ และอำเภออื่นๆ ในเขตจังหวัดนครราชสีมาและจังหวัดใกล้เคียงเคารพสักการะโดยทั่วไป

สำหรับเรื่องวิทยาคมนั้น หลวงพ่อบุญธรรมนิกรก็บ่งบอกว่าพอตัวทีเดียว ถึงขนาดที่หลวงพ่อบุญธรรมนิกร ปริสุทโธ เคยดูญาติโยมจากอำเภอบัวใหญ่ที่ไปให้ท่านเคาะหัวถึงวัดบ้านไร่ว่า “พวกมึงมาหาถูกไหม ที่อำเภอบัวใหญ่ก็มีหลวงพ่อบุญธรรมนิกร ต่อไปพวกมึงไม่ต้องมาหาถูกอีก ให้ลำบากดอก”

แต่โดยปรกติหลวงพ่อบุญธรรมนิกรไม่นิยมสร้างวัตถุมงคล จะมีเหรียญรูปของท่านบ้างก็จำนวนน้อย ที่ญาติโยมสร้างถวายเอาไว้แจกเป็นที่ระลึกสำหรับผู้ไปทำบุญที่วัดท่านั้น วัตถุมงคลที่ท่านสร้างเอง และค่อนข้างโด่งดัง ก็คือตะกรุด แต่

ระยะหลังก็ไม่ค่อยสร้างแล้ว ผู้ที่ได้ตะกรุดหลวงพ่อก็ไปส่วนใหญ่ จะเป็นลูกศิษย์ลูกหาที่ใกล้ชิดมิไว้ตัดตัวเพื่อป้องกันตนเอง เท่านั้น

สรุปเป็นว่า หลวงพ่อนิยมสร้างคนมากกว่าสร้างวัตถุมงคล นิยมเทศน์สั่งสอน หรือที่เรียกว่า “อนุสาสนีปาฏิหาริย์” มากกว่า “อิทธิปาฏิหาริย์” แต่ท่านก็ไม่ปฏิเสธ ถ้าหากมีญาติโยมไปขอให้ท่านช่วยรดน้ำพระพุทธรูป หรือเสกเป่า หรือเจิมรดเพื่อความเป็นสิริมงคล โดยเฉพาะการเจิมรดซึ่งลือลือกันว่า “ขลังมาก” รับรองว่าปลอดภัยจากอุบัติเหตุแน่ หากไม่ให้ก็กัก(สตรีที่มีไข้ภรรยา หรือคู่รัก หรือญาติ) นั่งเบาะหน้าคู่กับคนขับ

การสร้างรูปเหมือนหลวงพ่อดำเนินไปด้วยดีจนแล้วเสร็จ และจะเชิญขึ้นไปฉลองในวันสงกรานต์ปีนั้น ก่อนวันสงกรานต์ ผมได้ติดต่อให้หลานชายซึ่งทำงานอยู่ที่กรุงเทพฯ นำรถปิ๊กอัพไปรับรูปหล่อหลวงพ่ที่โรงหล่อแถวถนนเพชรเกษม ๕๑ โดยผมจะเป็นผู้นำทาง และตกลงกันว่า เมื่อรับรูปหล่อหลวงพ่แล้วให้พาผมไปส่งที่บ้านแถวบางกะปิ เสียก่อนแล้วค่อยวิ่งต่อไปยังโคราช ส่วนผมและครอบครัวจะเดินทางไปในเวลาเช้าตรู่วันรุ่งขึ้น โดยจะไปถึงโคราชก่อนเที่ยง

สำหรับเส้นทางระหว่างบ้านผมกับโรงหล่อถนนเพชรเกษม ๕๑ นั้น ก็ขบอกว่าผมไปมาไม่น้อยกว่าสิบเที่ยว เพราะตั้งแต่ขึ้นตอนติดต่อกันในการสร้างรูปเหมือนกระทั่งหล่อเสร็จ ผมต้องเที่ยวไล่เที่ยวขอกว่าสิบเที่ยวดังกล่าว และในการเดินทาง ผมก็ทดลองไปทุกรูปแบบ ทั้งขับรถไปเอง นั่งแท็กซี่ และนั่งรถประจำทาง เอาเป็นว่าผมชำนาญเส้นทางนี้ขึ้น “เทพ” ก็แล้วกัน แต่แล้วเรื่องที่ไม่น่าเกิด ก็เกิดขึ้นจนได้...!!!

รถเชิญรูปหล่อหลวงพ่วิ่งออกจากโรงหล่อซอยเพชรเกษม ๕๑ มุ่งหน้าสู่บางกะปิ แต่พอรถมาถึงแถววงศ์สว่าง ซึ่งเป็นจุดที่เราจะต้องเสียชื้อยออกถนนประชาชื่น และเสียชื้อยเข้าเพชรเกษม เพื่อไปสามแยกเกษตร(สมัยนั้นยังไม่มีถนนเกษตร-นวมินทร์) เข้าซอยเสนาฯนิคมทะเลออกสุขาภิบาล ๑ (ปัจจุบันเปลี่ยนชื่อเป็นถนนนวมินทร์) ู๊ๆ ผมก็เกิดอาการมึนงงยังงัยชอบกล คล้ายๆ จะง่วงนอนก็ไม่เชิง รู้สึกตัวทุกอย่าง และมองเห็นอะไรตามปรกติ แต่มึนมิ่นๆ คีระะยังงัยบอกไม่ถูก พอหลานชายที่เป็นคนขับรถถามว่า “เสียชื้อยสามแยกนี้ใช่ใหม่น้า?” ผมก็ตอบว่า “ใช่” เพราะ

ตามสายตาที่เห็นขณะนั้นก็เป็นสามแยกประชาชื่นแน่นอน (ปัจจุบันเป็นสี่แยกประชานุกูล) คนขับก็เสียชื้อยตามที่ผมบอก แต่เมื่อรถวิ่งไปเรื่อยๆ ผมมองดูสภาพภูมิประเทศรอบข้าง ก็รู้ได้ทันทีว่า ไม่ใช่ถนนที่เราจะไป แต่ไม่ทราบว่าเป็นที่ไหน

รถวิ่งต่อไปจนถึงสามแยกอีกแห่งหนึ่ง ซึ่งผมก็ไม่รู้ว่าเป็นที่ไหน หลานชายก็ถามอีกว่า “จะไปทางไหน?” ผมก็ตอบว่า “ซ้าย...ซ้ายตลอด” หลานก็เสียชื้อยตามที่ผมบอก จนรถวิ่งมาถึงสี่แยกซึ่งผมก็ไม่ทราบอีกเหมือนกันว่าเป็นสี่แยกอะไร แต่คราวนี้พอถูกถามว่าจะเสียชื้อยซ้าย หรือขวา หรือตรงไป ผมกลับบอกไปว่า “คราวนี้ตรงลูกเดียว” ซึ่งหลานชายก็ทำตามอย่างว่าง่าย

แต่พอผ่านสี่แยกนั้นไปไม่กี่กิโลนั้ก พวกเราต่างร้องออกมาเป็นเสียงเดียวกันว่า “เฮ้ย...เรามาที่นี่ได้ยังกันนี้?” โดยเฉพาะผมซึ่งเป็นคนนำทาง ตกอยู่ในอาการงงยิ่งกว่าไก่ตาแตกเสียอีก เมื่อเรามองเห็นป้ายบอกเส้นทางตัวเบ๊งๆ เขียนไว้ว่า “ทางไปรังสิต” ผมสั่งให้หลานวิ่งชิดซ้ายและหยุดรถเพื่อปรับแผนกันใหม่ แทนที่จะให้หลานตีรถกลับบางกะปิตามที่พูดกันไว้ ผมเลยให้เขาขับรถวิ่งตรงไปรังสิต และต่อไปยังโคราชเสียเลย ส่วนผมจะนั่งแท็กซี่กลับบ้านพรุ่งนี้พบกันที่โคราช

แต่ก่อนที่จะให้หลานออกรถ ผมก็ไม่ลืมที่จะบอกเขาว่า “รูปหล่อหลวงพ่อนี้ศักดิ์สิทธิ์นะ ท่านคงอยากจะได้กลับวัดมาก ถึงได้ทำให้เราหลงทางเช่นนี้ แทนที่เราจะไปบางกะปิ กลับกลายเป็นรังสิต หลวงพ่คงเห็นว่าถ้าไปบางกะปิมันจะเสียเวลากลับวัดมากกระมัง?” พุดจบผมก็พนมมือไหว้รูปหล่อหลวงพ่ และอธิษฐานขอให้รถนำท่านกลับถึงวัดโดยรวดเร็วและโดยสวัสดิภาพ หลานชายและเพื่อนของเขาที่มาด้วยกันก็ยกมือขึ้นไหว้ สีหน้าและแววตาของเขาทั้งสองดูมีความมั่นใจว่า พวกเขาจะขับรถถึงจุดหมายปลายทางด้วยความปลอดภัยเป็นแน่แท้ เพราะพวกเขามีหลวงพ่อนั่งไปด้วยคอยคุ้มครองตลอดทาง

ท่านผู้อ่านครับ ผมคงต้องสารภาพตรงๆ ณ ที่นี้ว่า เส้นทางที่รถเชิญรูปหล่อหลวงพ่วิ่งไปจนทะเลออกถนนที่จะไปรังสิตนั้น จนกระทั่งบัดนี้ตัวผมเองถ้าคิดจะใช้เส้นทางที่ว่านั้น ผมยังไม่ถูกเลย และผมก็ยังไม่ทราบเลยว่าในวันนั้นพวกเราไปถึงจุดนั้นได้อย่างไร โดยไม่มีใครรู้เส้นทางเลย แล้วอย่างนี้ พอจะพูดได้ไหมครับว่า “หลวงพ่อยากกลับบ้าน ท่านจึงพาพวกเราไปเสียเอง”

ศาสนากำลังจะสูญพันธุ์?!

• Wf.Os.Ps.ชัช พิธีกรต้นฤๅ
<http://DrPornchai.com> นักวิชาการอิสระ
อาจารย์พิเศษคณะวิทยาศาสตร์จุฬาฯ
คณะศาสนาและปรัชญา มจร. และคณะพุทธศาสตร์ มจร.

คำว่า “ศาสนา” ย่อมมีความหมายแตกต่างกันตามสังคมและชุมชนต่างๆ ในปัจจุบันคำว่า “ศาสนา” มีสองความหมายหลัก ขึ้นอยู่กับว่าศาสนานั้นๆ เชื่อว่ามีพระเจ้าเป็นผู้สร้างโลกและจักรวาลหรือไม่ ในศาสนาที่มีพระเจ้า คำว่า “ศาสนา” มักจะหมายถึงคำสั่งของพระเจ้าให้ทำตามที่ท่านต้องการ ซึ่งส่วนใหญ่มักจะเป็นการกระทำที่ดีและการพูดที่ดี ที่แสดงต่อมนุษย์ร่วมโลก และบางทีก็อาจแสดงต่อสัตว์ร่วมโลกด้วย ผู้ที่ปฏิบัติตามคำสอนของศาสนาประเภทนี้อาจเคร่งครัด หรือบางทีก็ไม่เคร่งครัดมาก แต่ส่วนใหญ่ปฏิบัติตาม หรือบางทีอาจปฏิบัติตามได้น้อย หรือไม่ปฏิบัติตามเลย แต่สวดอ้อนวอนขอให้พระเจ้าช่วย เมื่อตายแล้วก็จะได้อยู่กับพระเจ้าในสวรรค์อย่างมีความสุขตลอดไป แต่ถ้าปฏิบัติตามคำสั่งของพระเจ้าไม่ได้ และ/หรือ ไม่สวดอ้อนวอนขอต่อพระเจ้า เมื่อตายแล้วก็จะได้ไปอยู่ในนรกอย่างมีความสุขตลอดไปเช่นกัน มนุษย์ในโลกส่วนใหญ่ในปัจจุบันจะนับถือศาสนาประเภทนี้ เช่น ศาสนาพราหมณ์ ศาสนาคริสต์ ศาสนายูดาห์ ศาสนาอิสลาม เป็นต้น

ตามคำสอนของศาสนาประเภทนี้ได้ ก็จะได้ความดีเกิดขึ้นในตัวเองมากกว่าความชั่ว ซึ่งจะส่งผลดีต่อตนในชาตินี้และชาติต่อไป แต่ผู้ที่ปฏิบัติไม่ได้หรือปฏิบัติได้น้อย ก็จะไม่มีความชั่วในตัวมากกว่าความดี ซึ่งจะส่งผลเสียต่อตนในชาตินี้และชาติต่อไปเช่นกัน มนุษย์ในโลกส่วนน้อยในปัจจุบันจะนับถือศาสนาประเภทนี้ เช่น ศาสนาพุทธ ศาสนาเซน เป็นต้น

อย่างไรก็ตาม ในกลุ่มศาสนาทั้งหลายทั้งที่มีพระเจ้าและไม่มีพระเจ้า ศาสนาพุทธมีจุดเด่นที่มีความพิเศษแตกต่างออกมาอย่างชัดเจน ในขณะที่ศาสนาทั้งหลายสอนให้คนพูดดีและทำดี แต่พุทธศาสนาสอนมากกว่านั้น ดังนั้นที่กล่าวว่าทุกศาสนามีความหมายเท่ากัน คือสอนให้คนเป็นคนดีหรือสอนให้คนละชั่วทำดี จึงเป็นคำกล่าวที่ไม่ถูกต้องอย่างน้อยก็ไม่ถูกต้องหรือใช้ไม่ได้กับศาสนาพุทธ เพราะพุทธศาสนา นอกจากจะสอนให้ไม่ทำชั่ว และให้ทำความดีแล้ว ยังสอนให้พัฒนาจิตใจให้บริสุทธิ์ด้วย (ดังที่กล่าวไว้ในโอวาทปาติโมกข์) ดังนั้นนอกจากการทำดีทางกายและวาจาแล้ว ศาสนาพุทธยังเน้นการฝึกจิตด้วยการปฏิบัติสมาธิและวิปัสสนา ซึ่งการฝึกจิตนี้จะไม่ในศาสนาที่นับถือพระเจ้าเลย ยกเว้นศาสนาพราหมณ์อาจจะมีการปฏิบัติสมาธิบ้าง แต่เฉพาะวิปัสสนานั้นขอรับรองว่ามีอยู่แต่ในศาสนาพุทธเท่านั้น ศาสนาพราหมณ์หรือศาสนาใดๆในโลกไม่มีเป็นอันขาด เหตุที่วิปัสสนามีอยู่เฉพาะในศาสนาพุทธนี้ เพราะ

ศาสนาพุทธเป็นศาสนาเดียวที่สอนให้คนสามารถพัฒนาตนให้ขึ้นไปอยู่เหนือโลกได้ (โลกุตระ) และวิธีที่จะขึ้นไปอยู่เหนือโลกก็คือวิธีของวิปัสสนา นั่นคือมองเห็นโลกตามความเป็นจริงตามหลักของไตรลักษณ์ (โลกนี้ไม่เที่ยง เป็นทุกข์ และถือเอาเป็นเจ้าของไม่ได้) อย่างไรก็ตามในระดับการปฏิบัติศาสนกิจระดับล่างลงไปที่ยังไม่อยู่เหนือโลก พุทธศาสนามีความเหมือนกับศาสนาอื่นที่ไม่นับถือพระเจ้า นั่นคือ เป็นศาสนาที่สอนให้ช่วยตัวเอง ที่มีขบวนการแบบสมณะ (samana movement) โดยไม่ต้องสนใจพระเจ้า ศาสนาที่นับถือพระเจ้าย่อมต้องร้องขอหรืออ้อนวอนหรือสวดอ้อนวอนต่อพระเจ้าให้ช่วย เช่น สวดมนต์ขอให้สวย ขอให้รวย ขอให้ปลอดภัยปลอดภัย ขอให้ฉลาด ฯลฯ แต่ศาสนาที่ไม่นับถือพระเจ้าย่อมต้องช่วยตัวเอง นั่นคืออยากได้อะไรก็ต้องทำเอา เช่น อยากรวยก็ต้องขยันทำมาหากิน อยากฉลาดก็ต้องขวนขวายศึกษาหาความรู้ อยากสวยก็ต้องทำอารมณ์ให้เบิกบาน อยากปลอดภัยก็ต้องรักษาความสะอาด อยากปลอดภัยก็ต้องใช้ชีวิตอย่างมีสติ อยากได้ความดีก็ต้องทำดี อยากได้ความซึ้งก็ต้องทำชั่ว นี่คือกฎแห่งกรรม จะเห็นว่ากฎแห่งกรรมไม่ได้มีอยู่แต่ในเฉพาะศาสนาพุทธเท่านั้น แต่ศาสนาอื่นที่ไม่นับถือพระเจ้านั้นก็มีกฎแห่งกรรมด้วย เช่น ศาสนเซน เป็นต้น

ในประเด็นกฎแห่งกรรมนี้มีเรื่องที่น่าสนใจคือศาสนาที่นับถือพระเจ้าบางศาสนาก็มีกฎแห่งกรรมเช่นกัน เพียงแต่อาจไม่สอนเน้น หรือสอนเพื่อวัตถุประสงค์อันลำเอียงไม่เป็นธรรม เช่น ศาสนาพราหมณ์สอนให้ยอมรับสภาพปัจจุบันตามวรรณะของตน เพราะตนได้ทำกรรมนั้นๆ มาในอดีตชาติ ซึ่งความจริงเขาอาจสอนให้เปลี่ยนกรรมก็ได้ โดยสอนให้ทำกรรมดีเพื่อที่จะได้หลุดพ้นจากวรรณะที่ไม่ดีในอนาคต เป็นต้น แต่เขาก็ไม่สอนเช่นนั้น และศาสนาคริสต์มีคำสอนที่กล่าวว่า “ทว่านพืชเช่นใด ย่อมให้ผลเช่นนั้น” หรือ “เราย่อมเก็บเกี่ยวสิ่งที่ได้เพาะปลูกลงไป” หรือ “ปลูกพืชใดย่อมได้พืชนั้น” ซึ่งในความหมายก็คือกฎแห่งกรรมนั่นเอง

และที่น่าแปลกประหลาดและน่าสนใจยิ่งกว่า คือวิทยาศาสตร์ก็มีกฎแห่งกรรมเช่นกัน เพราะวิทยาศาสตร์เป็นวิชาที่สอนให้คนช่วยตัวเองและไม่นับถือพระเจ้า เช่นเดียวกับขบวนการสมณะ นักวิทยาศาสตร์จะทำอะไรย่อมหวังผลที่จะต้องเกิดจากการกระทำนั้น เช่น นัก

วิทยาศาสตร์ไปสำรวจดวงจันทร์ ย่อมต้องคาดหวังว่าจะได้เรียนรู้เกี่ยวกับกำเนิดและประวัติของดวงจันทร์ นักวิทยาศาสตร์คิดสร้างโทรศัพท์มือถือขึ้น ย่อมหวังว่าผู้คนจะได้ติดต่อสื่อสารกันได้สะดวกรวดเร็วขึ้น นักวิทยาศาสตร์คิดค้นระบบคอมพิวเตอร์และอินเตอร์เน็ตขึ้น ย่อมคาดหวังว่ามนุษย์จะเข้าถึงข้อมูลข่าวสารทั่วโลกได้สะดวกและรวดเร็วขึ้น นักวิทยาศาสตร์สร้างเครื่องเร่งอนุภาคขึ้น ย่อมหวังที่จะเข้าใจสสารและจักรวาลในระดับเล็กที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้ ฯลฯ

เนื่องด้วย วิทยาศาสตร์เป็นขบวนการสมณะเช่นเดียวกับพุทธศาสนา นี้เอง ทำให้พุทธศาสนากับวิทยาศาสตร์เข้ากันได้เป็นอย่างดี เพราะ ต่างฝ่ายต่างก็ต้องการช่วยตัวเองเพื่อให้เกิดความสำเร็จที่ต้องการโดยไม่ต้องพึ่งพระเจ้า พุทธศาสนาช่วยตัวเองด้วยการปฏิบัติสมาธิและวิปัสสนา เพื่อให้เกิดความสำเร็จทางจิต ส่วนวิทยาศาสตร์ช่วยตัวเองด้วยการสังเกต การทดลอง และการคิดค้นทฤษฎีขึ้นมา เพื่อให้เกิดความสำเร็จทางวัตถุ เกิดเป็นเครื่องมือเครื่องใช้ต่างๆ ขึ้นมามากมาย เช่น ทีวี ตู้เย็น เครื่องซักผ้า โทรศัพท์มือถือ คอมพิวเตอร์ รถยนต์ เครื่องบิน ฯลฯ ผู้ที่อาศัยอยู่ในประเทศที่เจริญทางวิทยาศาสตร์จึงมักจะสนใจพุทธศาสนามาก บางคนถึงกับบวชเป็นพระภิกษุก็มี เช่น ชาวอังกฤษ ชาวอเมริกัน ชาวแคนาดา ชาวออสเตรเลีย ชาวนิวซีแลนด์ และชนชาวที่พูดภาษาอังกฤษมากมายได้บวชเป็นภิกษุในสายของอาจารย์ชาสุภัทโท แห่งวัดหนองป่าพง จังหวัดอุบลราชธานี ทั้งนี้เพราะว่าบุคคลผู้เจริญด้วยวิทยาศาสตร์เหล่านั้น ต้องการช่วยตัวเองโดยไม่ต้องอาศัยพระเจ้า ในเมื่อได้ช่วยตัวเองทางวัตถุด้วยวิทยาศาสตร์มาแล้ว เมื่อเป็นเรื่องของจิตใจ ก็ย่อมอยากช่วยตัวเองบ้าง เลยหันมานับถือศาสนาพุทธ และละทิ้งศาสนาเดิมของตน

ปรากฏการณ์ทอดทิ้งศาสนาเดิมที่นับถือพระเจ้าดังกล่าวได้มีหลักฐานปรากฏอยู่ในข่าวของสำนักข่าวบีบีซีของประเทศสหราชอาณาจักร ประจำวันที่ ๒๒ มีนาคม ๒๕๕๔ ข่าวนี้กล่าวว่านักวิทยาศาสตร์จากมหาวิทยาลัยนอร์ธเวสต์และบริษัทวิจัยเพื่อความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์ (Research Corporation for Science Advancement) ได้ทำการสำรวจสำมะโนประชากรจากแปดประเทศในยุโรป อเมริกา และออสเตรเลีย และได้สรุปว่าศาสนาที่นับถือพระเจ้ากำลังจะสูญพันธุ์ในประเทศเหล่านั้น! เนื่องจากได้พบ

ว่าจำนวนคนที่ไม่นับถือศาสนาได้เพิ่มขึ้นตลอดเวลา ผลการสำรวจดังกล่าวได้นำเสนอต่อที่ประชุมสมาคมฟิสิกส์แห่งอเมริกา (American Physical Society) ที่เมืองดัลลัส รัฐเท็กซัส ประเทศสหรัฐ ซึ่งไม่เป็นที่น่าสงสัยเลยว่าทำไมจึงมีการนำเสนอเรื่องของศาสนาในที่ประชุมของนักฟิสิกส์! เพราะ วิชาฟิสิกส์เป็นวิชาที่เป็นเจ้าพ่อแห่งลัทธิช่วยตัวเอง หรือขบวนการสมณะ ในหมู่วิชาวิทยาศาสตร์ทั้งมวล และอีกประการหนึ่งในการวิเคราะห์ข้อมูลนี้ นักวิทยาศาสตร์ได้ใช้ความรู้ในวิชาฟิสิกส์ที่ชื่อว่า พลศาสตร์ไม่เชิงเส้น (nonlinear dynamics) จึงได้นำเสนอเรื่องนี้ในที่ประชุมสมาคมดังกล่าว

การศึกษาสำรวจนี้มีหลักคิดว่า “คนเราจะเข้าร่วมกับกลุ่มสังคมที่มีสมาชิกจำนวนมากเพราะผู้เข้าร่วมจะมีสถานะทางสังคมดีกว่า และจะได้รับประโยชน์มากกว่า เข้าร่วมกับกลุ่มที่มีจำนวนสมาชิกน้อย” จากหลักคิดดังกล่าว จะเห็นว่าคล้ายๆ กับการสูญพันธุ์ของภาษา เช่น ชาวแม้วรุ่นใหม่มักจะชอบใช้ภาษาไทยมากกว่าภาษาแม้ว เพราะพวกเขาได้รับประโยชน์จากการใช้ภาษาไทยมากกว่า และมีสถานะทางสังคมดีกว่า จนในที่สุดภาษาแม้วคงจะต้องสูญพันธุ์ไป หรือแม้กระทั่งลูกจีนในเมืองไทยก็ชอบใช้ภาษาไทยมากกว่าภาษาจีน เพราะจะได้รับสถานะทางสังคมและได้รับประโยชน์มากกว่า เพราะคนที่ใช้ภาษาไทยย่อมมีมากกว่าคนที่ใช้ภาษาจีนในเมืองไทย จนในปัจจุบันภาษาจีนจัดว่าเกือบจะสูญพันธุ์แล้วในหมู่ลูกจีน เป็นต้น

การสำรวจเรื่องศาสนาสูญพันธุ์ดังกล่าวได้ใช้ข้อมูลย้อนหลังถึงหนึ่งร้อยปีจากประเทศดังต่อไปนี้ คือ ออสเตรเลีย แคนาดา สาธารณรัฐเช็ก ฟินแลนด์ ไอร์แลนด์ เนเธอร์แลนด์ นิวซีแลนด์ และสวีเดน และสรุปว่าในประเทศประชาธิปไตยยุคใหม่ จำนวนคนที่ประกาศตัวว่าไม่นับถือพระเจ้าจะมีมากขึ้นตลอดเวลา และถ้าจำนวนนี้เป็นเสียงข้างมากเมื่อใด คนที่เหลือก็จะเฮโลกันมาเข้าพวก เพราะต้องการสถานะทางสังคมและต้องการประโยชน์จากสังคมแบบนี้ และเมื่อนั้นศาสนาที่นับถือพระเจ้าก็จะสูญพันธุ์ไปโดยปริยาย เช่น ในปัจจุบันจำนวนคนที่ไม่นับถือพระเจ้ามีถึง ๔๐% ในเนเธอร์แลนด์ และ ๖๐% ในสาธารณรัฐเช็ก ซึ่งเป็นตัวเลขที่สูงที่สุดในประเทศทั้งหลายที่ทำการสำรวจ

ข้อสรุปของการศึกษาสำรวจนี้คือ ศาสนา (ที่นับถือพระเจ้า) ในทุกประเทศที่ได้ทำการสำรวจ กำลังพุ่ง

ไปสู่เป้าหมายสุดท้ายคือการสูญพันธุ์!

ผู้เขียนขอเพิ่มเติมต่อยอดการสำรวจนี้ออกไปอีกว่า ถ้าผู้ที่ไม่นับถือพระเจ้าเหล่านั้นหันมาสนใจพุทธศาสนาเมื่อไร (ซึ่งนิสัยและความโน้มเอียงของเขาเหล่านั้นให้ออกาสอยู่แล้ว เพราะคนปัจจุบันส่วนใหญ่มักจะมีจิตแบบวิทยาศาสตร์ และโอกาสที่จะได้สัมผัสกับคนชาติเดียวกันที่นับถือพุทธก็มีมาก เพราะชาวตะวันตกที่นับถือพุทธในปัจจุบันมีไม่ใช่น้อย) เมื่อนั้นชาวพุทธเราก็จะเป็นคนส่วนมากในสังคมนั้นๆ และจะทำให้คนที่เหลือเฮโลมาเข้าพวกเป็นอันมาก และเมื่อนั้นศาสนาพุทธก็จะครองโลก ซึ่งทั้งนี้และทั้งนั้นก็ด้วยความใจดีของวิทยาศาสตร์โดยแท้ ที่ได้ปูเส้นทางเตรียมไว้ให้แล้วด้วยขบวนการสมณะ เพราะ พุทธศาสนาและวิทยาศาสตร์เป็นพวกเดียวกัน เราต่างเป็นส่วนหนึ่งของขบวนการสมณะ ซึ่งจะเป็นขบวนการเดียวสำหรับโลกในอนาคต ศาสนาอื่นใดจะอยู่ร่วมโลกกับวิทยาศาสตร์ไม่ได้ ยกเว้นเฉพาะศาสนาพุทธเท่านั้น!!!

และขอให้ท่านลองคิดต่อไปดูว่า คนในโลกนี้จะทั้งวิทยาศาสตร์หรือทั้งพระเจ้าเมื่อมีความขัดแย้งกัน คนคงจะไม่ทั้งวิทยาศาสตร์อย่างแน่นอน เมื่อเป็นเช่นนั้นก็จะมีอะไรขัดขวางพุทธศาสนาได้ พุทธศาสนายังไปไม่ถึงที่สุดในโลก และยังคงจะไปได้อีกไกลมากโข!!!

ศาสนาไดโนเสาร์กำลังจะสูญพันธุ์ ประชากรในยุควิทยาศาสตร์พากันละทิ้งศาสนาที่นับถือพระเจ้าเนื่องจากวิทยาศาสตร์เป็นลัทธิที่ช่วยตัวเอง แต่ศาสนาดังกล่าวเป็นลัทธิที่ขอवादอ้อนวอนให้พระเจ้าช่วย

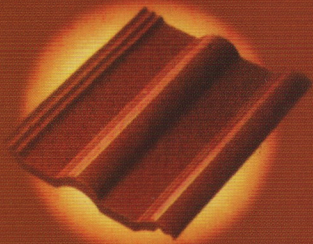
โครงการสัมมนาทามกฎวิชาการ ประจำปี ๒๕๕๔ สำหรับเจ้าหน้าที่ประจำ/เจ้าหน้าที่อัตราจ้าง

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย เปิดโครงการสัมมนาทามกฎวิชาการ ประจำปี ๒๕๕๔ สำหรับเจ้าหน้าที่ประจำ/เจ้าหน้าที่อัตราจ้าง เพื่อพัฒนาศักยภาพบุคลากรของ มมร ทั้งบรรรชิตและคฤหัสถ์ ภายในส่วนกลาง วิทยาเขต วิทยาลัยและศูนย์การศึกษาการศึกษา ทั่วประเทศ จำนวน ๕๕๐ รูป/คน โดยมีอธิการบดี พระเทพปริยัติวิมล เป็นประธานเปิดงาน ณ ห้องประชุม อาคารสุชีพ ปุณฺณานุภาพ เมื่อวันที่ ๒๙ สิงหาคม ๒๕๕๔

กระเบื้องหลังคาเซรามิคแท้
 ❖ เอ็กเซลล่า ❖

ความงามแห่งพื้นหลังคา
 ครอบคุลมด้วยเอกลักษณ์ไทย

กระเบื้องหลังคาเซรามิคแท้ เอ็กเซลล่า ความงามที่ไม่มีวันแปรเปลี่ยน
 แข็งแกร่งทุกสภาพอากาศ ด้วยกระบวนการผลิตที่ทันสมัยได้มาตรฐาน
 ผ่านการเคลือบและเผา ที่อุณหภูมิสูงถึง 1100 องศาเซลเซียส
 จึงได้ผิวกระเบื้องที่เนียนเรียบ สีสันสดใสสม่ำเสมอทุกแผ่น
 จึงดูสวยเหมือนใหม่...ตลอดกาล

ผลิตภัณฑ์คุณภาพเยี่ยม จากเครือข่ายพันธมิตรไทย

บริษัท กระเบื้องหลังคาเซรามิคไทย จำกัด
 เลขที่ 1 ถนนปุนสีเมนต์ไทย บางซื่อ กรุงเทพฯ 10800
 โทร. 0-2586-5999, 0-2586-5146-7 โทรสาร: 0-2586-5017

EXCELLA

กระเบื้องหลังคาเซรามิคแท้